รายงานผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษา การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
(Anti – Corruption Education Technology : AC EdTech)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔
สำนักต้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช.

รายงานผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษา
การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
(Anti – Corruption Education Technology : AC EdTech)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
สำนักต้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช.

คำนำ

รายงานผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจในการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปปรับใช้ การรับทราบถึงผลการดำเนินการและปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ รวมถึงแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ ดำเนินการโดยลงพื้นที่และประชุมผ่านระบบ Online Platform ในแต่ละภูมิภาครวมทั้งกรุงเทพมหานคร โดยคัดเลือกจากหน่วยงานที่ยังไม่ได้นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ หรือหน่วยงานที่นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้แล้วแต่ยังไม่ได้รายงานผลการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษามายังสำนักงาน ป.ป.ช. โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรอุดมศึกษา ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. มุ่งหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัย ให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อต้านทุจริต ประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริตเพื่อสร้างให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ฉบับนี้จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตในสังคมไทยต่อไป

สำนักต้านทุจริตศึกษา
สำนักงาน ป.ป.ช.
สิงหาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
บทที่ ๑	๔
ความเป็นมาและวัตถุประสงค์	
บทที่ ๒	๑๑
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti - Corruption Education)	
บทที่ ๓	๒๙
ผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	
ภาคผนวก	๖๓
๑. เนื้อหาชุดวิชาประกอบหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)	๖๓ - ๑
๒. กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education Technology : AC EdTech)	๖๓ - ๖๖
๓. กำหนดการประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)	๖๓ - ๗๐

บทนำ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ ๙๔๘-๑๙/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรอุดมศึกษา หลักสูตรกลุ่มทหารและตำรวจ หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช. /บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ และหลักสูตรโค้ช รวมทั้งเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

โดยเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงได้มีการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาลงสู่สถานศึกษาและมหาวิทยาลัยทุกสังกัดทั่วประเทศ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำหลักสูตรฯ ไปขับเคลื่อนตั้งแต่ปีการศึกษา ๑/๒๕๖๒ (เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒) เป็นต้นไป รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ทั้ง ๕ หลักสูตร และวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำไปปรับใช้ตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช.เสนอ เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้ประสานไปยังกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) และทางกระทรวงฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ แจ้งไปยังมหาวิทยาลัยในสังกัดและกำกับให้นำหลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ไปดำเนินการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงได้กำหนดการติดตามการขับเคลื่อนหลักสูตรฯ เพื่อผลักดันและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์หลักสูตรต้านทุจริตศึกษาทั้ง ๕ หลักสูตร เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ ผลักดันความร่วมมือ และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้กับหน่วยงานด้านการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาและในหน่วยงาน

๒. เพื่อให้รับทราบถึงผลการดำเนินการ ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการ แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

๓. เพื่อรายงานผลการกำกับ ติดตามและใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาสู่การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และยกระดับค่าดัชนีการรับรู้ของประเทศตามเป้าหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกิดการเผยแพร่ ผลักดันความร่วมมือ และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้กับหน่วยงานด้านการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาและในหน่วยงาน

๒. มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

๓. มีการนำข้อมูลผลการดำเนินการ ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการของการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยในสังกัดและกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมถึงหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด "Youngster with Good Heart")

การดำเนินการ

กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมที่ ๒ การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในรูปแบบการลงพื้นที่และการประชุมผ่านระบบ Online Platform

กิจกรรมที่ ๓ การจัดทำรูปเล่มรายงานผลโครงการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตัวชี้วัดของผลผลิต/ผลลัพธ์การดำเนินโครงการ

๑. กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

ผลผลิต (Output)	:	การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์ฯ
ตัวชี้วัด	:	เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ครบถ้วนถูกต้อง จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๒. กิจกรรมที่ ๒ การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในรูปแบบการลงพื้นที่และการประชุมผ่านระบบ Online Platform

ผลผลิต (Output)	:	การให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	จำนวนการให้คำปรึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๐ หน่วยงาน
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๓. กิจกรรมที่ ๓ การจัดทำรูปเล่มรายงานผลโครงการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ผลผลิต (Output)	:	การจัดทำรูปเล่มรายงานผลการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	การจัดทำเอกสารเผยแพร่ จำนวน ๔๘๐ เล่ม
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๔. กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ผลผลิต (Output)	:	การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	การจัดทำเอกสารรายงาน
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักต้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช.

การติดตามและประเมินผล

เอกสารสรุปการดำเนินการกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

บทที่ ๑
ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

ความเป็นมาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ "สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต" มุ่งเน้นให้ความสำคัญในกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ "ไม่ทนต่อการทุจริต" โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมในทุกระดับช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินการผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาทางสังคม และได้กำหนดกลยุทธ์ ๔ กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย ให้สามารถแยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อต้านทุจริต กลยุทธ์ที่ ๓ ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ ๔ เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต โดยกำหนดให้ต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตร บทเรียน การเรียนการสอน การนำเสนอ และรูปแบบการป้องกันการทุจริต รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้สำหรับทุกช่วงวัย

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีคำสั่งที่ ๖๔๖/๒๕๖๐ ลงวันที่ วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อดำเนินการสร้างหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต สำหรับใช้เป็นมาตรฐานกลางเพื่อให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการศึกษา นำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนนักศึกษาในทุกระดับชั้นเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมให้กับบุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ และหลักสูตรโค้ช (สร้างโค้ชสำหรับโครงการต้านทุจริต) โดยมีคณะอนุกรรมการร่วมจัดทำหลักสูตร ประกอบด้วย ที่ปรึกษาและผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๔) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๕) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
๖) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
๗) สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
๘) ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย
๙) ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ
๑๐) คณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
๑๑) สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๑๒) กรมยุทธศึกษาทหารบก
๑๓) กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
๑๔) กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
๑๕) กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

โดยคณะอนุกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต

๒. กำหนดแนวทางและขอบเขตในการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต”

๓. พิจารณายกร่างและจัดทำเนื้อหาหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต โดยกำหนดโครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร จุดประสงค์ของรายวิชา เนื้อหาสาระ จัดระเบียบลำดับของเนื้อหาสาระ วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ รวมทั้งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๔. พิจารณาให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ พร้อมทั้งนำเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

๕. กำหนดแผนหรือแนวทางการนำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต ไปใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

โดยจากการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑-๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เพื่อหารือเกี่ยวกับกรอบการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต โดยที่ประชุมได้เห็นชอบร่วมกันในการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ด้านการป้องกันการทุจริต หัวข้อวิชา ๔ วิชา ประกอบด้วย

๑) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๒) ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต

๔) พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

และนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ โดยเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ ดังนี้

๑. เห็นชอบหลักการเกี่ยวกับหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education) และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

๒. ให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อพิจารณานำหลักสูตรนี้ ไปปรับใช้ในโครงการฝึกอบรมหลักสูตรข้าราชการ บุคลากรภาครัฐ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่บรรจุใหม่

๓. ให้กระทรวงศึกษาธิการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ตำราเรียน ครู อาจารย์ รายละเอียดหลักสูตร เพื่อนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอุดมศึกษา) ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ทั้งนี้ มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของการกระทำทุจริตในลักษณะต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต ความสำคัญของการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียนด้วย

นอกจากนี้สืบเนื่องจากการจัดทำหลักสูตร ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) เป็นกลไกสำคัญที่ถูกกำหนดเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนงานระดับประเทศ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่มุ่งการพัฒนาคน เน้นการปรับกระบวน

คิดและพฤติกรรมคนทุกกลุ่มในสังคม โดยกลุ่มเด็กและเยาวชนเน้นการปลูกฝังและหล่อหลอมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตผ่านหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา สำหรับกลุ่มข้าราชการและเจ้าหน้าที่รัฐ และกลุ่มประชาชนทั่วไป เน้นการสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรมสุจริต ให้สามารถคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม มีจิตพอเพียง มีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนแผนงานบูรณาการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งกำหนดเป้าหมายคือ “ประชาชนมีวัฒนธรรม และพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต” กำหนดค่าเป้าหมายตัวชี้วัดที่ ๑ ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ ๘๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๖ – ๒๕๘๐ และตัวชี้วัดที่ ๒ ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤตมิชอบ ร้อยละ ๘๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๗๖ – ๒๕๘๐ ทั้งนี้ในระยะแรก ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ได้กำหนดค่าเป้าหมายให้เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ ๕๐ และให้ประชาชนมีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤตมิชอบ ร้อยละ ๕๐

ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้รายงานผลการดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตร ต้านทุจริตศึกษา ให้คณะรัฐมนตรีได้รับทราบ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งระบบเร่งดำเนินการผลักดันการใช้หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา และเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ใน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ต่อไป

ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบข้อเสนอฯ ในการประชุมครั้งที่ ๕๖/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ให้เสนอคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๑) รายงานผลการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้คณะรัฐมนตรีทราบ

๒) ให้สถานศึกษาของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง พิจารณานำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ โดยเห็นควรใช้รูปแบบเปิดรายวิชาเพิ่มเติม เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระและความยุ่งยากให้แก่ครูผู้สอน

๓) ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกรุงเทพมหานคร เร่งรัดดำเนินการให้สถานศึกษาในสังกัดนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน) ไปปรับใช้ในรูปแบบเปิดรายวิชาเพิ่มเติม

๔) ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พิจารณานำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยจัดทำเป็น ๑ รายวิชา จำนวน ๓ หน่วยกิต

๕) ให้ทุกกระทรวงที่เสนอของบประมาณตามแผนงานบูรณาการต่อต้าน การทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อจัดโครงการ/กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นการฝึกอบรม สัมมนา ข้าราชการ บุคลากรของหน่วยงาน นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ดำเนินการด้วย

๖) ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ดำเนินการรายงานผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ต่อคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาการศึกษา และแจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ช. ทราบด้วย

๗) ให้กระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้ง ๕ หลักสูตร มอบหมายผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อกำหนดกลไกในการบริหารจัดการ ติดตาม และรายงานผลการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปปรับใช้เป็นการเฉพาะ

อนึ่ง สืบเนื่องจากวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน รวมถึงภาคส่วนทางการศึกษา ดังนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงอยู่ระหว่างทบทวนปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

ในการนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

๑) รับทราบรายงานผลการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ และให้สำนักงาน ป.ป.ช.ประสานในรายละเอียดกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงใหม่ ไปปรับใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

๒) ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมและกระทรวงศึกษาธิการรายงานผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปปรับใช้ ไปยังสำนักงาน ป.ป.ช. ต่อไป

๓) ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของ สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงาน ก.พ. ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ของศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

๑. เพื่อรับทราบถึงผลการดำเนินการ ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการ แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๒. เพื่อรายงานผลการกำกับ ติดตามและใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาสู่การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และยกระดับค่าดัชนีการรับรู้ของประเทศตามเป้าหมาย

๓. เพื่อผลักดันความร่วมมือและให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

บทที่ ๒
หลักสูตรต้านทุจริตศึกษาศึกษา (Anti-Corruption Education)

๒.๑ รายละเอียดหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)

สำนักงาน ป.ป.ช. ได้จัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต สำหรับใช้เป็นเนื้อหามาตรฐานกลางให้สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้กับกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทุกระดับชั้นเรียน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง และสร้างพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและไม่ทนต่อการทุจริต อันเป็นการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ "สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต" กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยให้สามารถแยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และกลยุทธ์ที่ ๓ ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต่อต้านทุจริต ประกอบด้วย ๕ หลักสูตร ได้แก่ ๑) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒) หลักสูตรอุดมศึกษา ๓) หลักสูตรกลุ่มทหารและตำรวจ ๔) หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช./บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ๕) หลักสูตรโค้ช โดยเนื้อหาในหลักสูตรประกอบด้วย ๔ ชุดวิชา ได้แก่ ๑) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๒) ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต ๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ๔) พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑) ชื่อหลักสูตร

"รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต"

(๒) จุดมุ่งหมายของรายวิชา เพื่อให้นักเรียน

(๒.๑) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(๒.๒) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

(๒.๓) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

(๒.๔) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(๒.๕) สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้

(๒.๖) ปฏิบัติตนเป็นผู้ละอายและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

(๒.๗) ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

(๒.๘) ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(๒.๙) ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

๓. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต โดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ การฝึกปฏิบัติจริง การทำโครงงาน กระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPs) การอภิปราย การสืบสอบ การแก้ปัญหา ทักษะการอ่านและการเขียน เพื่อให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและการป้องกันการทุจริต

๔. ผลการเรียนรู้

(๔.๑) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(๔.๒) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

(๔.๓) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

(๔.๔) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(๔.๕) สามารถคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้

(๔.๖) ปฏิบัติตนเป็นผู้ละอายและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ

(๔.๗) ปฏิบัติตนเป็นผู้ที่ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

(๔.๘) ปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

(๔.๙) ตระหนักและเห็นความสำคัญของการต่อต้านและป้องกันการทุจริต

(๕) ตารางชั่วโมงการจัดการเรียนการสอน

ประกอบด้วย ๔ หน่วยการเรียนรู้ คือ ๑) การคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๒) ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต ๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และ ๔) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม โดยกำหนดชั่วโมงการจัดการเรียนการสอนดังนี้

ที่	หน่วยการเรียนรู้	ระดับการศึกษา				
		ปฐมวัย	ประถมศึกษาตอนต้น	ประถมศึกษาตอนปลาย	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย
๑	การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม	๑๔ ชั่วโมง	๑๖ ชั่วโมง	๑๔ ชั่วโมง	๑๒ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง
๒	ความไม่ทนและความละอายต่อการทุจริต	๑๒ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๘ ชั่วโมง	๗ ชั่วโมง
๓	STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต	๙ ชั่วโมง	๔ ชั่วโมง	๖ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๘ ชั่วโมง
๔	พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม	๕ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๑๐ ชั่วโมง	๑๕ ชั่วโมง
รวม		**๔๐**	**๔๐**	**๔๐**	**๔๐**	**๔๐**

โดยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเป็น ๑ หลักสูตร และแยกเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ๑๓ ระดับชั้นปี ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ ๑ - ๖ และระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ – ๖

ทั้งนี้ ในแต่ละระดับชั้นปี จะใช้เวลาเรียนทั้งปี จำนวน ๔๐ ชั่วโมง ซึ่งจะมีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมและการเรียนรู้ในแต่ละช่วงวัย

(๖) กิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดและแนวการสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เน้นการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ การสร้างความรู้ ได้แก่ ๑) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Construction Theory) ๒) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม (Social Constructivism Theory) ๓) ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงปัญญา (Cognitive Constructivism) ๔) ทฤษฎีประมวลผลข้อมูล (Information Processing Theory) ๕) ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ๖) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning Theory) ในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมจะใช้กลยุทธ์การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจัดตามความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ด้วยการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์การฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงงานสืบสวนสอบสวน กระบวนการเรียนรู้ ๕ ขั้นตอน (๕ STEPs) การอภิปราย การแก้ปัญหาตลอดจนใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะกับผู้เรียนแต่ละวัย

(๗) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น วิดีโอ ข่าว VTR นิทาน การ์ตูน ภาพยนตร์สั้น เอกสารแก้ทุจริตคิดฐานสอง สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ใบความรู้ ใบงาน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่ใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้น

(๘) การวัดและประเมินผล

(๘.๑) การประเมินการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือประเมินการเรียนรู้ในด้าน

- ความรู้ความเข้าใจ
- การปฏิบัติ
- คุณลักษณะที่พึงประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ประเมิน

- แบบสอบ
- แบบประเมินการปฏิบัติงาน
- แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน

(๘.๒) การประเมินผล

นักเรียนผ่านการประเมินทุกกิจกรรม ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

(๙) การทดลองใช้

ทดลองนำร่องใช้กับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (โรงเรียนสุจริต) ในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสรุปผลการทดลองใช้ได้จากบันทึกหลังการสอน

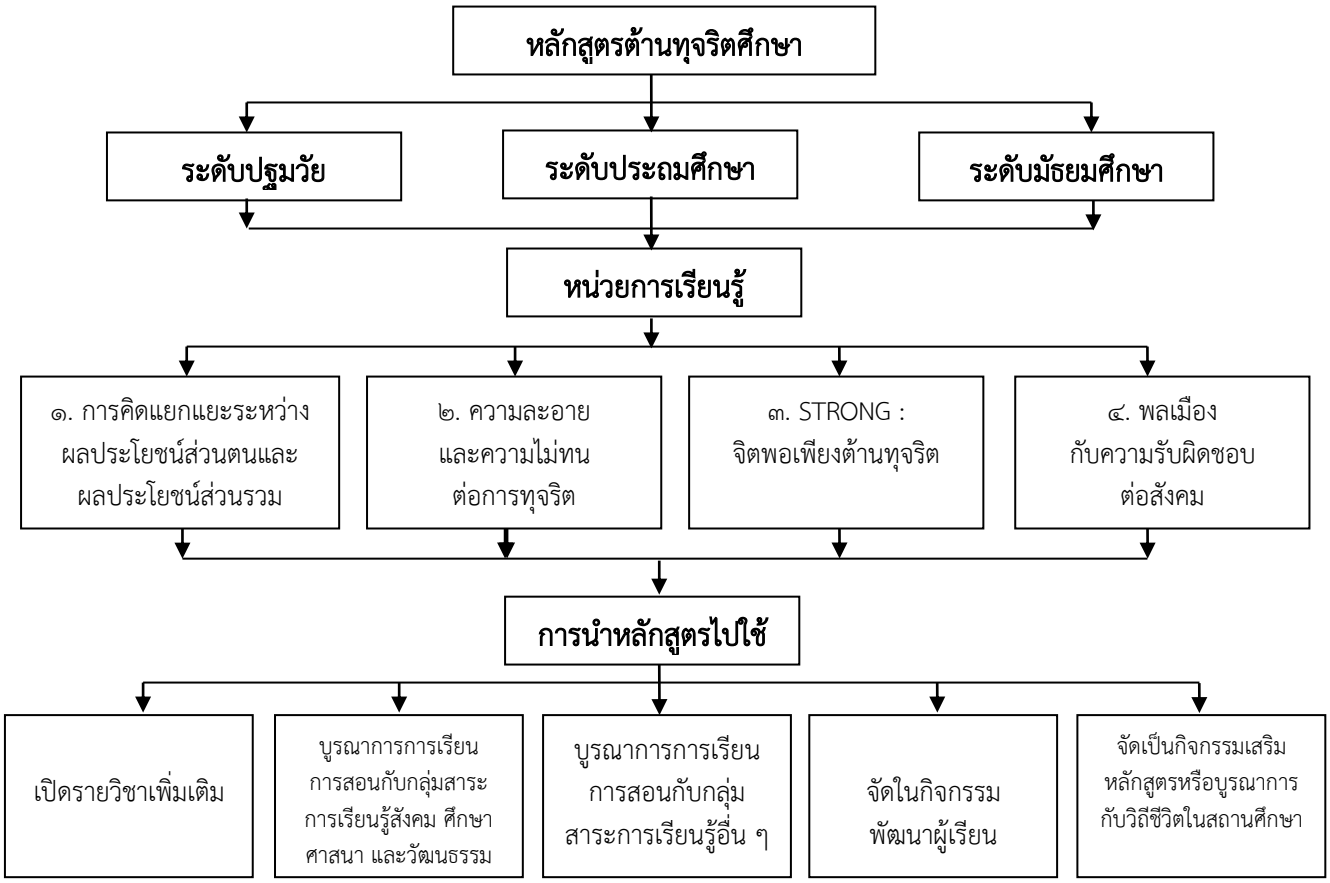

ที่มา : หลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)” เว็บไซต์ www.nacc.go.th

หลักสูตรอุดมศึกษา

(๑) ชื่อหลักสูตร

"วัยใส ใจสะอาด Youngster with good heart"

(๒) จุดมุ่งหมายของรายวิชา

(๒.๑) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและประเภทของการทุจริต และผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต สามารถวิเคราะห์ถึงผลเสียที่เกิดจากการทุจริตต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ

(๒.๒) เพื่อให้นักศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในเรื่องการปลูกจิตสำนึก มีทักษะชีวิตด้านการปลูกจิตสำนึกผ่านการศึกษาดูงาน

(๒.๓) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการนำจริยธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ประยุกต์ใช้หลักจริยธรรมนำชีวิต และมีความรู้ความเข้าใจถึงค่านิยม จรรยาบรรณ และธรรมาภิบาล

(๒.๔) เพื่อให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ มาตรการทางสังคมที่เกี่ยวกับการทุจริต สามารถบอกแหล่งแจ้งเบาะแสการทุจริตได้

(๒.๕) เพื่อให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะเครื่องมือต้านการทุจริต

(๓) คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต รู้หน้าที่ของพลเมืองและรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านการทุจริต และ STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ด้านการป้องกันการทุจริต

(๔) ตารางชั่วโมงการจัดการเรียนการสอน (รวม ๔๕ ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๑ ปรับฐานความคิดต้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม	๙	๑.๑ ต้นเหตุของการเกิดทุจริต ๑.๒ การปลูกจิตสำนึกให้มีส่วนร่วม	- บรรยาย - กรณีศึกษา - ศึกษาดูงาน
วิชาที่ ๒ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต	๑๒	๒.๑ การขัดเกลาทางสังคม ๒.๒ การมีส่วนร่วมของชุมชน ๒.๓ ทักษะการปรับกระบวนการคิด	- บรรยาย - อภิปราย - ภาคสนาม
วิชาที่ ๓ ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม	๖	๓.๑ จริยธรรมนำพลเมืองในสังคม ๓.๒ การยับยั้งและป้องกันการทุจริต ๓.๓ ข้อมูลข่าวสารด้านการป้องกันและปราบปรามทุจริต	- บรรยาย - กรณีศึกษา - ค้นคว้า
วิชาที่ ๔ ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง	๑๘	การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต	- โครงงาน

(๕) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น วีดิทัศน์ของสำนักงาน ป.ป.ช. สถานการณ์ปัจจุบัน/ข่าวห้องสมุด ฟลิปชาร์ต PowerPoint ตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรมแบบ Active Learning กรณีศึกษา มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๖) การวัดและประเมินผล

(๖.๑) แบบสังเกตพฤติกรรม

(๖.๒) การตอบคำถาม

(๖.๓) ประเมินตามสภาพจริง

(๖.๔) การให้คำปรึกษาเป็นระยะ

(๗) การทดลองใช้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้นำเนื้อหาหลักสูตรฯ บางส่วน ไปปรับประยุกต์ใช้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้นำเนื้อหาหลักสูตรฯ บางส่วนไปปรับใช้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) จำนวน ๑ หน่วยกิต ๑๒ ชั่วโมง

ที่มา : หลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)” เว็บไซต์ www.nacc.go.th

หลักสูตรกลุ่มทหารและตำรวจ

(๑) ชื่อหลักสูตร

"หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ กลุ่มทหารและตำรวจ"

(๒) จุดมุ่งหมายของรายวิชา

(๒.๑) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริตได้

(๒.๒) เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ แยกแยะ เกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริตได้

(๒.๓) เพื่อให้สามารถประยุกต์เกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติได้

(๒.๔) เพื่อสร้างนวัตกรรมเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริตได้

(๒.๕) เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการป้องกันการทุจริต

(๓) คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ด้านการป้องกันการทุจริต และเสริมพลังคนรุ่นใหม่และนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ

(๔) ตารางชั่วโมงการจัดการเรียนการสอน (รวม ๑๒ ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๑ การคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	๓	๑. ความหมาย ความสำคัญ การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๒. กฎ ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม	๑.ผู้บังคับบัญชาระดับสูง/บุคคลต้นแบบ ถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำงาน ๒.ศึกษากรณีตัวอย่างเกี่ยวกับคดีทุจริตอันเนื่องมาจากการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๓.การแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติและการนำเสนอ

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๒ จิตพอเพียง ต่อต้านการ ทุจริต	๓	๑. การประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการต่อต้านการทุจริต ๒. การสร้างพื้นฐานความคิดจากแนวคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตและพัฒนาวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริตให้แก่หน่วยงาน	๑.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ ๒.แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติและนำเสนอ
วิชาที่ ๓ ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต	๓	๑. ความหมาย สาเหตุ รูปแบบและผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ๒. การวิเคราะห์ตนเองและการตระหนักถึงความละอายและไม่ทนต่อการทุจริต ๓. การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต	๑.การประเมินตนเอง ก่อนและหลังการอบรม/เรียน ๒.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ ๓.ศึกษากรณีตัวอย่าง/กรณีศึกษาผลที่เกิดจากการทุจริต
วิชาที่ ๔ พลเมืองกับ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม	๓	๑. ความหมาย ความสำคัญ ของพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อการทุจริต และบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาการทุจริต ๒. การมีส่วนร่วมและบูรณาการกับทุกภาคส่วนของพลเมืองในการต่อต้านการทุจริต ๓. แนวคิดความรับผิดชอบต่อการทุจริตของสังคมและประเทศ	๑.วิทยากรบรรยายให้ความรู้ ๒.กิจกรรมสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อการทุจริต ๓.แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติและนำเสนอผลงาน

(๕) ระยะเวลา

- ทหาร (สำหรับหลักสูตรตามแนวทางรับราชการและหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้) แบ่งหลักสูตรออกเป็น ๓ ระยะ

ระยะสั้นมีการฝึกอบรม ๒ - ๔ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๓ - ๔ ชั่วโมง

ระยะกลางมีการฝึกอบรม ๔ - ๖ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๖ - ๘ ชั่วโมง

ระยะยาวมีการฝึกอบรม ๖ - ๑๒ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๙ - ๑๒ ชั่วโมง

สำหรับหลักสูตรที่มีระยะเวลาการอบรมน้อยกว่า ๒ เดือน ให้ใช้รูปแบบการบรรยายพิเศษ/หรือสื่อประกอบการเรียนรู้ในการเรียนการสอน

- ตำรวจ

หลักสูตรการฝึกอบรมที่เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง

หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๑๖ ชั่วโมง

สำหรับหลักสูตรอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา ให้ใช้รูปแบบการบรรยายพิเศษ/หรือสื่อประกอบการเรียนรู้ในการเรียนการสอน

(๖) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น โจทย์สัมมนา บ่งการ ฯลฯ สื่ออุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยีหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อบุคคล แหล่งเรียนรู้

(๗) การวัดและประเมินผล

(๗.๑) สังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน

(๗.๒) สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรม

(๗.๓) ประเมินผลจากการทดสอบ

(๗.๔) ประเมินผลจากผลงานกลุ่ม

(๘) การทดลองใช้

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดอบรมการปฐมนิเทศนายทหารชั้นนายพลของกองทัพไทย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ จำนวน ๒ รุ่น รวมจำนวน ๔๒๑ คน โดยได้เชิญนายอุทิศ บัวศรี ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช. (อนุกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริต) ไปบรรยายในหัวข้อวิชา “การป้องกันการทุจริต” ซึ่งได้สอดแทรกเนื้อหาการบรรยายวิชาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม การคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม จำนวนรุ่นละ ๑.๓๐ ชั่วโมง

รุ่นที่ ๑ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ หอประชุมพิบูลสงคราม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

รุ่นที่ ๒ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ หอประชุมพิบูลสงคราม วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ที่มา : หลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)” เว็บไซต์ www.nacc.go.th

หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช./บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ

(๑) ชื่อหลักสูตร

"สร้างวิทยากรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต"

(๒) จุดมุ่งหมายของรายวิชา

(๒.๑) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต การประยุกต์หลักความพอเพียงด้วยโมเดล STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และการฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร

(๒.๒) เพื่อสร้างวิทยากรที่มีทักษะและสามารถขยายผลองค์ความรู้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เพื่อมุ่งสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

(๓) คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ด้านการป้องกันการทุจริต และเกิดทักษะการเป็นวิทยากร

(๔) ตารางชั่วโมงการจัดการเรียนการสอน (รวม ๑๘ ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๑ การคิดแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม	๖	๑. สาเหตุของการทุจริตฯ ๒. ความหมาย รูปแบบ ของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันฯ ๔. วิธีคิดแบบ Analog thinking (ฐาน ๑๐) / Digital thinking (ฐาน ๒) ๕. บทบาทของรัฐ / เจ้าหน้าที่ของรัฐ ๖. กรณีตัวอย่างการคิดแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม	การบรรยาย การคิดวิเคราะห์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม
วิชาที่ ๒ ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต	๓	๑. ความไม่ทนต่อการทุจริต - ความเป็นพลเมือง - แนวคิดเกี่ยวกับความไม่ทนต่อการทุจริต ๒. ความอายต่อการทุจริต - แนวคิดเกี่ยวกับความอายต่อการทุจริต ๓. ตัวอย่างความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต การแสดงออกถึงการไม่ทนต่อการทุจริต ๔. ลงโทษทางสังคม ๕. ช่องทางและวิธีการร้องเรียนการทุจริต ๖. มาตรการคุ้มครองช่วยเหลือพยานและการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี	การบรรยาย การคิดวิเคราะห์กรณีศึกษา การทำกิจกรรมกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๓ การประยุกต์หลักความพอเพียงด้วยโมเดล STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต	๓	๑. ที่มา ความหมายของโมเดล STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ๒. การนำโมเดล STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ไปประยุกต์ในบริบทต่างๆ	การอภิปราย การศึกษากรณีโครงการ STRONG
วิชาที่ ๔ การฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร	๖	การฝึกปฏิบัติถ่ายทอดความรู้ ตามที่กำหนดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	- ๓ ชั่วโมงแรก ให้ผู้เข้าร่วมทุกคนแบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรโดยสุ่มหัวข้อจาก ๓ วิชา - ๓ ชั่วโมงหลัง วิทยากรให้ข้อเสนอแนะ

(๕) ระยะเวลา

๓ วัน ๒ คืน

(๖) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้แก่ PowerPoint วิดีโอภาพยนตร์สั้น ใบงาน หรือสื่ออื่นๆ ที่เหมาะสม

(๗) การวัดและประเมินผล

(๗.๑) การทดสอบความรู้ (๖๐ คะแนน)

(๗.๒) การประเมินฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากร (๔๐ คะแนน)

โดยผู้ผ่านการอบรมจะต้องได้คะแนนรวมจากค่าคะแนนจากแบบทดสอบความรู้และค่าคะแนนจากการประเมินฝึกปฏิบัติการเป็นวิทยากรรวมกันอย่างน้อยตั้งแต่ ๖๐ คะแนนขึ้นไป

(๘) การทดลองใช้

(๘.๑) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำไปใช้ในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากร ป.ป.ช. แกนนำ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ระหว่างวันที่ ๒๕ – ๒๗ ส.ค. ๒๕๖๐ ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง แอร์พอร์ต กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างวิทยากรที่มีทักษะและสามารถขยายผลองค์ความรู้ในเรื่องการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต แนวคิด STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต อย่างเป็นมาตรฐานและแนวทางเดียวกันไปขยายสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เพื่อมุ่งสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ๗๖ จังหวัด ๆ ละ ๑ คน เจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ป.ป.ช. ภาค ๙ ภาค ๆ ละ ๑ คน และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน ป.ป.ช. ส่วนกลาง ๒๐ คน จำนวน ๑๐๕ คน โดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เข้ารับการอบรมจะได้นำเนื้อหาวิชาไปขยายผลในพื้นที่จังหวัด

(๘.๒) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำไปใช้ในโครงการปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง ความอาย และไม่ทนต่อการทุจริต ประจำปี ๒๕๖๑ โดยเป็นการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต แนวคิด STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และเป็นการผลิตวิทยากรตัวคูณในการปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง ความอาย และไม่ทนต่อการทุจริต ให้มี

ทักษะและสามารถขยายผลอย่างเป็นมาตรฐานและแนวทางเดียวกันไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เพื่อมุ่งสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต โดยมีกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- กลุ่มข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒ รุ่น รวมจำนวน ๒๙๗ คน

รุ่นที่ ๑ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ประชุม อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

รุ่นที่ ๒ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ประชุม อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

- กลุ่มอาจารย์และบุคลากรในระดับอุดมศึกษา จำนวน ๒ รุ่น รวมจำนวน ๑๔๓ คน

รุ่นที่ ๑ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐ – ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ประชุม อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

รุ่นที่ ๒ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ศูนย์ประชุม อิมแพ็คฟอรัม เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี

และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการจัดอบรมและผลิตวิทยากรตัวคูณในการปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง ความอาย และไม่ทนต่อการทุจริต ให้กับกลุ่มเป้าหมายครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในทุกภูมิภาค รวมจำนวนประมาณ ๑,๕๗๙ คน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการจัดอบรมและผลิตวิทยากรตัวคูณในการปลูกฝังวิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม จิตพอเพียง ความอาย และไม่ทนต่อการทุจริต ให้กับศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๒๒๕ คน

ที่มา : หลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)” เว็บไซต์ www.nacc.go.th

หลักสูตรโค้ช

(๑) ชื่อหลักสูตร

"โค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต"

(๒) จุดมุ่งหมายของรายวิชา

(๒.๑) เพื่อสร้างโค้ชด้านการรู้คิดต้านทุจริต

(๒.๒) เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทในการเป็นโค้ชให้กับผู้เรียน โดยสามารถกระตุ้นการรู้คิดอย่างต่อเนื่อง เพื่อดึงศักยภาพของผู้เรียน

(๒.๓) เพื่อเพิ่มพูนทักษะของผู้สอนให้สามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

(๒.๔) เพื่อให้ผู้เข้าร่วมหลักสูตรเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการต้านทุจริต

(๓) คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างโค้ชที่มีความสามารถและทักษะเพื่อเป็นแทนของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความไม่ทนและความอายต่อการทุจริต และหลักการจิตพอเพียงต้านทุจริตด้วยเทคนิคและวิธีการที่เหมาะสม จะช่วยให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญของปัญหาการทุจริต อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเกิดค่านิยมต้านทุจริตให้เกิดขึ้นในสังคมไทยเกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ ด้านการป้องกันการทุจริต และเกิดทักษะการเป็นวิทยากร

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๑ แนวคิดหลักการโค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต	๓	๑. ความเป็นมาของการโค้ชเพื่อการรู้คิด ๒. ความหมายของการโค้ชเพื่อการรู้คิด ๓. เป้าหมายของการโค้ชเพื่อการรู้คิด ๔. หลักการโค้ชเพื่อการรู้คิด ๕ ทักษะเสริมการโค้ชให้มีประสิทธิภาพ	๑. การบรรยายให้ความรู้หลักสูตรโค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต ๒.การยกตัวอย่างและวิเคราะห์กรณีศึกษา ๓.การทำกิจกรรมกลุ่ม ๔.การอภิปรายกลุ่ม ๕.การฝึกทดลองปฏิบัติการภาคสนาม
วิชาที่ ๒ กลไกและกระบวนการโค้ช	๓	๑. กลไกของการโค้ช ๒. กระบวนการโค้ช ๓. หลักการพัฒนาโค้ชและผู้เรียนอย่างยั่งยืน	๑.การบรรยายให้ความรู้หลักสูตรโค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต ๒.การยกตัวอย่างและวิเคราะห์กรณีศึกษา ๓.การทำกิจกรรมกลุ่ม ๔.การอภิปรายกลุ่ม ๕.การฝึกทดลองปฏิบัติการภาคสนาม

หัวข้อวิชา	ชั่วโมง	เนื้อหา	กระบวนการ
วิชาที่ ๓ เรียนรู้ผู้เรียน	๓	๑. เรียนรู้ผู้เรียนด้วยจริต ๖ ๒. เรียนรู้ผู้เรียนตาม Generation	วิชาที่ ๓ เรียนรู้ผู้เรียน
วิชาที่ ๔ เทคนิคสำคัญในการโค้ช	๓	๑. การสื่อสารเชิงบวก ๒. คำถามที่ทรงพลัง ๓. การสะท้อนคิด ๔. การเรียนรู้ยุคใหม่ด้วยการนำนวัตกรรมมาใช้ในการโค้ช ๕. การถอดบทเรียน	วิชาที่ ๔ เทคนิคสำคัญในการโค้ช
วิชาที่ ๕ การประเมินผลการเรียนรู้ที่เสริมพลังต้านทุจริต	๓	๑. การประเมินเพื่อการเรียนรู้ ๒. การประเมินขณะเรียนรู้ ๓. การประเมินผลการเรียนรู้	วิชาที่ ๕ การประเมินผลการเรียนรู้ที่เสริมพลังต้านทุจริต

(๕) ระยะเวลา

๓ วัน ๒ คืน

(๖) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

เอกสารประกอบการบรรยาย สื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จ รูปแบบสื่อผสม เกมส์การ์ตูน นิทาน ฯลฯ

(๗) การวัดและประเมินผล

(๗.๑) ร้อยละผลการทดสอบและวัดประเมินผลก่อนและหลังการเรียนรู้ก่อนและหลังบทเรียน (Pre & Post Test)

(๗.๒) ร้อยละของจำนวนชั่วโมงที่เข้ารับการอบรม

(๗.๓) การผ่านการฝึกทดลองปฏิบัติการภาคสนาม

(๘) การทดลองใช้

(๘.๑) สำนักงาน ป.ป.ช. โดยสำนักป้องกันการทุจริตภาคประชาสังคมและการพัฒนาเครือข่ายได้นำไปใช้ในโครงการ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๕ พ.ย. ๒๕๖๐ ณ โรงแรมเดอะ ทวินทาวเวอร์ กรุงเทพมหานคร โดยเป็นการอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ๒๗ จังหวัด ที่ต้องดำเนินโครงการ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ซึ่งจะต้องจัดตั้งชมรม STRONG ขึ้นมา และคัดเลือกสมาชิกชมรมเพื่อเป็นตัวแทนของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการจัดทำกิจกรรมป้องกันการทุจริตและขยายผลภายในจังหวัดผู้เข้าร่วมจำนวน ๗๒ คน

(๘.๒) สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำไปใช้ในการจัดกิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำธรรมนูญชมรมจิตพอเพียงต้านทุจริต แผนงานระยะยาว และแผนประจำปี ภายใต้โครงการ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ระหว่าง วันที่ ๑๔ - ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันการป้องกันการทุจริตเชิงรุกด้วยการสร้างเสริมให้บุคคลและชุมชนมีจิตพอเพียงต้านทุจริตด้วยกรอบแนวคิด STRONG จนสามารถพัฒนาเป็นวัฒนธรรมต้านทุจริต เพื่อปลูกฝัง STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริตแก่ประชาชนในระดับจังหวัด ปรับฐานคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม สร้างจิตสำนึกความอายในการกระทำการทุจริต และไม่ทนต่อการทุจริตแก่ประชาชนในระดับจังหวัด เพื่อป้องกันการทุจริตเชิงรุกผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และยกระดับการรับรู้การทุจริตของชุมชน สังคม และประเทศชาติผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้มีกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น

๓๑๔ คน ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำภาค ๙ ภาค เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด ๒๗ จังหวัดที่ต้องดำเนินโครงการ STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และโค้ช STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต จาก ๒๗ จังหวัด ๆ ละ ๑๐ คน

ที่มา : หลักสูตร “ต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)” เว็บไซต์ www.nacc.go.th

๒.๒ แนวทางการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) มีวัตถุประสงค์ในการปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตให้สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ส่วนตนสิ่งใดเป็นประโยชน์ส่วนรวม สามารถยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตพอเพียงต้านทุจริต ละอายและเกรงกลัวที่จะไม่ทุจริตและไม่ทนต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะให้แก่ผู้เรียนหรือผู้ผ่านการอบรมในเรื่องการคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต และพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อร่วมกันป้องกันหรือต่อต้านการทุจริต มิให้มีการทุจริตเกิดขึ้นในสังคมไทยและร่วมสร้างสังคมไทยที่ไม่ทนต่อการทุจริตต่อไป

โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักสูตรดังกล่าวไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้ง อาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และสถาบันการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร สถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันการศึกษาทางทหาร เป็นต้น ต่อเนื่องไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ครอบคลุม ทั้งระบบการศึกษา นอกจากนี้ ยังรวมถึงหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับบุคลากรของรัฐและพนักงานรัฐวิสาหกิจในหน่วยงานภาครัฐ

ทั้งนี้ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ในโครงการฝึกอบรมหลักสูตรข้าราชการ บุคลากรภาครัฐ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่บรรจุใหม่ โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรให้มีความชัดเจน และให้หมายความรวมถึงบุคลากรทางการศึกษา เช่น ครู อาจารย์ หรือ ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ทั้งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรอุดมศึกษาด้วย เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้หรือช่วยในการจัดการเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. ชื่อหลักสูตร “รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต”

๒. กลุ่มเป้าหมายการนำไปใช้

๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน ๓๐,๑๑๒ แห่ง

๒) โรงเรียนสาธิต จำนวน ๖๗ แห่ง

๓) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน ๓,๕๙๗ แห่ง

๔) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จำนวน ๙๒๘ แห่ง

๖) โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

๗) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) จำนวน ๒๐,๖๓๔ แห่ง

๘) สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน ๔๓๗ แห่ง

๙) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑๐) สำนักการศึกษา เมืองพัทยา

๑๑) กรมกิจการเด็กและเยาวชน

๑๒) สถาบันการบินพลเรือน

๑๓) สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๑๔) กองทัพบก กระทรวงกลาโหม

๑๕) กองทัพเรือ กระทรวงกลาโหม

๑๖) กองทัพอากาศ กระทรวงกลาโหม

๓. แนวทางการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

แนวทางที่ ๑ เปิดรายวิชาเพิ่มเติม

แนวทางที่ ๒ บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แนวทางที่ ๓ บูรณาการการเรียนการสอนกับกลุ่มสาระอื่นๆ

แนวทางที่ ๔ จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางที่ ๕ จัดเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร

แนวทางที่ ๖ บูรณาการกับวิถีชีวิตในโรงเรียน

๒. หลักสูตรอุดมศึกษา

๑. ชื่อหลักสูตร "วัยใส ใจสะอาด Youngster with Good Heart"

๒. กลุ่มเป้าหมายการนำไปใช้

๑) สถาบันอุดมศึกษาภายใต้ภารกิจสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน ๑๕๖ แห่ง

๒) มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

๓) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๔) สถาบันพระบรมราชชนก

๕) ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี

๖) สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม)

๗) มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ (สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา)

๘) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) จำนวน ๙๑๔ แห่ง

๓. **แนวทางการนำไปใช้**

๑) จัดทำเป็น ๑ รายวิชา จำนวน ๓ หน่วยกิต

๒) จัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ โดยอาจารย์ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปปรับใช้/ประยุกต์ใช้ในรายวิชาของตนเอง

๓) จัดทำเป็นวิชาเลือก

๓. หลักสูตรกลุ่มทหารและตำรวจ

๑. ชื่อหลักสูตร "ตามแนวทางรับราชการ กลุ่มทหารและตำรวจ"

๒. กลุ่มเป้าหมายการนำไปใช้

๑) กระทรวงกลาโหม

๑.๑ กระทรวงกลาโหม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

๑.๒ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย

๑.๓ กองทัพบก โดยกรมยุทธศึกษาทหารบก

๑.๔ กองทัพเรือ โดยกรมยุทธศึกษาทหารเรือ

๑.๕ กองทัพอากาศ โดยกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบัญชาการศึกษา

๓. แนวทางการนำไปใช้

ทหาร :

หลักสูตรตามแนวทางการรับราชการและหลักสูตรเพิ่มพูนความรู้ (๓ ระยะ)

- ระยะสั้น ๒ - ๔ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๓ - ๔ ชั่วโมง
- ระยะกลาง ๔ – ๖ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๖ – ๘ ชั่วโมง
- ระยะยาว ๖ – ๑๒ เดือน ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๙ – ๑๒ ชั่วโมง

สำหรับหลักสูตรที่มีระยะเวลาการอบรมน้อยกว่า ๒ เดือน ให้ใช้รูปแบบการบรรยายพิเศษหรือใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

ตำรวจ :

- หลักสูตรการฝึกอบรมที่เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๓ ชั่วโมง
- หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ ให้มีการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า ๑๖ ชั่วโมง

สำหรับหลักสูตรอื่นๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา ให้ใช้รูปแบบการบรรยายพิเศษหรือใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน

๔. หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช./บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ

๑. ชื่อหลักสูตร "สร้างวิทยากรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต"

๒. กลุ่มเป้าหมายการนำไปใช้ :

๑) หน่วยงานภาครัฐ รวมจำนวน ๒๐ กระทรวง

๒) หน่วยงานภาครัฐวิสาหกิจ รวมจำนวน ๕๖ แห่ง

๓. แนวทางการนำไปใช้ :

ประกอบด้วย ๓ แนวทาง

๑) ใช้ฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช.

๒) ใช้ฝึกอบรมให้กับโค้ช STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต

๓) ใช้ฝึกอบรมให้กับบุคลากรภาครัฐ

๕. หลักสูตรโค้ช

๑. ชื่อหลักสูตร “โค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต”

๒. กลุ่มเป้าหมายการนำไปใช้

โค้ชภาคประชาสังคมในพื้นที่ระดับจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด และ ๑ เขตปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานคร)

๓. แนวทางการนำไปใช้ :

๑) ใช้ฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช.

๒) ใช้ฝึกอบรมให้กับโค้ช STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต

๓) ใช้ฝึกอบรมให้กับบุคลากรภาครัฐ

บทที่ ๓
ผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อเนื่องปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาลงสู่สถานศึกษาและมหาวิทยาลัยทุกสังกัดทั่วประเทศ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำหลักสูตรฯ ไปขับเคลื่อนตั้งแต่ ปีการศึกษา ๑/๒๕๖๒ (เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒) เป็นต้นไป รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ทั้ง ๕ หลักสูตร

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้กำหนดให้มีการติดตามการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ในการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตที่เพิ่มขึ้น

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

การจัดทำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เป็นการดำเนินการที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) รวมถึงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) โดยสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ซึ่งมีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ (๓) ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติและแผนด้านการอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต

โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้สร้างและผลักดันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ “สร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต” มุ่งเน้นให้ความสำคัญในกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมในทุกระดับช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ดำเนินการผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาทางสังคม และได้กำหนดกลยุทธ์ ๔ กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ ๑ ปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย ให้สามารถแยกระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม กลยุทธ์ที่ ๒ ส่งเสริมให้มีระบบและกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมเพื่อต้านทุจริต กลยุทธ์ที่ ๓ ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต และกลยุทธ์ที่ ๔ เสริมพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community) และบูรณาการทุกภาคส่วนเพื่อต่อต้านการทุจริต

ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้และสื่อประกอบการเรียนรู้ ด้านการป้องกันการทุจริตขึ้น เพื่อดำเนินการสร้างหลักสูตรฯ โดยใช้ชื่อว่า “หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา” (Anti - Corruption Education) โดยนำประเด็นสำคัญในยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาเชื่อมโยงในหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา และได้ประกาศใช้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา อันประกอบด้วย ๕ หลักสูตร ๑) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายวิชาเพิ่มเติมการป้องกันการทุจริต) ๒) หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ๓) หลักสูตรกลุ่ม

ทหารและตำรวจ (หลักสูตรตามแนวทางรับราชการกลุ่มทหารและตำรวจ) ๔) หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช./บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ (สร้างวิทยากรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต) ๕) หลักสูตรโค้ช (โค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต) โดยแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยเนื้อหา ๔ ชุดวิชา ดังนี้ ๑) การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นปัญหาหลักในการพัฒนาประเทศที่จะต้องปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยเพื่อเป็นกลไกนำไปสู่ความพอเพียง ๒) ความอายและความไม่ทนต่อการทุจริต ๓) STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบหลักการต่อต้านการทุจริต โดยประยุกต์หลักบูรณาการ STRONG Model อันประกอบด้วย (Sufficient : S) พอเพียง (Transparent : T) โปร่งใส (Realise : R) ตื่นรู้ (Onward : O) มุ่งไปข้างหน้า (Knowledge : N) ความรู้ และ (Generosity : G) เอื้ออาทร ๔) พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ซึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงาน ป.ป.ช. อยู่ระหว่างดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๓ เรื่อง คือ ๑) การต้านทุจริตในสถานการณ์ Digital Disruption ๒) การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางธรณี และ ๓) การพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติน้ำและน้ำบาดาล

นอกจากนี้เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของความร่วมมือนอกเหนือจากหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้เสนอแนวทางความร่วมมือพัฒนาความโปร่งใสในสถาบันการศึกษา ได้แก่ แนวทางที่ ๑) การจัดตั้ง STRONG องค์กร ซึ่งจะสะท้อนคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ออกมาตามที่คาดหวังไว้และเป็นประโยชน์แก่ประเทศด้วย เนื่องจากจะแสดงถึงค่าความโปร่งใสที่สูงเมื่อนำไปประเมินดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทยต่อไป และแนวทางที่ ๒) การจัดตั้งชมรม STRONG ของนักศึกษาในการร่วมมือช่วยจับตามองและแจ้งเบาะแสการทุจริต (watch & voice) โดยทั้ง ๒ แนวทาง สามารถเขียนเป็นโครงการแล้วเสนอ เข้ามาขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน ป.ป.ช. ทั้งในส่วนของกองทุน ป.ป.ช. และงบประมาณตามแผนบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายไว้คือ ๑. ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ๒. คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง ๓. การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ โดยเป้าหมายที่ ๑. ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต มีตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถาบันการศึกษา คือเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งกำหนดค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ อยู่ที่ร้อยละ ๕๐ โดยเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำ หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ไปพิจารณาปรับใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๓ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำไปปรับใช้ตามแนวทางที่สำนักงาน ป.ป.ช.เสนอ เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้ประสานไปยังกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) และทางกระทรวงฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๔ แจ้งไปยังมหาวิทยาลัยในสังกัดและกำกับให้นำหลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ไปดำเนินการใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จะเริ่มประเมินผลสัมฤทธิ์ของการนำหลักสูตรฯ ดังกล่าวไปใช้

การดำเนินการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนดดำเนินการกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ซึ่งมีศูนย์ให้คำปรึกษาฯ อยู่ที่สำนักต้านทุจริตศึกษา และกำหนดการลงพื้นที่เพื่อกำกับติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา โดยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายจากหน่วยงานที่ยังไม่ได้นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ หรือหน่วยงานที่นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้แล้วแต่ยังไม่ได้รายงานผลการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษามายังสำนักงาน ป.ป.ช. ในการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง เป็นการประชุมหารือการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษากับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ในรูปแบบการลงพื้นที่และการประชุมในรูปแบบ Online Platform ผ่านระบบ Zoom Meeting โดยในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ ดำเนินการ ๑๐ แห่ง ประกอบด้วย

๑. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๒. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๔. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๕. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
๖. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
๗. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๘. มหาวิทยาลัยสยาม
๙. มหาวิทยาลัยศิลปากร
๑๐. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

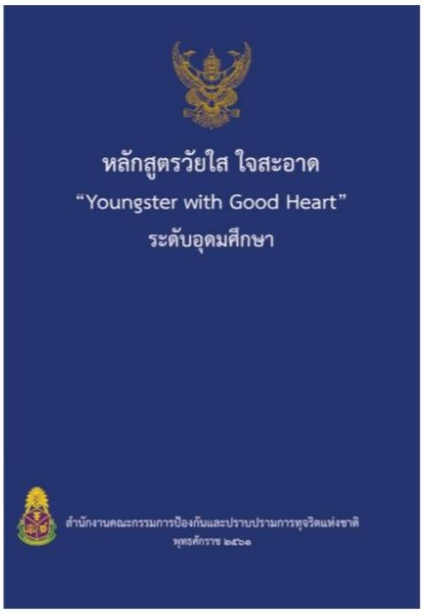

ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ศปก. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ชั้น ๓ ตึกกองบัญชาการ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

คณะผู้บริหาร และบุคลากรโรงเรียนนายร้อยตำรวจ :

๑. พล.ต.ต.วีรพล กุลบุตร	รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๒. พ.ต.อ.ทัชกร แสงทองดี	รองคณบดีคณะตำรวจศาสตร์
๓. พ.ต.อ.ก้องปิติ อ่อนมาก	อาจารย์ประจำวิชา
๔. พ.ต.ท.วิชิต อาษากิจ	อาจารย์ประจำวิชา
๕. พ.ต.ต.เสกสิน สีมาพลกุล	อาจารย์ประจำวิชา

คณะผู้บริหาร และบุคลากรสำนักงาน ป.ป.ช. :

๑. รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๒. นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๓. นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
๔. นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑
๕. นางสาวอุษา ชาวอุบล	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ
๖. นายกนต์ธร บัวงาม	เจ้าพนักงานป้องกันการทุจริตชำนาญการ

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (Royal Police Cadet Academy : RPCA) เป็นหน่วยงานระดับกองบัญชาการ สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งอยู่ที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีภารกิจหลักในการฝึกอบรม ให้การศึกษา อบรมหล่อหลอมนักเรียนนายร้อยตำรวจให้มีคุณลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และฝึกอบรมผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรอื่น ผู้ที่ศึกษาตามหลักสูตรหลักของในโรงเรียนนายร้อยตำรวจเรียกว่า "นักเรียนนายร้อยตำรวจ" (นรต.) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงตามหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจจะได้รับการแต่งตั้งยศเป็น "ว่าที่ร้อยตำรวจตรี"

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ มีแผนการเรียนการสอนประกอบด้วย ๔ คณะ ได้แก่ ๑) คณะตำรวจศาสตร์ ๒) คณะนิติวิทยาศาสตร์ ๓) คณะสังคมศาสตร์ และ ๔) คณะนิติศาสตร์

โดยโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในคณะตำรวจศาสตร์ ภาควิชาการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม รหัสวิชา ๑๔๑๒๔๓ รายวิชา “วิชาการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน” จำนวน ๒ หน่วยกิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเภทรายวิชาบังคับ ในปีการศึกษาที่๑ ชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยมีจุดมุ่งหมายของรายวิชาเมื่อศึกษาจบแล้ว นักเรียนสามารถเข้าใจและ

สามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ เหตุปัจจัย และผลกระทบของการทุจริต สามารถวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการทุจริต เข้าใจนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสนอแนะกิจกรรมเพื่อรณรงค์แก้ไขปัญหาการทุจริต ตระหนักถึงความร้ายแรงของการทุจริต มีทัศนคติเชิงลบต่อการทุจริต และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดีในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และสามารถนำความรู้จากรายวิชาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในด้านความซื่อสัตย์สุจริต การมีจิตสาธารณะ ความเป็นธรรมทางสังคม การกระทำอย่างรับผิดชอบ การเป็นอยู่อย่างพอเพียง

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

จากการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใสใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ในรายวิชา “วิชาการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน” ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ พบว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีสื่อการเรียนการสอน หรือคลิปวีดิโอการสอนเพิ่มเติมมากกว่านี้ เพื่อให้มีความรู้และความเข้าในรายวิชาเพิ่มมากยิ่งขึ้น และสื่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรต้านทุจริตศึกษานั้นบางอย่างไม่ตรงกับหัวข้อการเรียนการสอน

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

โรงเรียนนายตำรวจ เสนอให้สำนักงาน ป.ป.ช. จัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม และมีการต่อยอดการเรียนการสอนโดยการนำเสนอรายงานเป็นผลงานทางวิชาการเพื่อเป็นการต่อยอดทางวิชาการได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ได้นำเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการในการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ในกิจกรรมการเรียนรู้ แผนงานโครงการการบูรณาการในมิติของการขอรับการจัดสรรงบประมาณจากงบแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ตามแนวทางที่ ๑ : การปลูกฝังวิธีคิด ปลุกจิตสำนึกให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต แนวทางที่ ๒ : การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และแนวทางที่ ๓ : การปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้เพื่อความเชื่อมโยงระดับยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต และเพื่อเป็นการส่งเสริมดำเนินงานขับเคลื่อนการป้องกันการทุจริต และการสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและส่งเสริมให้ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตที่เพิ่มขึ้น และเพื่อการขยายผลสู่การเป็นองค์กรพอเพียงต้านทุจริต (STRONG – องค์กรพอเพียงต้านทุจริต) ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจจึงเห็นควรขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อดำเนินการขับเคลื่อนฯ จากกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช. ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อไป

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

- ไม่มี -

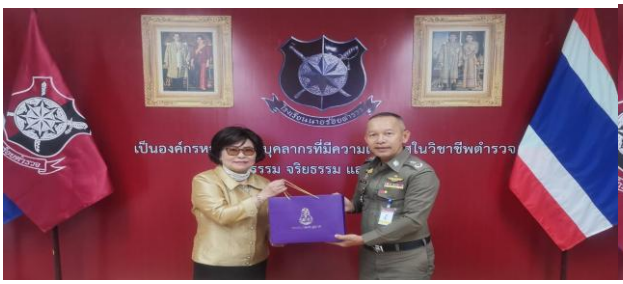

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔
ณ ห้องประชุม ศปก. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ชั้น ๓ ตึกกองบัญชาการ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

๒. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม :

นายธงชัย เหลืองทอง	รองอธิการบดี
นางสาวพรทิพย์ ไกรถาวร	ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา
นายธนาเสฏฐ์ ผลเงาะ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
นายกิติณัฐ ศรีมูล	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
นายประพร วรรณบุษราคัม	นักวิชาการศึกษา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

อธิการบดีได้มอบหมายไปยัง ๓ หน่วยงานของมหาวิทยาลัยในการดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ ได้แก่ สำนักงานหมวดวิชาศึกษาทั่วไป กองพัฒนานักศึกษา และกองบริหารงานบุคคล มีการดำเนินการนำไปใช้ ดังนี้

๑. สำนักงานหมวดวิชาศึกษาทั่วไป นำเนื้อหาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปสอดแทรกในรายวิชาศึกษาทั่วไป GE (General Education) ของภาคเรียนที่ ๑/๒๕๖๓ และภาคเรียนที่ ๒/๒๕๖๓ ในชื่อรายวิชา ๑) รายวิชาความเป็นพลเมืองในโลกสมัยใหม่ ๒) รายวิชาไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง ๓) รายวิชากฎหมายในการดำเนินชีวิต ๔) รายวิชาจริยธรรมทางสังคมและการใช้เหตุผล ระยะเวลาดำเนินการต่อรายวิชา ๑ – ๕ ชั่วโมง ทั้งการบรรยาย ใช้กรณีศึกษา อภิปรายร่วมกัน เชื่อมโยงเหตุการณ์กับเนื้อหาการทุจริต ค้นคว้า และจัดทำโครงการ

๒. กองพัฒนานักศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินการนำหลักสูตรฯ ไปปรับใช้

๓. กองบริหารงานบุคคล อยู่ระหว่างการดำเนินการนำหลักสูตรฯ ไปปรับใช้

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

๑. เนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ทำให้การจัดโครงการอบรมที่ต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก

๒. บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๑. กองพัฒนานักศึกษา มีแนวคิดที่จะอบรมให้ความรู้การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษา ระยะเวลาดำเนินการ ๘ ชั่วโมง โดยการบรรยาย ใช้กรณีศึกษา อภิปรายร่วมกัน เชื่อมโยงเหตุการณ์กับเนื้อหาการทุจริต ค้นคว้า และจัดทำโครงการ และ แนวคิดในการจัดกิจกรรมรณรงค์และประชาสัมพันธ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นำนักศึกษา นักศึกษาทุกระดับชั้น คณาจารย์ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านกิจการนักศึกษา ระยะเวลาดำเนินการ ๘ ชั่วโมง โดยสอดแทรกในกิจกรรมต่างๆ ที่นักศึกษาจัด อาทิเช่น งานกีฬา งานเปิดโลกกิจกรรมฯลฯ

๒. กองบริหารงานบุคคล มีแนวคิดในการปรับฐานความคิดต้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ระยะเวลาดำเนินการ ๖ ชั่วโมง โดยการจัดทำโครงการ เชิญวิทยากรบรรยาย ใช้กรณีตัวอย่าง อภิปรายร่วมกัน และเชื่อมโยงเหตุการณ์กับเนื้อหาการทุจริต อันจะส่งผล ดังนี้

๑) บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมมีการปรับทัศนคติ (Mindset) สร้างค่านิยมความซื่อสัตย์สุจริต ร่วมต่อต้านการทุจริต และปรับฐานความคิดการแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น

๒) บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เกิดความรู้ความเข้าใจในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๓) บุคลากรมีความเข้าใจบทบาทของรัฐ / เจ้าหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

๑. การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ เห็นควรให้ดำเนินการต่อไปโดยการพัฒนาให้เป็น application ที่ให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้งานไปได้พร้อมกันจะสร้างความสะดวกมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นความรู้ของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษายังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป ไม่ใช่แค่เฉพาะในห้องเรียนวิชาของหลักสูตรฯ เท่านั้น ดังนั้นควรให้ความสำคัญในการทำข้อมูลตัวอย่างต่างๆ โดยเนื้อหาต้องมีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

๒. นักศึกษามีจิตสำนึกและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานความรับผิดชอบต่อสังคมที่มากขึ้น

๓. นักศึกษามีความรู้เรื่องการคอร์รัปชันทั้งกระบวนการ

๔. คณาจารย์ และบุคลากรมีจิตสำนึกและเข้าใจกระบวนการ

๕. รู้และเข้าใจว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดีต้องต่อต้าน

๖. ในส่วนการอบรมนักศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช. ควรจัดอบรมและให้ความรู้กับคณาจารย์ บุคลากร เพื่อเป็นแม่ไก่ และนำไปอบรมให้กับนักศึกษาในรุ่นต่อไปได้ถูกต้องตามเนื้อหาหลักสูตร

๗. มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญ และให้ความรู้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและเข้าใจเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เพราะการแยกแยะไม่ออกจะนำไปสู่การทุจริตต่อหน้าที่

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

นายธงชัย เหลืองทอง
รองอธิการบดี

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

นางสาวพรทิพย์ ไกรถาวร
ผู้อำนวยการกองพัฒนานักศึกษา

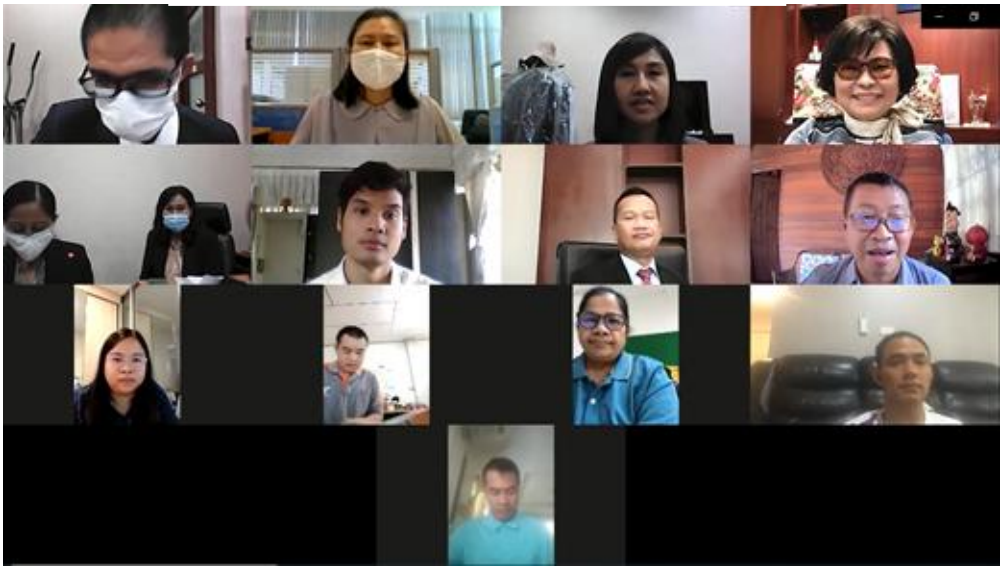

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๓. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สืบตระกูล สุชาติ	รองอธิการบดี

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เดิมมีรายวิชา GE (General Education) ชื่อวิชาธรรมาภิบาลกับการคอร์รัปชัน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการนำไปบูรณาการในรายวิชา GE เปลี่ยนชื่อเป็น รายวิชาพลเมือง ธรรมาภิบาลกับการป้องกันคอร์รัปชัน

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

๑. อาจารย์ยังไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้อย่างชัดเจน
๒. อาจารย์มีความสนใจน้อย
๓. ขาดงบประมาณในการขับเคลื่อน
๔. ต้องการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๑. ดำเนินการนำเสนอหลักสูตรเพื่อบรรจุในรายวิชา GE (General Education) และนำหลักสูตรไปบูรณาการกับหลักสูตรต่างๆ ในมหาวิทยาลัย โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาที่เรียนวิชา GE ทุกคน และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ในภาคการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๔ เป็นต้นไป
๒. จะบรรจุเป็นรายวิชาระดับต้นไปก่อน และปรับ GE ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตร
๓. การตั้งชมรม STRONG
๔. สนใจในการเสนอแผนเพื่อของบสนับสนุนจากกองทุน ป.ป.ช.

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

๑. จัดทำระบบการเรียนรู้ฝึกอบรมเพื่อให้อาจารย์ได้พัฒนา
๒. สร้างอาจารย์ผู้สอนให้มากขึ้น
๓. กำหนดแนวทางการดำเนินการของหลักสูตรที่ชัดเจน
๔. มอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สืบตระกูล สุชาติ
รองอธิการบดี

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๔. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา :

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ธรรมเสน่ห์	ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
อาจารย์ ดร.สุดารัตน์ ศรีมา	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ / โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยมีการจัดการเรียนการสอนรายวิชา GE (General Education) ชื่อวิชาความเป็นพลเมืองดี ซึ่งมหาวิทยาลัยมีทั้งหมด ๖ คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปกรรมศาสตร์ และ๘ วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ วิทยาลัยสถาปัตยกรรมศาสตร์ วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนานาชาติ วิทยาลัยการภาพยนตร์ ศิลปะการแสดงและสื่อใหม่ วิทยาลัยโลจิสติส์และซัพพลายเชน วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง และศูนย์การศึกษา ได้แก่ ศูนย์การศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี ศูนย์การศึกษาจังหวัดระนอง รวม ๑๗ หน่วยงาน มีคณะครุศาสตร์ที่นำไปใช้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยการสอดแทรกในวิชาคุณธรรมจริยธรรม

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

- ไม่มี -

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๑. จัดอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ระยะเวลาดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เพื่อสร้างความตระหนักในการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

๒. ผนวกในการจัดการเรียนการสอน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ระยะเวลาดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนรายวิชา GEN๑๑๐๗ ความเป็นพลเมืองดี ๓(๓-๐-๖) รับและเพิ่มเนื้อหาดังนี้

๑) ปรับฐานความคิดด้านทุจริตส่วนตนและส่วนรวม

๒) สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

๓) ยกระดับดัชนี สร้างพลเมืองดีในสังคม

๔) ปราบทุจริตด้วยจิตพอเพียง

๓. จัดมุมนิทรรศน์ความรู้ “ทุจริตศึกษา” สู่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (วัยใส ใจสะอาด) โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนโรงเรียนสาธิต นักศึกษาระดับอุดมศึกษา และระดับบัณฑิตศึกษา ระยะเวลาดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๖๔ โดยดำเนินการดังนี้

๑) จัดมุมนิทรรศน์ความรู้ “ทุจริตศึกษา” สู่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (วัยใส ใจสะอาด)

๒) จัดกิจกรรมด้วยสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เช่น วีดีทัศน์ของสำนักงาน ป.ป.ช. สถานการณ์ปัจจุบัน มีกิจกรรมถาม-ตอบ Active Learning ในรูปแบบต่าง ๆ

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

๑. ขอความอนุเคราะห์วิทยากรจากหน่วยงาน ป.ป.ช.

๒. ขอรับคำชี้แนะจากหน่วยงาน ป.ป.ช.

อื่น ๆ

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทามีการรายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เกือบทุกปี โดยนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเข้ามาบูรณาการในทุกกลุ่มสาระ จำนวน ๘ กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การงานอาชีพ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ และในปีการศึกษา ๒๕๖๔ จะมีการนำ STRONG MODEL เข้าใปใช้

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ธรรมเสน่ห์
ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

อาจารย์ ดร.สุดารัตน์ ศรีมา
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ / โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๕. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม :

รองศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ยิ้มสกุล	รองอธิการบดี
นางศศิอาภา บุญคง	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
นางขนิษฐา แน่นอุดร	อาจารย์ประจำวิชา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีได้มีการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษามาสอดแทรกและปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆในรูปแบบการบูรณาการ ทั้งรายวิชาศึกษาทั่วไป เช่น รายวิชาจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม รายวิชาเศรษฐกิจเพื่อชีวิต รายวิชาพฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน เป็นต้น และรายวิชาในหลักสูตร เช่น รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาปฏิบัติงานวิชาชีพ/ สหกิจศึกษา รวมทั้งการบูรณาการรายวิชาเฉพาะ ให้มีการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเข้าไปสอดแทรกใน ๒ กลุ่มรายวิชา ๑.รายวิชาชีพ ๒.รายวิชาเอก และมีการปลูกฝังในเรื่องของการต่อต้านการทุจริตในวิชาชีพครู เพื่อให้นักศึกษาที่จบการศึกษามีความตระหนักรู้ถึงผลกระทบต่อการทุจริต และหลีกเลี่ยงการทุจริต

ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีได้มีการจัดกิจกรรมการต่อต้านทุจริตในเรื่อง การกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ สร้างสถานการณ์ปัจจุบัน ประสบการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่สามารถพบเห็นได้หรือเจอปัญหาอะไรที่สุ่มเสี่ยงกับการทุจริต ให้นักศึกษาได้คิดและค้นคว้าถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นและวิธีรับมือแก้ไขกับปัญหาที่จะเกิดขึ้น โดยจัดให้มีการประเมินผลให้คะแนนหลังจากเสร็จกิจกรรมการต่อต้านทุจริต

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

ปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปบูรณาการในรายวิชา นักศึกษายังไม่กล้าแสดงความเห็นเกี่ยวกับการต่อต้านทุจริตหรือปัญหาการทุจริตที่นักศึกษาได้พบเห็นพบเจอ นักศึกษาไม่กล้าที่จะพูดหรือแจ้งออกไป นักศึกษายังไม่เปิดใจรับข้อมูลที่หลากหลายยังยึดติดกับแนวความคิดของตนเอง

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีได้ดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษามาปรับเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน ๑ รายวิชา ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ มคอ. ๓ และการนำเสนอต่อคณะกรรมการชุดต่างๆ เพื่อดำเนินการปรับ สมอ.๐๘ รายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป (พ.ศ. ๒๕๖๔) รวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาความคิดในการต่อต้านการทุจริต

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

- ไม่มี -

รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช

รองศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ยิ้มสกุล
รองอธิการบดี

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๖. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม :

รองศาสตราจารย์ ดร.อริยาภรณ์ พงษ์รัตน์	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
นายเอกสิทธิ์ โพธิ์ชูชาติ	นักวิชาการศึกษา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยทุกรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปต้องจัดการเรียนการสอน วัดและประเมินผลนักศึกษา โดยนักศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ดังนี้

๑ ด้านคุณธรรม จริยธรรม

๑.๑ มีศีลธรรม คุณธรรม และจรรยาอันดีงามในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง มีความเพียร มุ่งมั่น มานะและบากบั่น

๑.๒ มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์และมีจิตสำนึก

๑.๓ รู้คุณค่า รักษ์ความเป็นไทยและภูมิปัญญาไทย

๒ ด้านความรู้

๒.๑ มีความรู้และสามารถเชื่อมโยงนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

๓ ด้านทักษะทางปัญญา

๓.๑ มีทักษะการเรียนรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เพื่อดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

๓.๒ มีทักษะการคิดแบบองค์รวม คิดแบบสร้างสรรค์ คิดแบบการเป็นผู้ประกอบการ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

๔ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

๔.๑ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและชีวิตอย่างสมดุล

๔.๒ เป็นพลเมืองดีที่เข้มแข็ง เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมเพื่อนบ้านและวัฒนธรรมสากล

๔.๓ มีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี สามัคคีและมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม

๔.๔ มีค่านิยมและวิสัยทัศน์ที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

๕ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๑ มีทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน

๕.๒ มีทักษะการคิดคำนวณและวิเคราะห์เชิงตัวเลข และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๕.๓ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายในการสืบค้นข้อมูล สร้างสรรค์งาน และวิเคราะห์อย่างรู้เท่าทัน

จัดการเรียนการสอนรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการต้านทุจริตศึกษา ดังนี้

วิชาศึกษาทั่วไปบังคับ

๑) รายวิชา ๑๐๑๓ ๐๐๑ พลวัตสังคมไทย พลเมืองและกระบวนการยุติธรรมไทย ๓ หน่วยกิต มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

พลวัตของสังคมและวัฒนธรรมไทย พหุลักษณะของสังคมไทย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมไทย ความเป็นพลเมืองในสังคมไทย ภาพรวมของสถาบันทางการเมืองไทยกับความเป็นพลเมือง พลเมืองไทยในบริบทสังคมโลก ภาพรวมกฎหมายพื้นฐาน ประเภทกฎหมายกับความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่นๆ ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์ คดีอาญาและคดีปกครอง กระบวนการยุติธรรมทางเลือก สาเหตุ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามหลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา

๒) รายวิชา ๒๓๐๐ ๑๑๕ การจัดการความขัดแย้งอย่างสันติในฐานะพลเมือง ๓ หน่วยกิต มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

ความหมายของพลเมือง ความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย ความหมายและประเภทของความขัดแย้งและความรุนแรง ความหมายและประเภทของสันติภาพและสันติวิธี ความสำคัญของสันติวิธีกับความเป็นพลเมือง บทบาทของรัฐธรรมนูญในการจัดการความขัดแย้งและป้องกันความรุนแรง บทบาทของสถาบันทางการเมืองในการจัดการความขัดแย้งและป้องกันความรุนแรง การมีส่วนร่วมแบบเป็นทางการ การมีส่วนร่วมแบบไม่เป็นทางการ การเจรจาต่อรองและการไกล่เกลี่ย การสานเสวนา การใช้อารยะขัดขืน

๓) รายวิชา ๑๗๐๓ ๑๑๐ ทักษะการเงินในชีวิตประจำวัน มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

หลักการบริหารการเงินส่วนบุคคล กระบวนการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ความรู้ทางการเงิน วินัยทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ ฟินเทคและนวัตกรรมทางการเงิน การจัดการหนี้สิน เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา การวางแผนการลงทุน การวางแผนการประกันภัย การจัดการความเสี่ยง การวางแผนภาษี การวางแผนเพื่อการเกษียณ การพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนบุคคล

วิชาศึกษาทั่วไปเลือก

๑) รายวิชา ๒๑๐๐ ๑๐๑ กฎหมายในชีวิตประจำวัน ๓ หน่วยกิต มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

ความหมายและลักษณะของกฎหมาย ลำดับศักดิ์ของกฎหมาย แนวคิดกฎหมายกับสังคม บทบาทของกฎหมายกับสังคมยุคใหม่ บุคคล ทรัพย์สิน สัญญาในชีวิตประจำวัน การค้ำประกัน การจำนองและการจำนำ กฎหมายเกี่ยวกับอิเล็กทรอนิกส์ กฎหมายจราจร การเป็นผู้ประกอบการ การคุ้มครองผู้บริโภค ทรัพย์สินทางปัญญา การกระทำละเมิดและการกระทำผิดทางอาญา การระงับข้อพิพาท

๒) รายวิชา ๑๗๐๘ ๒๐๐ เศรษฐกิจพอเพียง ๓ หน่วยกิต มีเนื้อหารายวิชาดังนี้

หลักการและแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง พุทธเศรษฐศาสตร์ การผลิตและการกระจายผลผลิต เศรษฐกิจพอเพียงในยุคโลกาภิวัตน์ด้านวิถีชีวิต การจัดการความรู้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

ตามที่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้ประชุมร่วมกับ สำนักงาน ป.ป.ช. ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ ผ่านระบบ Online Platform เพื่อหารือการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด "Youngster with Good Heart") มหาวิทยาลัยได้เสนอแนวทางการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาวัยใส ใจสะอาด "Youngster with Good Heart" กลุ่มสังคมศาสตร์ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการบูรณาการระหว่างคณะในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ Team Teaching โดยพัฒนารายวิชาในปีการศึกษา ๒๕๖๔

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

- ไม่มี –

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๑. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พิจารณาเปิดรายวิชาวัยใส ใจสะอาด "Youngster with Good Heart" เป็นรายวิชาบังคับ กลุ่มสังคมศาสตร์ ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยบูรณาการระหว่างคณะในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง คือ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนบูรณาการ Team Teaching

๒. จัดอบรมอาจารย์ผู้สอนรายวิชาวัยใส ใจสะอาด "Youngster with Good Heart" โดยเชิญวิทยากรจาก ป.ป.ช. มาให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมาย และหัวข้อวิชา

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

- ไม่มี –

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช

ดร.อริยาภรณ์ พงษ์รัตน์
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

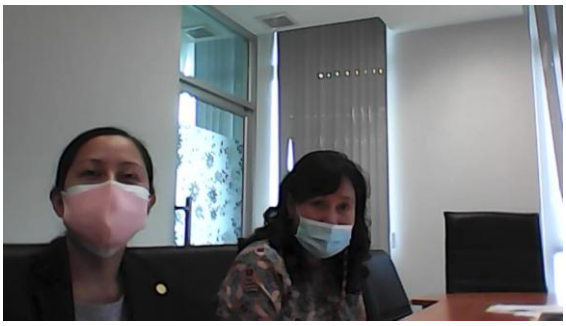

นางสวรรยา รัตนราช
ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท
ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตาม
ต้านทุจริตศึกษา ๑

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๗. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพี กาญจนะรอง	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน
นางสาววารุณี กี่เอี่ยน	หัวหน้าฝ่ายหลักสูตรส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบายในเรื่องการต้านทุจริต และมีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ทั้งบน Website และติดประชาสัมพันธ์ ในสถานที่ต่างๆ ภายใน มทร.ธัญบุรี เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจบุคลากร นักศึกษา ให้รู้จักที่จะหลีกเลี่ยงจากการทุจริต

นอกจากนี้ ยังมีการมอบหมายให้หน่วยงานในมหาวิทยาลัยดำเนินการจัดโครงการที่เกี่ยวข้องกับการต้านทุจริตหลายโครงการ เช่น

๑. โครงการรณรงค์ป้องกันและปราบปรามทุจริต

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อปลุกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมต่อต้านการทุจริตแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปฏิบัติการเชิงรุกด้านการป้องกันการทุจริต

๒) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ปลอดการทุจริต ให้บริการด้วยความเป็นธรรม

กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการ

ผู้บริหาร/อาจารย์/เจ้าหน้าที่/นักศึกษา/บุคคลภายนอกที่สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๐๐ คน

๒. โครงการSTRONG –จิตพอเพียงต้านทุจริต

๓. โครงการอบรมนักศึกษากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาเพื่อเสริมสร้างบัณฑิตไทยโตไปไม่โกง จัดโดย กองพัฒนานักศึกษา มทร.ธัญบุรี ร่วมกับ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษา ๑,๐๐๐ คน

ทางด้านของการจัดการเรียการสอนได้มีนำเนื้อหาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษานำไปสอดแทรกกับรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีการนำมาเปรียบเทียบหน่วยเรียนวิชา วัยใส ใจสะอาด รายละเอียดดังตาราง

ตารางเปรียบเทียบหน่วยเรียนวิชา วัยใส ใจสะอาด กับรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป ของ มทร.ธัญบุรี

หน่วยเรียนวิชา วัยใส ใจสะอาด	รายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป ของ มทร.ธัญบุรี		
	๐๑-๑๑๐-๐๑๗ คุณภาพชีวิตที่ดีของพลเมืองยุคใหม่	๐๑-๑๑๐-๐๒๓ พลเมืองดีตามวิธีประชาธิปไตย	๐๐-๑๐๐-๑๐๑* อัตลักษณ์แห่งราชมงคลธัญบุรี
๑.ทุจริตภัยคุกคามต่อแผ่นดิน			O
๒.ระบบอุปถัมถ์และระบอบประชาธิปไตย		●	●
๓.ปัจจัย สาเหตุ ผลกระทบของการทุจริต			O
๔.การป้องกันการปราบปรามทุจริต			O
๕.การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง	●	●	O
๖.กรณีศึกษาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับทุจริต			

หมายเหตุ ๑. * บังคับที่นักศึกษาเรียนทุกคน
๒.● มีการวัดประเมินผลเนื้อหาชัดเจน
๓. O เป็นการสอดแทรกโดยอาจจะไม่วัดประเมิน

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

๑. บริบทของมหาวิทยาลัยเป็นเน้นผลิตบัณฑิตวิชาชีพ การเรียนการสอนจึงเป็นการสอดแทรกในบางรายวิชาและกิจกรรมให้กับนักศึกษา ยังมิได้กำหนดเป็นรายวิชาต้านทุจริตศึกษา
๒. จำนวนหน่วยกิตรวมในหลักสูตรวิชาชีพมีจำนวนค่อนข้างสูง
๓. ปัญหาสถานการณ์โควิด ทำให้ในปี ๒๕๖๔ ยังไม่สามารถจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษาแบบเข้าร่วมฟังบรรยายและร่วมกิจกรรมในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนมากได้

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

๑. นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา กำหนดเป็นรายวิชาในหลักสูตรรายวิชาหมวดศึกษาทั่วไป
๒. จัดกิจกรรม/โครงการที่รณรงค์/ส่งเสริมการต้านทุจริตศึกษาให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในทุกปีการศึกษา
๓. นำเสนอสื่อเกี่ยวกับการรณรงค์/ส่งเสริมการต้านทุจริตศึกษาประชาสัมพันธ์ทางช่อง Web page/ FB ของมหาวิทยาลัย/กองพัฒนานักศึกษา/สโมสรนักศึกษา

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

๑. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณในส่วนของการดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
๒. มีหน่วยงานกลางในการจัดนิทรรศการให้นักศึกษาทุกมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วม หรือแชร์ประสบการณ์ ส่งบทความ หรือส่งผลงานเข้าประกวด เพื่อเป็นการสร้างความสำคัญ สร้างสิ่งกระตุ้น หรือแรงบันดาลในการศึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
๓. ควรสนับสนุนวิทยากรจากหน่วยงานรับผิดชอบ เพื่อมาถ่ายทอดองค์ความรู้ กรณีศึกษา ตัวอย่างเกี่ยวกับการต้านทุจริตศึกษาให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการ
๔. ควรมีการฝึกอบรมให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ กรณีศึกษา ตัวอย่างด้านการต้านทุจริตศึกษา เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการ

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระพี กาญจนะรอง
ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

นางสาววารุณี กี่เอี่ยน
หัวหน้าฝ่ายหลักสูตรส่งเสริมวิชาการ

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๘. มหาวิทยาลัยสยาม

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสยาม :

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ศรีสวัสดิ์	รองคณบดี คณะนิติศาสตร์

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

การดำเนินการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยสยามมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสำนึกต้านทุจริตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ ความเป็นพลเมืองในสังคมไทย และสังคมโลก ในการสอนนักศึกษา และมีการสอดแทรกเนื้อหาการเรียนการสอนของตัวหลักสูตรในวิชาเรียนของคณะแพทย์ศาสตร์ด้วย แต่ยังไม่เคยนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้โดยตรง

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

เนื่องด้วยรายวิชาที่เปิดอยู่ในปัจจุบัน มีการสอดสร้างหลักคิดเรื่องการต้านทุจริตตามเนื้อหา แต่ยังไม่มีวิชาใดที่มุ่งเน้นด้านการต้านทุจริตโดยตรง ทำให้ยังไม่เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตเชิงลึก ประกอบกับขาดเครือข่ายและงบประมาณสนับสนุนสำหรับเชิญวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการต้านทุจริตและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการต้านทุจริตของนักศึกษา และนอกจากนี้ในการเปิดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปนั้นทำให้ได้กลุ่มเป้าหมายไม่มาก เนื่องจากทางมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้นักศึกษานั้นสามารถเลือกวิชาเรียนเองได้

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยสยามสนใจนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปเปิดเป็นวิชาหมวดศึกษาทั่วไป จำนวน ๑ รายวิชา ๓ หน่วยกิต สำหรับปีการศึกษาถัดไป และต้องการของบประมาณสนับสนุนสำหรับเชิญวิทยากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการต้านทุจริตและสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการต้านทุจริตของนักศึกษา

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษามีความน่าสนใจทั้งด้านเนื้อหาและประโยชน์ในการสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยสยาม หากได้รับการสนับสนุนและดำเนินการอย่างจริงจังในระดับมหาวิทยาลัย จะทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการสร้างสังคมปลอดทุจริตและเป็นส่วนหนึ่งของการต้านทุจริตในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับประเทศได้

อื่น ๆ

หากสามารถนำรายวิชาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปจัดทำเป็นการอบรม หรือ work shop เพื่อเก็บชั่วโมงให้ครบตามหน่วยกิต และให้ใบ certificated เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถทำให้มีผู้สนใจมากขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง
รองอธิการบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธนา ศรีสวัสดิ์
รองคณบดี คณะนิติศาสตร์

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๙. มหาวิทยาลัยศิลปากร

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยศิลปากร :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรันยู พูลสวัสดิ์	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยศิลปากรได้นำเนื้อหาในหลักสูตร วัยใส ใจสะอาด ไปบรรจุในวิชาบังคับหมวดวิชาศึกษาทั่วไป รายวิชา SU๓๐๑ พลเมืองตื่นรู้ จำนวน ๓ หน่วยกิต โดยมีเนื้อหาคำอธิบายรายวิชาดังนี้ “ความเป็นพลเมือง การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย สังคมโลก และสังคมออนไลน์ ความรับผิดชอบต่อสังคม การต่อต้านทุจริต การมีส่วนร่วมกับชุมชน และจิตสาธารณะ

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

- ไม่มี –

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยจะนำข้อหารือที่ได้จากการประชุมในวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ไปหารือร่วมกันกับศูนย์บริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปและพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อปรับเนื้อหารายวิชาให้ตรงกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตร วัยใส ใจสะอาด) และหารือร่วมกันกับผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (หลักสูตร วัยใส ใจสะอาด) ต่อไป

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

ต้องการรับการสนับสนุนจากทางสำนักงาน ป.ป.ช. ในการให้คำแนะนำว่าสิ่งที่ทางมหาวิทยาลัยได้นำไปจัดทำนั้นถูกต้องตามที่กำหนด และตรงกับแนวทางที่ทางสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องการหรือไม่อย่างไร

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ
ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรันยู พูลสวัสดิ์
ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายพัฒนาการศึกษา

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

๑๐. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting) ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย

ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤชกนก สุทัศน์ ณ อยุธยา	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจีพัชร์ พาสุกรี	รองอธิการบดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์ สุขแก้ว	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
นายปฐมพงษ์ ฤกษ์สมผุส	นักวิชาการศึกษา

ผู้แทนจากสำนักงาน ป.ป.ช. :

รองศาสตราจารย์ ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ	ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
นายอุทิศ บัวศรี	รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
นางสวรรยา รัตนราช	ผู้อำนวยการสำนักต้านทุจริตศึกษา
นางสุปรียา บุญสนิท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและติดตามต้านทุจริตศึกษา ๑

และเจ้าพนักงานป้องกันการทุจริต สำนักต้านทุจริตศึกษา

โดยสามารถสรุปรายละเอียดการประชุมหารือประเด็นการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”) ได้ดังนี้

ผลการดำเนินงานการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้ดำเนินการปรับปรุงหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓) ตามรอบการปรับปรุง ซึ่งได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรต้านทุจริตไว้ในรายวิชา ๓ หน่วยกิต หมวดสังคมศาสตร์ คือ วิชา SOC ๑๐๒๑ “หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม (Civic Duty and Morality) หน่วยกิต ๓(๒-๒-๕)” ระบุในคำอธิบายรายวิชาเกี่ยวกับ หน้าที่พลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมในการต่อต้านทุจริตและห่างไกลยาเสพติด (roles and social responsibilities of citizenship for anti-corruption and staying drug-free) ซึ่งรายวิชานี้มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เปิดสอนตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ ๒/๒๕๖๓ ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกคณะปีที่ ๑ - ๒ และเสริมปีที่ ๓ - ๔ เพื่อพัฒนาแนวคิดแนวปฏิบัติในการเป็นพลเมืองของสังคมที่ไม่ทนต่อการต้านทุจริต ลดละหรือไม่กระทำผิดในการทุจริตแม้เพียงเล็กน้อย และลดเลิกหรือห่างไกลสิ่งที่เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการพัฒนาบุคคลอยู่ในสังคมที่ดี

ปัญหาที่พบระหว่างดำเนินการ

เนื่องจากเป็นการดำเนินการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฉบับใหม่ในระหว่างปีการศึกษา คือเริ่มใช้รายวิชาใหม่ “หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม” ในเทอมที่ ๒/๒๕๖๓ จึงใช้จัดสอนเฉพาะสำหรับนักศึกษาบางกลุ่มจำนวนหนึ่ง อาจยังไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนักศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย จึงต้องรอดำเนินการเรียนการสอนในเทอมถัดไป คือ ๑/๒๕๖๔ เพื่อให้เก็บข้อมูลและประเมินผลได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งการเรียนในห้องแล้วต้องปฏิบัติต่อยอดให้เห็นภาพตามสภาพจริง สมกับแนวคิดแนวนโยบายการสร้างคนระดับอุดมศึกษาประเภท “วัยใสใจสะอาด”

แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

แนวปฏิบัติในอนาคตสำหรับรายวิชาที่เกี่ยวข้องด้านการต้านทุจริต โดยปรับปรุงหมวดวิชาศึกษาทั่วไปแบบบูรณาการหลักสูตร-รายวิชาให้ทันสมัย ต้องล้ำสมัย ใช้ได้ในระยะยาวและตอบโจทย์ประเทศ ๔.๐ จึงมีแนวคิดจะสร้างรายวิชาเฉพาะในหัวข้อ “การต่อต้านทุจริตและกระทำผิด” และ “การห่างไกลยาเสพติด” หรืออาจเพิ่มการบรรจุในหมวดวิชาเฉพาะหรือวิชาแกนสำหรับคณะ/วิทยาลัยให้เสริมสร้างทักษะที่ดีให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นมีแนวคิดเพื่อใช้การบริการวิชาการและการฝึกอบรมสู่สังคมที่เสริมองค์ความรู้และแนวปฏิบัติในการต้านทุจริต

ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

จัดการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อฝึกอบรม บรรยาย ให้แนวคิดแนวปฏิบัติสำหรับผู้บริหารและบุคลากรของมหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษา เพื่อเสริมพฤติกรรมบุคคลภายในที่เป็นตัวอย่างให้กับนักศึกษา

นายอุทิศ บัวศรี
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤชกนก สุทัศน์ ณ อยุธยา
รองอธิการบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจีพัชร์ พาสุกรี
รองอธิการบดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์ สุขแก้ว
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ

นายปฐมพงษ์ ฤกษ์สมผุส
นักวิชาการศึกษา

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)
วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

ภาคผนวก

เนื้อหาชุดวิชาประกอบหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education)

หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) ประกอบด้วยชุดวิชา ๔ ชุดวิชา คือ
ชุดวิชาที่ ๑ การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม
ชุดวิชาที่ ๒ ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต
ชุดวิชาที่ ๓ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต
ชุดวิชาที่ ๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ชุดวิชาที่ ๑ การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ชุดวิชาดังกล่าวเน้นการแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนระบบการคิดของคนในสังคมแยกแยะให้ได้ว่า "เรื่องใดเป็นประโยชน์ส่วนตน เรื่องใดเป็นประโยชน์ส่วนรวม" โดยนำวิธีคิดแบบฐาน ๑๐ (Analog thinking) และฐาน ๒ (Digital thinking) มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน

๑. สาเหตุของการทุจริตและทิศทางการป้องกันการทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตเป็นหนึ่งในประเด็นที่ทั่วโลกแสดงความกังวล อันเนื่องมาจากเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนยากต่อการจัดการและเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน เป็นที่ยอมรับกันว่าการทุจริตนั้นมีความเป็นสากล เพราะมีการทุจริตเกิดขึ้นในทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตเกิดขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หรือแม้กระทั่งในองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรหรือองค์กรเพื่อการกุศล ในปัจจุบันการกล่าวหาและการฟ้องร้องคดีการทุจริตยังมีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองมากกว่าช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลในหลายประเทศมีผลการปฏิบัติงานที่ไม่โปร่งใสเท่าที่ควร องค์กรระดับโลก หลายองค์กรเสื่อมเสียชื่อเสียง เนื่องมาจากเหตุผลด้านความโปร่งใส อาจกล่าวได้ว่าการทุจริตเป็นหนึ่งในปัญหาใหญ่ที่จะขัดขวางการพัฒนาประเทศให้เป็นรัฐสมัยใหม่ซึ่งต่างเป็นที่ทราบกันดีว่าการทุจริตควรเป็นประเด็นแรก ๆ ที่ควรให้ความสำคัญในวาระของการพัฒนาประเทศของทุกประเทศ เห็นได้ชัดว่าการทุจริตส่งผลกระทบอย่างมากกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นการขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ให้ก้าวไปสู่รัฐสมัยใหม่และควรเป็นปัญหาที่ควรจะต้องรีบแก้ไขโดยเร็วที่สุด การทุจริตนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในประเทศที่มีสถานการณ์ดังต่อไปนี้

๑) มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อกำหนดจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจ ซึ่งจะเป็นโอกาสที่จะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มหรือกำไรส่วนเกินทางเศรษฐกิจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมาตรการหรือข้อกำหนดดังกล่าวมีความซับซ้อน คลุมเครือ เลือกปฏิบัติเป็นความลับหรือไม่โปร่งใส

๒) เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีสิทธิ์ขาดในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งให้อิสระในการเลือกปฏิบัติเป็นอย่างมากว่าจะเลือกใช้อำนาจใด กับใครก็ได้

๓) ไม่มีกลไกที่มีประสิทธิภาพหรือองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลและจัดการต่อการกระทำใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา การทุจริตมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมาก โดยไม่ใช่เพียงเพราะว่าลักษณะประชากรนั้นแตกต่างจากภูมิภาคอื่นที่พัฒนาแล้ว หากแต่เป็นเพราะกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนานั้นมีปัจจัยภายในต่าง ๆ ที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อการเกิดการทุจริต อาทิ (๑) แรงขับเคลื่อนที่อยากมีรายได้เป็นจำนวนมากอันเป็นผลเนื่องมาจากความจน ค่าแรงในอัตราที่ต่ำ หรือมีสภาวะความเสี่ยงสูงในด้านต่าง ๆ เช่น ความเจ็บป่วยอุบัติเหตุ หรือการว่างงาน ๒) มีสถานการณ์หรือโอกาสที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตได้เป็นจำนวนมาก และมีกฎระเบียบต่างๆ ที่อาจนำไปสู่การทุจริต ๓) การออกกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เข้มแข็ง ๔) กฎหมายและประมวลจริยธรรมไม่ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัย ๕) ประชากรในประเทศยังคงจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก ๖) ความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง และเจตจำนงทางการเมืองที่ไม่เข้มแข็ง ปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว จะนำไปสู่การทุจริต ไม่ว่าจะเป็นทุจริตระดับบนหรือระดับล่าง

ก็ตามซึ่งผลที่ตามมาอย่างเห็นได้ชัดเจนมีด้วยกันหลายประการ เช่น การทุจริตทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศด้านความโปร่งใสนั้นเลวร้ายลง การลงทุนในประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักลงทุนต่างชาติลดน้อยลง ส่งผลกระทบทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจลดน้อยลงไปด้วยเช่นกัน หรือการทุจริตทำให้เกิดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมที่กว้างขึ้นของประชากรในประเทศหรืออีกนัยหนึ่งคือระดับความจนนั้นเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่กลุ่มคนรวยกระจุกตัวอยู่เพียงกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเดียว นอกจากนี้การทุจริตยังทำให้การสร้างและปรับปรุงสาธารณูปโภคต่างๆ ของประเทศนั้นลดลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งยังอาจนำพาประเทศไปสู่วิกฤติทางการเงินที่ร้ายแรงได้อีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงวิธีคิด (ParadigmShift) จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานด้านการต่อต้านการทุจริต ตามคำปราศรัยของประธานที่ได้กล่าวต่อที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ว่า **“การทุจริตเป็นหนึ่งในความท้าทายที่มีความสำคัญมากในศตวรรตที่ ๒๑ ผู้นำโลกควรจะเพิ่มความพยายามขึ้นเป็นสองเท่าที่จะสร้างเครื่องมือที่มีความเข้มแข็งเพื่อรื้อระบบการทุจริตที่ซ่อนอยู่ออกให้หมดและนำทรัพย์สินกลับคืนให้กับประเทศ ต้นทางที่ถูกขโมยไป...”** ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่ผู้นำโลกเท่านั้นที่ต้องจริงจังมากขึ้นกับการต่อต้านการทุจริต เราทุกคนในฐานะประชากรโลกก็มีความจำเป็นที่จะต้องเอาจริงเอาจังกับการต่อต้านการทุจริตเช่นเดียวกัน โดยทั่วไปอาจมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่แท้ที่จริงแล้วการทุจริตนั้นเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนในสังคมมาก การเปลี่ยนแปลงระบบวิธีการคิดเป็นเรื่องสำคัญ หรือความสามารถในการการแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นกับทุกคนในสังคม ต้องมีความตระหนักได้ว่าการกระทำใดเป็นการล่วงล้ำสาธารณประโยชน์ การกระทำใดเป็นการกระทำที่อาจเกิดการทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวม ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศชาติเป็นอันดับแรกก่อนที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาลและเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติรูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทุจริตโดยการทำลายระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ทับซ้อน และการทุจริตเชิงนโยบาย

ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือกลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เริ่มตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานได้สร้างความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับฐานความคิดและสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม

สำหรับประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตซึ่งมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความรุนแรง รวมถึงการสร้างความตระหนักในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของคนในสังคม ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ช. ในฐานะองค์กรหลักด้านการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งบูรณาการการทำงานด้านการต่อต้านการทุจริตเข้ากับทุกภาคส่วน ดังนั้น สาระสำคัญที่มีความเชื่อมโยงกับทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒. วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ

๓. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

๔. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

๕. โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand ๔.๐)

๖. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดในหมวดที่ ๔ หน้าที่ของประชาชนชาวไทยว่า **"...บุคคลมีหน้าที่ ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริต และประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ"** ถือได้ว่าเป็นครั้งแรกที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน นอกจากนี้ ยังกำหนดชัดเจนในหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐว่า "รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริต และประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกัน เพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านการทุจริต หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ" การบริหารราชการแผ่นดินรัฐต้องเสริมสร้างให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญ คือ ไม่เลือกปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมตามที่กฎหมายบัญญัติโดยอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้ง หรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และรัฐต้องจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว การที่รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพและการบริหารบุคคลที่มีคุณธรรมนั้นสืบเนื่องมาจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคล มีการโยกย้ายแต่งตั้งที่ไม่เป็นธรรมบังคับหรือชี้นำให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานโดยไม่ยึดมั่นในหลักผลประโยชน์แห่งรัฐ รวมถึงการมุ่งเน้นการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองรวมถึงพวกพ้อง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงได้มีความพยายามที่จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าต้องการสร้างประสิทธิภาพในระบบการบริหารงานราชการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และมีคุณธรรมจริยธรรมตามที่กำหนดเอาไว้

วาระการปฏิรูปที่ ๑ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติในฐานะองค์กรที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิรูปกลไก และปฏิบัติงานด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีข้อเสนอเพื่อปฏิรูปด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและบริบทของสังคมไทย โดยเสนอให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา ๓ ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย

(๑) ยุทธศาสตร์การปลูกฝัง "คนไทย ไม่โกง"เพื่อปฏิรูปคนให้มีจิตสำนึก สร้างจิตสำนึกที่ตัวบุคคลรับผิดชอบชั่วดีอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ มองว่าการทุจริตเป็นเรื่องน่ารังเกียจเป็นการเอาเปรียบสังคมและสังคมไม่ยอมรับ

(๒) ยุทธศาสตร์การป้องกันด้วยการเสริมสร้างสังคมธรรมาภิบาล เพื่อเป็นระบบป้องกันการทุจริตเสมือนการสร้างระบบภูมิต้านทานแก่ทุกภาคส่วนในสังคม

(๓) ยุทธศาสตร์การปราบปราม เพื่อปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการต่อกรณีการทุจริตให้มีประสิทธิภาพ ให้สามารถเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ซึ่งจะทำให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำการทุจริตขึ้นอีกในอนาคต

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศได้กำหนดให้กฎหมายว่าด้วยยุทธศาสตร์ชาติมีผลบังคับภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือภายในรัฐบาลนี้และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานนำยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ แผนพัฒนาด้านต่าง ๆ มาเป็นแผนแม่บทหลักในการกำหนดแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณ ยุทธศาสตร์ชาติดังกล่าวเป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลัก ทิศทางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ของหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานจะถูกกำหนดจากยุทธศาสตร์ชาติ

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติวางกรอบยุทธศาสตร์ชาติในระยะ ๒๐ ปีโดยมีกรอบวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" คติพจน์ประจำชาติว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐ ในยุทธศาสตร์ที่ ๖ ได้กำหนดกรอบแนวทางที่สำคัญ ๖ แนวทาง ประกอบด้วย (๑) การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ (๒)การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ (๓) การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม (๔) การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ (๕) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการ (๖) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๗) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาหน่วยงานภาครัฐและบุคลากรที่มีหน้าที่เสนอความเห็นทางกฎหมายให้มีศักยภาพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทยในยุทธศาสตร์นี้ได้กำหนดกรอบ แนวทางการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและคอร์รัปชัน มุ่งเน้นการส่งเสริม และพัฒนาปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิธีคิดและกระบวนทัศน์ให้คนมีความตระหนัก มีความรู้เท่าทันและมีภูมิต้านทานต่อโอกาสและการชักจูงให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันและมีพฤติกรรมไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งสนับสนุนทุกภาคส่วน ในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบรามการทุจริต และมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เพื่อเป็นการตัดวงจรการทุจริตระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจออกจากกัน ทั้งนี้ การบริหารงานของส่วนราชการต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน (Thailand ๔.๐) เป็นโมเดลที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ถอดรหัสออกมาเป็น ๒ ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ (๑) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (StrengthfromWithin) และ (๒) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand ๔.๐ เน้นการปรับเปลี่ยน ๔ ทิศทางและเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน ๔ มิติ มิติที่หยิบยก คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น "มนุษย์ที่สมบูรณ์" ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศน์การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งมีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณค่าร่วม และค่านิยมที่ดีคือ สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์(Harmony)

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ "ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต"(Zero Tolerance & Clean Thailand) กำหนดยุทธศาสตร์หลักออกเป็น ๖ ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการกระบวนการปรับสภาพทางสังคมให้เกิดภาวะ "ไม่ทนต่อการทุจริต" โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสาธารณะ จิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม ปลูกฝังความคิดแบบดิจิทัล (Digital Thinking) ให้สามารถคิดแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม และประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเครื่องมือต้านทุจริต

สาระสำคัญทั้ง ๖ ด้านดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือชี้นำทิศทางการปฏิบัติงานและการบูรณาการด้านต่อต้านการทุจริตของประเทศโดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการงานของภาคส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันและเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. ทฤษฎี ความหมาย และรูปแบบของการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of interest)

คำว่า Conflict of Interest มีผู้ให้คำแปลเป็นภาษาไทยไว้หลากหลาย เช่น “การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม” หรือ “การขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนตน” หรือ “ประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ทับซ้อน” หรือ “ผลประโยชน์ขัดกัน” หรือบางท่านแปลว่า “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “ความขัดแย้งทางผลประโยชน์”

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม หรือที่เรียกว่า Conflict of Interest นั้นก็มีลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎศีลธรรม ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี หลักคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรจะกระทำ แต่บุคคลแต่ละคน แต่ละกลุ่ม แต่ละสังคม อาจเห็นว่าเรื่องใดเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมแตกต่างกันไป หรือเมื่อเห็นว่าเป็นการขัดกันแล้วยังอาจมีระดับของความหนักเบาแตกต่างกัน อาจเห็นแตกต่างกันว่าเรื่องใดกระทำได้กระทำไม่ได้แตกต่างกันออกไปอีก และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบางเรื่องบางคนอาจเห็นว่าไม่เป็นไร เป็นเรื่องเล็กน้อย หรืออาจเห็นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องถูกประณาม ตำหนิ ติฉินนินทา ว่ากล่าว ฯลฯ แตกต่างกันตามสภาพของสังคม

โดยพื้นฐานแล้ว เรื่องการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เป็นกฎศีลธรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่พึงละเมิดหรือฝ่าฝืน แต่เนื่องจากมีการฝ่าฝืนกันมากขึ้น และบุคคลผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มีความเกรงกลัวหรือละอายต่อการฝ่าฝืนนั้น สังคมก็ไม่ลงโทษหรือลงโทษไม่เพียงพอที่จะมีผลเป็นการห้ามการกระทำดังกล่าว และในที่สุดเพื่อหยุดยั้งเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์มากขึ้น ๆ และเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจมากขึ้นตามลำดับ

คู่มือการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อมิให้ดำเนินกิจการที่เป็นการขัดกันประโยชนส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ตามมาตรา ๑๐๐ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

“ประโยชน์ส่วนตน (Private Interests) คือ การที่บุคคลทั่วไปในสถานะเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในสถานะเอกชนได้ทำกิจกรรมหรือได้กระทำการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตน ครอบครัว เครือญาติ พวกพ้องหรือของกลุ่มในสังคมที่มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน เพื่อหาประโยชน์ในทางการเงินหรือในทางธุรกิจ เป็นต้น”

“ประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interests) คือ การที่บุคคลใด ๆ ในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ) ได้กระทำการใด ๆ ตามหน้าที่หรือได้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นการดำเนินการในอีกส่วนหนึ่งที่แยกออกมาจากการดำเนินการตามหน้าที่ในสถานะของเอกชน การกระทำการใดๆ ตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีวัตถุประสงค์หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรือการรักษาประโยชน์ส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ของรัฐการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและจะมีรูปแบบของความสัมพันธ์หรือมีการกระทำในลักษณะต่าง ๆ กันที่เหมือนหรือคล้ายกับการกระทำของบุคคลในสถานะเอกชนเพียงแต่การกระทำในสถานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐกับการกระทำในสถานะเอกชน จะมีความแตกต่างกันที่วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่แตกต่างกัน”

“การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการในกิจการสาธารณะที่เป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในกิจการของรัฐหรือองค์กรของรัฐ เพื่อประโยชน์ของรัฐหรือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีผลประโยชน์ส่วนตนเข้าไปแอบแฝง หรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในรูปแบบต่าง ๆ หรือนำประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ส่วนตนเข้ามามีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจหน้าที่หรือดุยลพินิจในการพิจารณาตัดสินใจในการกระทำการใด ๆ หรือดำเนินการดังกล่าวนั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ในการทางเงินหรือประโยชน์อื่น ๆ สำหรับตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง”

ความสัมพันธ์ระหว่าง “การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม” “จริยธรรม” และ “การทุจริต

“จริยธรรม” เป็นกรอบใหญ่ทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต การกระทำใดที่ผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต ย่อมเป็นความผิดจริยธรรมด้วย

แต่ตรงกันข้าม การกระทำใดที่ฝ่าฝืนจริยธรรม อาจไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมและการทุจริต เช่น มีพฤติกรรมส่วนตัวไม่เหมาะสม มีพฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น

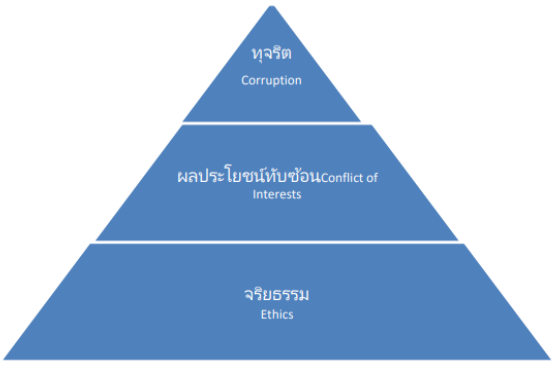

“**จริยธรรม**” เป็นหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือปฏิบัติ

↓

“**การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม**” เป็นพฤติกรรมที่อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริต ที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งพฤติกรรมบางประเภทมีการบัญญัติเป็นความผิดทางกฎหมาย มีบทลงโทษชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทยังไม่มีการบัญญัติข้อห้ามไว้ในกฎหมาย

↓

“**การทุจริต**” เป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยตรง ถือเป็นความผิดอย่างชัดเจน สังคมส่วนใหญ่จะมีการบัญญัติกฎหมายออกมารองรับ มีบทลงโทษชัดเจน ถือเป็นความผิดขั้นรุนแรงที่สุดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่ปฏิบัติ

↓

“เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเข้าไปกระทำการใดๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ และจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป”

รูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมีได้หลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่เฉพาะในรูปแบบของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย ทั้งนี้ John Langford และ Kenneth Kernaghan ได้จำแนกรูปแบบของการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ออกเป็น ๗ รูปแบบ คือ

๑) การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting benefits) ซึ่งผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินของขวัญ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันนี้ และผลจากการรับผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้น ได้ส่งผลให้ต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

๒) การทำธุรกิจกับตนเอง (Self - dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานที่ตนสังกัดโดยอาจจะเป็นเจ้าของบริษัทที่ทำสัญญาเอง หรือเป็นของเครือญาติ สถานการณ์เช่นนี้เกิดบทบาทที่ขัดแย้ง หรือเรียกได้ว่าเป็นทั้งผู้ซื้อและผู้ขายในเวลาเดียวกัน

๓) การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post - employment) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐลาออกจากหน่วยงานของรัฐ และไปทำงานในบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกันหรือบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเดิมนั้น หาประโยชน์จากหน่วยงานให้กับบริษัทและตนเอง

๔) การทำงานพิเศษ (Outside employment or moonlighting) ในรูปแบบนี้มีได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจ ที่เป็นการแข่งขันกับหน่วยงานหรือองค์การสาธารณะที่ตนสังกัด หรือการรับจ้างพิเศษเป็นที่ปรึกษาโครงการ โดยอาศัยตำแหน่งในราชการสร้างความน่าเชื่อถือว่าโครงการของผู้ว่าจ้างจะไม่มีปัญหาติดขัดในการพิจารณาจากหน่วยงานที่ที่ปรึกษาสังกัดอยู่

๕) การรู้ข้อมูลภายใน (Inside information) เป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ประโยชน์จากการที่ตนเองรับรู้ข้อมูลภายในหน่วยงาน และนำข้อมูลนั้นไปหาผลประโยชน์ให้กับตนเองหรือพวกพ้อง อาจจะไปหาประโยชน์โดยการขายข้อมูลหรือเข้าเอาประโยชน์เสียเอง

๖) การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ธุรกิจส่วนตัว (Using your employer’s property for private advantage) เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐนำเอาทรัพย์สินของราชการซึ่งจะต้องใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้นไปใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง หรือการใช้ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปทำงานส่วนตัว

๗) การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - barreling) เป็นการที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือผู้บริหารระดับสูงอนุมัติโครงการไปลงพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเองหรือการใช้งบประมาณสาธารณะเพื่อหาเสียง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณา “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ....” ทำให้มีรูปแบบเพิ่มเติมจาก ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นอีก ๒ กรณี คือ

๘) การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติหรือพวกพ้อง (Nepotism) หรืออาจจะเรียกว่าระบบอุปถัมภ์พิเศษ เป็นการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ใช้อิทธิพลหรือใช้อำนาจหน้าที่ทำให้หน่วยงานของตนเข้าทำสัญญากับบริษัทของพี่น้องของตน

๙) การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือหน่วยงานของรัฐอื่น (influence) เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือพวกพ้อง โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มขู่ผู้ใต้บังคับ บัญชาให้หยุดทำการตรวจสอบบริษัทของเครือญาติของตน

ตัวอย่างการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมในรูปแบบต่าง ๆ

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ

๑.๑ นายสุจริต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ซึ่งในวันดังกล่าว นายรวย นายก อบต. แห่งหนึ่ง ได้มอบงาช้างจำนวนหนึ่งคู่ให้แก่ นายสุจริต เพื่อเป็นของที่ระลึก

๑.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เพื่อช่วยให้บริษัทเอกชนรายนั้นชนะการประมูลรับงานโครงการขนาดใหญ่ของรัฐ

๑.๓ การที่บริษัทแห่งหนึ่งให้ของขวัญเป็นทองคำมูลค่ามากกว่า ๑๐ บาท แก่เจ้าหน้าที่ในปีที่ผ่านมา และปีนี้เจ้าหน้าที่เร่งรัดคืนภาษีให้กับบริษัทนั้นเป็นกรณีพิเศษ โดยลัดคิวให้ก่อนบริษัทอื่น ๆ เพราะคาดว่าจะได้รับของขวัญอีก

๑.๔ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไปเป็นคณะกรรมการของบริษัทเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจและได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ จากบริษัทเหล่านั้น ซึ่งมีผลต่อการให้คำวินิจฉัยหรือข้อเสนอแนะที่เป็นธรรมหรือเป็นไปในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ ต่อบริษัทผู้ให้นั้น ๆ

๑.๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับชุดไม้กอล์ฟจากผู้บริหารของบริษัทเอกชน เมื่อต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับบริษัทเอกชนแห่งนั้น ก็ช่วยเหลือให้บริษัทนั้นได้รับสัมปทาน เนื่องจากรู้สึกว่าควรตอบแทนที่เคยได้รับของขวัญมา

๒. การทำธุรกิจกับตนเองหรือเป็นคู่สัญญา

๒.๑ การที่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างทำสัญญาให้หน่วยงานต้นสังกัดซื้อคอมพิวเตอร์สำนักงานจากบริษัทของครอบครัวตนเอง หรือบริษัทที่ตนเองมีหุ้นส่วนอยู่

๒.๒ ผู้บริหารหน่วยงานทำสัญญาเช่ารถไปสัมมนาและดูงานกับบริษัท ซึ่งเป็นของเจ้าหน้าที่หรือบริษัทที่ผู้บริหารมีหุ้นส่วนอยู่

๒.๓ ผู้บริหารของหน่วยงาน ทำสัญญาจ้างบริษัทที่ภรรยาของตนเองเป็นเจ้าของมาเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงาน

๒.๔ ผู้บริหารของหน่วยงาน ทำสัญญาให้หน่วยงานจัดซื้อที่ดินของตนเองในการสร้างสำนักงานแห่งใหม่

๒.๕ ภรรยาอดีตนายกรัฐมนตรี ประมูลซื้อที่ดินย่านถนนรัชดาภิเษกใกล้กับศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย จากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง โดยอดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในฐานะเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลกิจการของกองทุนฯ ได้ลงนามยินยอมในฐานะคู่สมรสให้ภรรยาประมูลซื้อที่ดินและทำสัญญาซื้อขายที่ดิน ส่งผลให้เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในสัญญาซื้อที่ดินโฉนดแปลงดังกล่าว อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๐๐ (๑)

๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ

๓.๑ อดีตผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งเพิ่งเกษียณอายุราชการไปทำงานเป็นที่ปรึกษาในบริษัทผลิตหรือขายยา โดยใช้อิทธิพลจากที่เคยดำรงตำแหน่งในโรงพยาบาลดังกล่าว ให้โรงพยาบาลซื้อยาจากบริษัทที่

ตนเองเป็นที่ปรึกษาอยู่ พฤติการณ์เช่นนี้มีมูลความผิดทั้งทางวินัยและทางอาญาฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่าตนมีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่ง

หรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓

๓.๒ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้านเวชภัณฑ์และสุขภาพออกจากราชการไปทำงานในบริษัทผลิตหรือขายยา

๓.๓ การที่ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกษียณแล้วใช้อิทธิพลที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานรัฐรับเป็นที่ปรึกษาให้บริษัทเอกชนที่ตนเคยติดต่อประสานงาน โดยอ้างว่าจะได้ติดต่อกับหน่วยงานรัฐได้อย่างราบรื่น

๓.๔ การว่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้เกษียณมาทำงานในตำแหน่งเดิมที่หน่วยงานเดิมโดยไม่คุ้มค่ากับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

๔. การทำงานพิเศษ

๔.๑ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี ๖ สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาค ได้จัดตั้งบริษัทรับจ้างทำบัญชีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีและมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัท โดยรับจ้างทำบัญชีและยื่นแบบแสดงรายการให้ผู้เสียภาษีในเขตจังหวัดที่รับราชการอยู่และจังหวัดใกล้เคียง กลับมีพฤติการณ์ช่วยเหลือผู้เสียภาษีให้เสียภาษีน้อยกว่าความเป็นจริง และรับเงินค่าภาษีอากรจากผู้เสียภาษีบางรายแล้ว มิได้นำไปยื่นแบบแสดงรายการชำระภาษีให้ พฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว เป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับกรมสรรพากรว่าด้วยจรรยาข้าราชการ กรมสรรพากร พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๙ (๗) (๘) และอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงตามมาตรา ๘๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ อีกทั้งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการโดยร้ายแรง และปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต และยังกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๘๕ (๑) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๒ นิติกร ฝ่ายกฎหมายและเร่งรัดภาษีอากรค้าง สำนักงานสรรพากรจังหวัดในส่วนภูมิภาคหารายได้พิเศษโดยการเป็นตัวแทนขายประกันชีวิตของบริษัทเอกชน ได้อาศัยโอกาสที่ตนปฏิบัติหน้าที่ เร่งรัดภาษีอากรค้างผู้ประกอบการรายหนึ่งหาประโยชน์ให้แก่ตนเองด้วยการขายประกันชีวิตให้แก่หุ้นส่วนผู้จัดการของผู้ประกอบการดังกล่าว รวมทั้งพนักงานของผู้ประกอบการนั้นอีกหลายคน ในขณะที่ตนกำลังดำเนินการเร่งรัดภาษีอากรค้างพฤติการณ์ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวเป็นการอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเอง เป็นความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา ๘๓ (๓) ประกอบมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๓ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยตำแหน่งหน้าที่ทางราชการรับจ้างเป็นที่ปรึกษาโครงการ เพื่อให้บริษัทเอกชนที่ว่าจ้างนั้นมีความน่าเชื่อถือมากกว่าบริษัทคู่แข่ง

๔.๔ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานอย่างเต็มที่ แต่เอาเวลาไปรับงานพิเศษอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน

๔.๕ การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีภาครัฐรับงานพิเศษเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้ทำบัญชีให้กับบริษัทที่ต้องถูกตรวจสอบ

๕. การรู้ข้อมูลภายใน

๕.๑ นายช่าง ๕ แผนกชุมสายโทรศัพท์เคลื่อนที่ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้นำข้อมูลเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ระบบ ๔๗๐ MHZ และระบบปลดล็อคไปขายให้แก่ผู้อื่น จำนวน ๔๐ หมายเลข เพื่อนำไปปรับจูนเข้ากับโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่นำไปใช้รับจ้างให้บริการโทรศัพท์แก่บุคคลทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ

ชี้มูลความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๗ และ มาตรา ๑๖๔ และมีความผิดวินัยข้อบังคับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยว่าด้วยการพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔๔ และ ๔๖

๕.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทราบข้อมูลโครงการตัดถนนเข้าหมู่บ้าน จึงบอกให้ญาติพี่น้องไปซื้อที่ดินบริเวณโครงการดังกล่าว เพื่อขายให้กับราชการในราคาที่สูงขึ้น

๕.๓ การที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบโครงข่ายโทรคมนาคมทราบมาตรฐาน (Spec) วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการวางโครงข่ายโทรคมนาคม แล้วแจ้งข้อมูลให้กับบริษัทเอกชนที่ตนรู้จัก เพื่อให้ได้เปรียบในการประมูล

๕.๔ เจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงานเปิดเผยหรือขายข้อมูลที่สำคัญของฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าให้แก่ผู้ประมูลรายอื่นที่ให้ผลประโยชน์ทำให้ฝ่ายที่มายื่นประมูลไว้ก่อนหน้าเสียเปรียบ

๖. การใช้ทรัพย์สินของราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน

๖.๑ คณบดีคณะแพทย์ศาสตร์ ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ด้วยการสั่งให้เจ้าหน้าที่นำเก้าอี้พร้อมผ้าปลอกคลุมเก้าอี้ เครื่องถ่ายวิดีโอ เครื่องเล่นวิดีโอ กล้องถ่ายรูป และผ้าเต็นท์ นำไปใช้ในงานมงคลสมรสของบุตรสาว รวมทั้งรถยนต์ รถตู้ส่วนกลาง เพื่อใช้รับส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมพิธี และขนย้ายอุปกรณ์ทั้งที่บ้านพักและงานฉลองมงคลสมรสที่โรงแรม ซึ่งล้วนเป็นทรัพย์สินของทางราชการการกระทำของจำเลยนับเป็นการใช้อำนาจโดยทุจริต เพื่อประโยชน์ส่วนตนอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ชี้มูลความผิดวินัยและอาญา ต่อมาเรื่องเข้าสู่กระบวนการในชั้นศาล ศาลพิเคราะห์พยานหลักฐานโจทก์แล้วเห็นว่าการกระทำของจำเลย เป็นการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ฐานเป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ซื้อทำจัดการหรือรักษาทรัพย์ใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่รัฐและเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ และ ๑๕๗ จึงพิพากษาให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๒๐,๐๐๐ บาท คำให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกจำเลยไว้ ๒ ปี ๖ เดือนและปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้มีหน้าที่ขับรถยนต์ของส่วนราชการ นำน้ำมันในรถยนต์ไปขาย และนำเงินมาไว้ใช้จ่ายส่วนตัวทำให้ส่วนราชการต้องเสียงบประมาณ เพื่อซื้อน้ำมันรถมากกว่าที่ควรจะเป็นพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการทุจริต เป็นการเบียดบังผลประโยชน์ของส่วนรวมเพื่อประโยชน์ของตนเอง และมีความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา

๖.๓ การที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้มีอำนาจอนุมัติให้ใช้รถราชการหรือการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิง นำรถยนต์ของส่วนราชการไปใช้ในกิจธุระส่วนตัว

๖.๔ การที่เจ้าหน้าที่รัฐนำวัสดุครุภัณฑ์ของหน่วยงานมาใช้ที่บ้าน หรือใช้โทรศัพท์ของหน่วยงานติดต่อธุระส่วนตน หรือนำรถส่วนตนมาล้างที่หน่วยงาน

๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง

๗.๑ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งร่วมกับพวก แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายละเอียดโครงการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนคนเดินใหม่ ในตำบลที่ตนมีฐานเสียงโดยไม่ผ่านความเห็นชอบจากสภาฯ และตรวจรับงานทั้งที่ไม่ถูกต้องตามแบบรูปรายการที่กำหนด รวมทั้งเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จได้ติดป้ายชื่อของตนและพวก การกระทำดังกล่าวมีมูลเป็นการกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ มีมูลความผิดทั้งทางวินัยอย่างร้ายแรงและทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบ

๗.๒ การที่นักการเมืองในจังหวัด ขอเพิ่มงบประมาณเพื่อนำโครงการตัดถนน สร้างสะพานลงในจังหวัดโดยใช้ชื่อหรือนามสกุลของตนเองเป็นชื่อสะพาน

๗.๓ การที่รัฐมนตรีอนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่หรือบ้านเกิดของตนเอง

๘. การใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาประโยชน์แก่เครือญาติ

พนักงานสอบสวนละเว้นไม่นำบันทึกการจับกุมที่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ทำขึ้นในวันเกิดเหตุรวมเข้าสำนวน แต่กลับเปลี่ยนบันทึกและแก้ไขข้อหาในบันทึก การจับกุม เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องหาซึ่งเป็นญาติของตนให้รับโทษน้อยลง คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมูลความผิดทางอาญาและทางวินัยอย่างร้ายแรง

๙. การใช้อิทธิพลเข้าไปมีผลต่อการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐอื่น

๙.๑ เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ตำแหน่งหน้าที่ในฐานะผู้บริหาร เข้าแทรกแซงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายหรือฝ่าฝืนจริยธรรม

๙.๒ นายเอ เป็นหัวหน้าส่วนราชการแห่งหนึ่งในจังหวัด รู้จักสนิทสนมกับ นายบี หัวหน้าส่วนราชการอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดเดียวกัน นายเอ จึงใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวฝากลูกชาย คือ นายซี เข้ารับราชการภายใต้สังกัดของนายบี

๑๐. การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมประเภทอื่น ๆ

๑๐.๑ การเดินทางไปราชการต่างจังหวัดโดยไม่คำนึงถึงจำนวนคน จำนวนงาน และจำนวนวันอย่างเหมาะสม อาทิ เดินทางไปราชการจำนวน ๑๐ วัน แต่ใช้เวลาในการทำงานจริงเพียง ๖ วัน โดยอีก ๔ วันเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ

๑๐.๒ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ใช้เวลาในราชการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ เพราะสามารถเบิกเงินงบประมาณค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

๑๐.๓ เจ้าหน้าที่ของรัฐลงเวลาปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ โดยมิได้อยู่ปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้นอย่างแท้จริง แต่กลับใช้เวลาดังกล่าวปฏิบัติกิจธุระส่วนตัว

๓. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

หมวด ๖

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

มาตรา ๑๒๖ นอกจากเจ้าพนักงานของรัฐที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และเจ้าพนักงานของรัฐที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนดดำเนินกิจการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นคู่สัญญาหรือมีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๒) เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่เข้าเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๓) รับสัมปทานหรือคงถือไว้ซึ่งสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งมีอำนาจ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมในการกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบหรือดำเนินคดี เว้นแต่จะเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

(๔) เข้าไปมีส่วนได้เสียในฐานะเป็นกรรมการ ที่ปรึกษา ตัวแทน พนักงานหรือลูกจ้างในธุรกิจของเอกชนซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ควบคุม หรือตรวจสอบของหน่วยงานของรัฐที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดอยู่หรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งโดยสภาพของผลประโยชน์ของธุรกิจของเอกชนนั้นอาจขัดหรือแย้งต่อประโยชน์ส่วนรวม หรือประโยชน์ทางราชการ หรือกระทบต่อความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่ง มาใช้บังคับกับคู่สมรสของเจ้าพนักงานของรัฐตามวรรคหนึ่งด้วย โดยให้ถือว่าการดำเนินกิจการของคู่สมรสเป็นการดำเนินกิจการของเจ้าพนักงานของรัฐ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสนั้นดำเนินการอยู่ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะเข้าดำรงตำแหน่ง

คู่สมรสตามวรรคสองให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรสด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เจ้าพนักงานของรัฐที่มีลักษณะตาม (๒) หรือ (๓) ต้องดำเนินการไม่ให้มีลักษณะดังกล่าว ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้าดำรงตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๗ ห้ามมิให้กรรมการ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดำเนินการใดตามมาตรา ๑๒๖ (๔) ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติที่ให้ตามประเพณีหรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒๙ การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติในหมวดนี้ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับจากบุคคลได้โดยธรรมจรรยาไว้ดังนี้

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือจากบุคคลที่ให้กันในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรม หรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในสังคม

“ญาติ” หมายความว่า ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือ ร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม

“ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่า สิ่งที่มูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

ข้อ ๔ ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติซึ่งให้โดยเสน่หาตามจำนวนที่เหมาะสมตามฐานานุรูป

(๒) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ญาติมีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๓) รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่การให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๖ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากต่างประเทศ ซึ่งผู้ให้มิได้ระบุให้เป็นของส่วนตัวหรือมีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท ไม่ว่าจะระบุเป็นของส่วนตัวหรือไม่ แต่มีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรายงานรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยเร็ว หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นยึดถือทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวนั้นไว้เป็นประโยชน์ส่วนตน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทันที

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ หรือ มีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับมาแล้วโดยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด โดยทันทีที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานหรือสถาบันหรือองค์กรที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามความในวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น ไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวเลย

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและกรรมการในองค์กรอิสระ

ตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์เท่านั้นต่อประธาน สภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาท้องถิ่นที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่ที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการให้ของขวัญและรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้หลายครั้งเพื่อเป็นการเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัด มิให้มีการเบียดเบียนข้าราชการโดยไม่จำเป็นและสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากมีการแข่งขันกันให้ของขวัญในราคาแพงทั้งยังเป็นช่องทางให้เกิดการประพฤติมิชอบอื่น ๆ ในวงราชการอีกด้วยและในการกำหนดจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่าง ๆ ก็มีการกำหนดในเรื่องทำนองเดียวกัน ประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และจำนวนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ฉะนั้นจึงสมควรรวบรวมมาตรการเหล่านั้นและกำหนดเป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้ของขวัญและรับของขวัญไว้เป็นการถาวรมีมาตรฐานอย่างเดียวกัน และมีความชัดเจนเพื่อเสริมมาตรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้เป็นผลอย่างจริงจัง ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไม่ได้กำหนดไว้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

"ของขวัญ"หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่กัน เพื่ออัธยาศัยไมตรี และให้หมายความรวมถึงเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ให้เป็นรางวัล ให้โดยเสน่หาหรือเพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ การให้สิทธิพิเศษซึ่งมิใช่เป็นสิทธิที่จัดไว้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการให้สิทธิพิเศษในการได้รับบริการหรือความบันเทิงตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือท่องเที่ยวค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกันและไม่ว่าจะให้เป็นบัตร ตั๋ว หรือหลักฐานอื่นใด การชำระเงินให้ล่วงหน้า หรือการคืนเงินให้ในภายหลัง

"ปกติประเพณีนิยม" หมายความว่า เทศกาลหรือวันสำคัญซึ่งอาจมีการให้ของขวัญกัน และให้หมายความรวมถึงโอกาสในการแสดงความยินดี การแสดง ความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ความช่วยเหลือตามมารยาท ที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย

"ผู้บังคับบัญชา" ให้หมายความรวมถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหน่วยงาน ที่แบ่งเป็นการภายในของหน่วยงานของรัฐและผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงกว่าและได้รับมอบหมายให้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลด้วย

"บุคคลในครอบครัว" หมายความว่า คู่สมรส บุตร บิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน

ข้อ ๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับกับกรณีการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๕ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญแก่ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชานอกเหนือจากกรณีปกติประเพณีนิยมที่มีการให้ของขวัญแก่กันมิได้

การให้ของขวัญตามปกติประเพณีนิยมตามวรรคหนึ่ง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้ของขวัญที่มีราคาหรือมูลค่าเกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิได้

เจ้าหน้าที่ของรัฐจะทำการเรี่ยไรเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดหรือใช้เงินสวัสดิการใด ๆ เพื่อมอบเหหรือจัดหาของขวัญให้ผู้บังคับบัญชาหรือบุคคลในครอบครัวของผู้บังคับบัญชาไม่ว่ากรณีใด ๆ มิได้

ข้อ ๖ ผู้บังคับบัญชาจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับบัญชามิได้ เว้นแต่เป็นการรับของขวัญตามข้อ ๕

ข้อ ๗ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ถ้ามิใช่เป็นการรับของขวัญตามกรณีที่กำหนดไว้ใน ข้อ ๘

ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้แก่ ผู้มาติดต่องานหรือผู้ซึ่งได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ซึ่งมีคำขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่นการขอใบรับรอง การขอให้ออกคำสั่งทางปกครอง หรือการร้องเรียน เป็นต้น

(๒) ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจหรือมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่ทำกับหน่วยงานของรัฐ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง หรือการได้รับสัมปทาน เป็นต้น

(๓) ผู้ซึ่งกำลังดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ควบคุมหรือกำกับดูแล เช่น การประกอบกิจการโรงงานหรือธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นต้น

(๔) ผู้ซึ่งอาจได้รับประโยชน์หรือผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อ ๘ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลในครอบครัวของตนรับของขวัญจากผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เฉพาะกรณี การรับของขวัญที่ให้ตามปกติประเพณีนิยมและของขวัญนั้นมีราคาหรือมูลค่าไม่เกินจำนวนที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๙ ในกรณีที่บุคคลในครอบครัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐรับของขวัญแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐทราบในภายหลังว่าเป็นการรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนดไว้ สำหรับการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดไว้ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจงใจปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ของขวัญหรือรับของขวัญโดยฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการการเมือง ให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นประพฤติปฏิบัติไม่เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรม และให้ดำเนินการตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง

(๒) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นข้าราชการประเภทอื่นนอกจาก (๑) หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานของรัฐวิสาหกิจให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดทางวินัยและให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดำเนินการให้มีการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่สอดส่อง และให้คำแนะนำในการปฏิบัติตามระเบียบนี้แก่หน่วยงานของรัฐ ในกรณีที่มีผู้ร้องเรียน ต่อสำนักงานปลัดสำนักนายรัฐมนตรีว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปฏิบัติในการให้ของขวัญหรือรับของขวัญฝ่าฝืนระเบียบนี้ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีแจ้งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไปในการเ ความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่าง ๆ ตามปกติประเพณีนิยมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพรหรือใช้บัตรแสดงความเสียใจ แทนการให้ของขวัญ

ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถนาดี การแสดงการต้อนรับ หรือการแสดงความเสียใจ ด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง แนะนำหรือกำหนดมาตรการจูงใจที่จะพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึกและพฤติกรรมของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทางประหยัด

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"การเรี่ยไร" หมายความว่า การเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยขอร้องให้ช่วยออกเงินหรือทรัพย์สินตามใจสมัคร และให้หมายความรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่ามิใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมด หรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย

"เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไร" หมายความว่า เข้าไปช่วยเหลือโดยมีส่วนร่วมในการจัดให้มี การเรี่ยไรในฐานะเป็นผู้ร่วมจัดให้มีการเรี่ยไร หรือเป็นประธานกรรมการ อนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษา หรือในฐานะอื่นใดในการเรี่ยไรนั้น

ข้อ ๖ หน่วยงานของรัฐจะจัดให้มีการเรี่ยไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรมิได้ เว้นแต่เป็นการเรี่ยไร ตามข้อ ๑๙ หรือได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการควบคุมการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ (กคร.) หรือ กคร.จังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

หน่วยงานของรัฐซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตในการเรี่ยไรตามกฎหมายว่าด้วย การควบคุมการเรี่ยไร นอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรี่ยไรแล้ว จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ด้วย ในกรณีนี้ กคร. อาจกำหนดแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานรัฐดังกล่าวให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรี่ยไรก็ได้

ข้อ ๘ ให้มีคณะกรรมการควบคุมการเรี่ยไรของหน่วยงานของรัฐ เรียกโดยย่อว่า "กคร." ประกอบด้วยรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธาน กรรมการ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสี่คนเป็นกรรมการ และผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการ

กคร. จะแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

ข้อ ๑๘ การเรี่ยไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรที่ กคร. หรือ กคร. จังหวัด แล้วแต่กรณีจะพิจารณาอนุมัติให้ตามข้อ ๖ ได้นั้น จะต้องมีลักษณะและวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นการเรี่ยไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐนั้นเอง

(๒) เป็นการเรี่ยไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันหรือพัฒนาประเทศ

(๓) เป็นการเรี่ยไรที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์

(๔) เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรี่ยไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรี่ยไรแล้ว

ข้อ ๑๙ การเรี่ยไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุมัติ กคร. หรือ กคร. จังหวัด แล้วแต่กรณี

(๑) เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีมติคระรัฐมนตรีให้เรี่ยไรได้

(๒) เป็นการเรี่ยไรที่รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัยหรือเหตุการณ์ใดที่สำคัญ

(๓) เป็นการเรี่ยไรเพื่อร่วมกันทำบุญเนื่องในโอกาสการทอดผ้าพระกฐินพระราชทาน

(๔) เป็นการเรี่ยไรตามข้อ ๑๘ (๑) หรือ (๓) เพื่อให้ได้เงินหรือทรัพย์สินไม่เกินจำนวนเงินหรือมูลค่าตามที่ กคร. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๕) เป็นการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรตามข้อ ๑๘ (๔) ซึ่ง กคร. ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

(๖) เป็นการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐอื่นที่ได้รับอนุมัติหรือได้รับยกเว้นในการขออนุมัติตามระเบียบนี้แล้ว

ข้อ ๒๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐได้รับอนุมัติหรือได้รับยกเว้นตามข้อ ๑๙ ให้จัดให้มีการเรี่ยไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไร ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้กระทำการเรี่ยไรเป็นการทั่วไป โดยประกาศหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน

(๒) กำหนดสถานที่หรือวิธีการที่จะรับเงินหรือทรัพย์สินจากการเรี่ยไร

(๓) ออกใบเสร็จหรือหลักฐานการรับเงินหรือทรัพย์สินให้แก่ผู้บริจาคทุกครั้ง เว้นแต่ โดยลักษณะแห่งการเรี่ยไรไม่สามารถออกใบเสร็จหรือหลักฐานดังกล่าวได้ ก็ให้จัดทำเป็นบัญชีการรับเงินหรือทรัพย์สินนั้นไว้เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้

(๔) จัดทำบัญชีการรับจ่ายหรือทรัพย์สินที่ได้จากการเรี่ยไรตามระบบบัญชีของทางราชการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่สิ้นสุดการเรี่ยไร หรือทุกสามเดือน ในกรณีที่เป็นการเรี่ยไรที่กระทำอย่างต่อเนื่องและปิดประกาศเปิดเผย ณ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐที่ได้ทำการเรี่ยไรไม่น้อยกว่าสามสิบวันเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบและจัดให้มีเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการเรี่ยไรดังกล่าวไว้ ณ สถานที่สำหรับประชาชนสามารถใช้ในการค้นหาและศึกษาข้อมูลข่าวสารของราชการด้วย

(๕) รายงานการเงินของการเรี่ยไรพร้อมทั้งส่งบัญชีตาม (๔) ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จัดทำบัญชีตาม (๔) แล้วเสร็จ หรือในกรณีที่เป็นการเรี่ยไรที่ได้กระทำอย่างต่อเนื่องให้รายงานการเงินพร้อมทั้ง ส่งบัญชีดังกล่าวทุกสามเดือน

ข้อ ๒๑ ในการเรี่ยไรหรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไร ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประโยชน์ที่ผู้บริจาคหรือบุคคลอื่นจะได้รับซึ่งมิใช่ประโยชน์ที่หน่วยงานของรัฐได้ประกาศไว้

(๒) กำหนดให้ผู้บริจาคต้องบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเป็นจำนวนหรือมูลค่าที่แน่นอน เว้นแต่โดยสภาพมีความจำเป็นต้องกำหนดเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น การจำหน่ายบัตรเข้าชมการแสดงหรือบัตรเข้าร่วมการแข่งขัน เป็นต้น

(๓) กระทำการใด ๆ ที่เป็นการบังคับให้บุคคลใดทำการเรี่ยไรหรือบริจาค หรือกระทำการในลักษณะที่ทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรี่ยไรหรือบริจาคไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐออกทำการเรี่ยไร หรือใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นออกทำการเรี่ยไร

ข้อ ๒๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรี่ยไรของบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรี่ยไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรี่ยไรซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่กระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ใช้หรือแสดงตำแหน่งหน้าที่ให้ปรากฏในการดำเนินการเรี่ยไรไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ตามกฎหมายว่าด้วยการพิมพ์หรือสื่ออย่างอื่น หรือด้วยวิธีการอื่นใด

(๒) ใช้ สั่ง ขอร้อง หรือบังคับให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลใดช่วยทำการเรี่ยไรให้ หรือกระทำในลักษณะที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นนั้นต้องตกอยู่ในภาวะจำยอมไม่สามารถปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงที่จะไม่ช่วยทำการเรี่ยไรให้ได้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

๔. วิธีคิดแบบฐาน ๑๐ (Analog thinking) / ฐาน ๒ (Digital thinking)

แนวทางการแก้ปัญหาการทุจริตอย่างยั่งยืน ต้องเริ่มต้นแก้ไขที่ตัวบุคคล โดยการปรับเปลี่ยนระบบการคิดของคนในสังคมแยกแยะให้ได้ว่า...

“เรื่องใดเป็นประโยชน์ส่วนตน...เรื่องใดเป็นประโยชน์ส่วนรวม”

ต้องแยกออกจากกันให้ได้อย่างเด็ดขาด ไม่นำมาปะปนกัน ไม่เอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตนไม่เอาผลประโยชน์ส่วนรวมมาทดแทนบุญคุณส่วนตน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเหนือกว่าประโยชน์ส่วนรวม กรณีเกิดผลประโยชน์ขัดกันต้องยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่ม “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องกระทำการหรือใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของส่วนรวม หากปล่อยให้มีผลประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ส่วนตนเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจแล้ว ย่อมต้องเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมหรือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interests) ขึ้นแน่นอน และความเสียหายก็จะตกอยู่กับประชาชนและประเทศชาตินั่นเอง

ระบบคิดที่จะกล่าวต่อไปนี้... เป็นการนำมาประยุกต์ใช้และเปรียบเทียบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐนำไปเป็น “หลักคิด” ในการปฏิบัติงานให้สามารถแยกประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างเด็ดขาด คือ

“ระบบคิด ฐานสิบ (Analog)”
กับ
“ระบบคิด ฐานสอง (Digital)”

ทำไม จึงใช้ระบบเลขาฐานสิบ (Analog) และระบบเลขฐาน (Digital) มาใช้แยกแยะการแก้ทุจริต เรามาทำความเข้าใจในระบบ... ฐานสิบ (Analog), ฐานสอง (Digital) กันเถอะ

ระบบเลข “**ฐานสิบ**” (decimal number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีตัวเลข ๑๐ ตัว คือ ๐ , ๑ , ๒ , ๓ , ๔ , ๕ , ๖ , ๗ , ๘ , ๙ เป็นระบบคิดเลขที่เราใช้ในชีวิตประจำวันกันมาตั้งแต่จำความกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการใช้บอกปริมาณหรือบอกขนาด ช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในการสื่อความหมาย สอดคล้องกับระบบ “Analog” ที่ใช้ค่าต่อเนื่องหรือสัญญาณซึ่งเป็นค่าต่อเนื่อง หรือแทนความหมายของข้อมูลโดยการใช้ฟังชั่นที่ต่อเนื่อง (Continuous)

ระบบเลข “**ฐานสอง**” (binary number system) หมายถึง ระบบเลขที่มีสัญลักษณ์เพียงสองตัว คือ ๐ (ศูนย์) กับ ๑ (หนึ่ง) สอดคล้องกับการทำงานระบบ Digital ที่มีลักษณะการทำงานภายในเพียง ๒ จังหวะ คือ ๐ กับ ๑ หรือ ON กับ OFF (Discrete) ตัดเด็ดขาด

จากที่กล่าวมา... เมื่อนำระบบเลข **“ฐานสิบ Analog”** และ ระบบเลข **“ฐานสอง Digital”** มาปรับใช้เป็นแนวคิด คือ **ระบบคิด “ฐานสิบ Analog”** และ **ระบบคิด “ฐานสอง Digital”** จะเห็นได้ว่า...

ระบบคิด **“ฐานสิบ Analog”** เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวเลขหลายตัว และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้หลายทาง เกิดความคิดที่หลากหลาย ซับซ้อน หากน ามาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคิดเยอะ ต้องใช้ดุลยพินิจเยอะ อาจจะนำประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันได้ แยกประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันไม่ได้

ระบบคิด **“ฐานสอง Digital”** เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถเลือกได้เพียง ๒ ทางเท่านั้น คือ ๐ (ศูนย์) กับ ๑ (หนึ่ง) และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้เพียง ๒ ทาง เช่น ใช่ กับ ไม่ใช่, เท็จ กับ จริง, ทำได้กับ ทำไม่ได้, ประโยชน์ส่วนตน กับ ประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น จึงเหมาะกับการนำมาเปรียบเทียบกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องสามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกันได้อย่างเด็ดขาดและไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

ระบบคิด “ฐานสิบ Analog”
Vs
ระบบคิด “ฐานสอง Digital”

“การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสิบ (Analog)” คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีระบบการคิดที่ยังแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตนออกจากกันไม่ได้ นำประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันไปหมด แยกแยะไม่ออกว่าสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวม นำบุคลากรหรือทรัพย์สินของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เครือญาติ หรือพวกพ้อง เหนือกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือของหน่วยงาน จะคอยแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม จะยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก

“การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสอง (Digital)” คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบการคิดที่สามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตนออกจากกัน แยกออกอย่างชัดเจนว่าสิ่งไหนถูกสิ่งไหนผิด สิ่งไหนทำได้สิ่งไหนทำไม่ได้ สิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนตนสิ่งไหนคือประโยชน์ส่วนรวม ไม่นำมาปะปนกัน ไม่นำบุคลากรหรือทรัพย์สินของราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่เบียดบังราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงานเหนือกว่าประโยชน์ของส่วนตน เครือญาติ และพวกพ้อง ไม่แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ก็จะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

๕. บทบาทของรัฐ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ

หลักคิดการแยกประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมอย่างเด็ดขาด ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ ๕ ที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ เหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน โดยอย่างน้อยต้องวางตน ดังนี้

(๑) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง พรรคพวก เพื่อนฝูง หรือผู้มีบุญคุณส่วนตัว มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น หรือปฏิบัติต่อบุคคลนั้นต่างจากบุคคลอื่นเพราะชอบหรือชัง

(๒) ไม่ใช้เวลาราชการ เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของทางราชการไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนเองหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ไม่กระทำการใด หรือดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติการใดในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงหรือสงสัยว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่

ในกรณีมีความเคลือบแคลงหรือสงสัย ให้ข้าราชการผู้นั้นยุติการกระทำดังกล่าวไว้ก่อนแล้วแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าส่วนราชการ และคณะกรรมการจริยธรรมพิจารณา เมื่อคณะกรรมการจริยธรรมวินิจฉัยเป็นประการใดแล้วจึงปฏิบัติตามนั้น

(๔) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานโดยตรงหรือหน้าที่อื่นในราชการรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการต้องยึดถือประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ของทางราชการหรือประโยชน์ส่วนรวม กับประโยชน์ส่วนตนหรือส่วนกลุ่ม อันจำเป็นต้องวินิจฉัยหรือชี้ขาด ต้องยึดประโยชน์ของทางราชการและประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสากล ซึ่งองค์กรในระดับสากลต่างก็ให้ความสำคัญ ดังจะเห็นได้จากจรรยาบรรณสากลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามประกาศขององค์การสหประชาชาติและอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention Against Corruption - UNCAC) ค.ศ. ๒๐๐๓ ที่กำหนดให้การแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่เป็นมาตรฐานความประพฤติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติงานของรัฐแต่ละรัฐ และระหว่างรัฐ

จรรยาบรรณระหว่างประเทศสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จรรยาบรรณระหว่างประเทศสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ระบุในภาคผนวกของมติสหประชาชาติ ครั้งที่ ๕๑/๕๙ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๑๙๙๖ (พ.ศ. ๒๕๓๙)

- ผลประโยชน์ขัดกัน และการขาดคุณสมบัติ

๔. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พึงใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ของตนในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือผลประโยชน์ทางการเงินอันไม่สมควรสำหรับตนหรือสมาชิกในครอบครัวไม่พึงประกอบธุรกรรมเข้ารับตำแหน่งหรือหน้าที่หรือมีผลประโยชน์ทางการเงิน การค้า หรือผลประโยชน์อื่นใดในทำนองเดียวกันซึ่งขัดกับตำแหน่งบทบาทหน้าที่ หรือการปฏิบัติในตำแหน่ง หรือบทบาทหน้าที่นั้น

๕. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามขอบเขตที่กำหนดโดยตำแหน่งหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมายหรือนโยบายในการบริหาร พึงแจ้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางธุรกิจ การค้า และการเงิน หรือกิจการอันทำเพื่อผลตอบแทนทางการเงิน ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลประโยชน์ขัดกันได้ในสถานการณ์ที่มีโอกาสจะเกิดหรือที่ดูเหมือนว่าได้เกิดกรณีผลประโยชน์ขัดกันขึ้นระหว่างหน้าที่และผลประโยชน์ส่วนตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพึงปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้เพื่อลดหรือขจัดซึ่งผลประโยชน์ขัดกันนั้น

๖. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พึงใช้เงิน ทรัพย์สิน บริการ หรือข้อมูลซึ่งได้มาจากการปฏิบัติงาน หรือเป็นผลมาจากการปฏิบัติงาน เพื่อกิจการอื่นใดโดยไม่เกี่ยวข้องกับงานในตำแหน่งหน้าที่โดยไม่สมควรอย่างเด็ดขาด

๗. เจ้าหน้าที่ของรัฐ พึงปฏิบัติมาตรการซึ่งกำหนดโดยกฎหมายหรือนโยบายในการบริหาร เพื่อมิให้ผลประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่เดิมของตนโดยไม่สมควรเมื่อพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ไปแล้ว

- การรับของขวัญหรือของกำนัล

๙. เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พึงเรียกร้อง หรือรับของขวัญหรือของกำนัลอื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท การดำเนินงานตามหน้าที่หรือการวินิจฉัยของตน

๖. กรณีตัวอย่างระบบคิดเพื่อแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

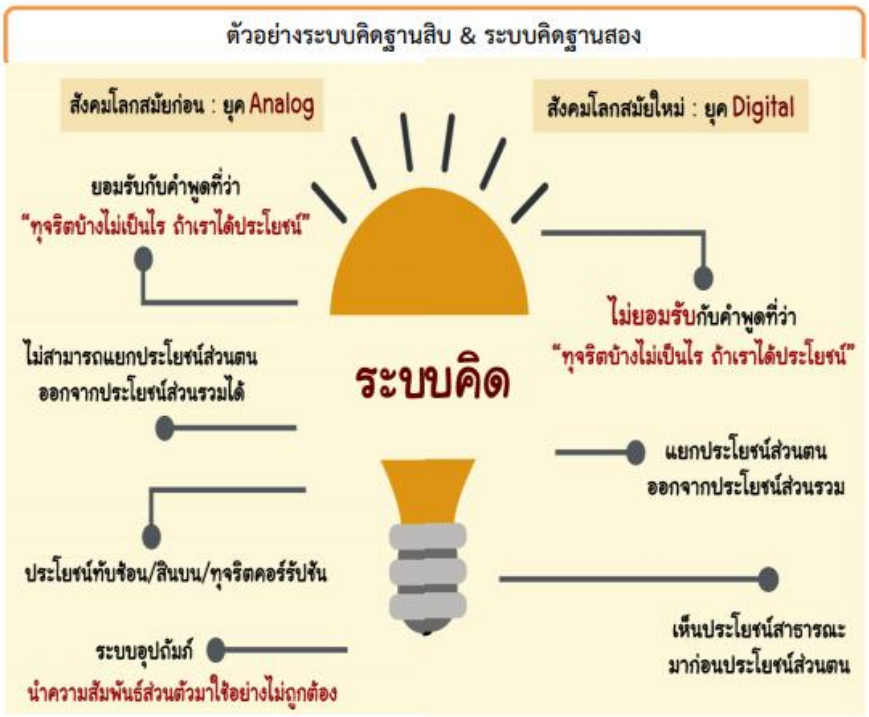

ตัวอย่างระบบคิดฐานสิบ & ระบบคิดฐานสอง

คิดฐานสอง คิดฐานสิบ คิดฐานสอง คิดฐานสิบ

คิดฐานสอง คิดฐานสิบ คิดฐานสอง คิดฐานสิบ

คิดแบบไหน ? ...ไม่ทุจริต

คิดได้

- คิดก่อนทำ (ก่อนกระทำการทุจริต)
- คิดถึงผลเสียผลกระทบต่อประเทศชาติ (ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประเทศในทุกๆ ด้าน)
- คิดถึงผู้ได้รับบทลงโทษจากการทุจริต (เอามาเป็นบทเรียน)
- คิดถึงผลเสียผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง (จะต้องอยู่กับความเสี่ยงที่จะถูกร้องเรียน ถูกลงโทษไล่ออกและติดคุก)
- คิดถึงคนรอบข้าง (เสื่อมเสียต่อครอบครัวและวงศ์ตระกูล)
- คิดอย่างมีสติสัมปชัญญะ

คิดดี

- คิดแบบพอเพียง ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนประเทศชาติ
- คิดอย่างรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ กฎระเบียบ
- คิดตามคุณธรรม ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว"

คิดเป็น

- คิดแยกเรื่องประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันอย่างชัดเจน
- คิดแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่ กับ เรื่องส่วนตัวออกจากกัน
- คิดที่จะไม่นำประโยชน์ส่วนตนกับประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันมาก้าวก่ายกัน
- คิดที่จะไม่เอาประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นประโยชน์ส่วนตน
- คิดที่จะไม่เอาผลประโยชน์ส่วนรวมมาตอบแทนบุญคุณส่วนตน
- คิดเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เครือญาติและพวกพ้อง
- **คิดฐานสองและทิ้งฐานสิบ**

ชุดวิชาที่ ๒ ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

ปัญหาการทุจริต เป็นปัญหาที่สำคัญทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ปัญหาการทุจริตจะทำให้เกิดความเสื่อมในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และนับวันปัญหาดังกล่าวก็จะรุนแรงมากขึ้น และมีรูปแบบการทุจริตที่ซับซ้อน ยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น จากเดิมที่กระทำเพียงสองฝ่าย ปัจจุบันการทุจริตจะกระทำกันหลายฝ่าย ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชน โดยประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ๆ คือ ผู้ให้ผลประโยชน์กับผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายนี้จะมีผลประโยชน์ร่วมกัน ตราบใดที่ผลประโยชน์สมเหตุสมผลต่อกัน ก็จะนำไปสู่ปัญหาการทุจริตได้ บางครั้งผู้ที่รับผลประโยชน์ก็เป็นผู้ให้ประโยชน์ได้เช่นกัน โดยผู้รับผลประโยชน์และผู้ให้ผลประโยชน์ คือ

๑. ผู้รับผลประโยชน์ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจ หน้าที่ในการกระทำ การดำเนินการต่างๆ และรับประโยชน์จะเป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเรียกรับประโยชน์โดยตรง การกำหนดระเบียบหรือคุณสมบัติที่เอื้อต่อตนเองและพวกพ้อง

๒. ผู้ให้ผลประโยชน์ เช่น ภาคเอกชน โดยการเสนอผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงิน สิทธิพิเศษอื่นๆ เพื่อจูงใจให้นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบหรือผิดกฎหมาย เป็นต้น

ทุจริต คืออะไร

คำว่าทุจริต มีการให้ความหมายได้มากมาย หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการให้ความหมายดังกล่าวไว้ว่าอย่างไร โดยที่คำว่าทุจริตนั้น จะมีการให้ความหมายโดยหน่วยงานของรัฐ หรือการให้ความหมายโดยกฎหมายซึ่งไม่ว่าจะเป็นการให้ความหมายจากแหล่งใด เนื้อหาสำคัญของคำว่าทุจริตก็ยังคงมีความหมายที่สอดคล้องกันอยู่ นั่นคือ การทุจริตเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีการแสวงหาหรือเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัวทั้งๆ ที่ตนเองไม่ได้มีสิทธิในสิ่งๆ นั้น การยึดถือเอามาดังกล่าวจึงถือเป็นสิ่งที่ผิดทั้งในแง่ของกฎหมายและศีลธรรม

ในแง่ของกฎหมายนั้น ประเทศไทยได้มีการกำหนดถึงความหมายของการทุจริตไว้หลักๆ ในกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) “โดยทุจริต” หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔ คำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

นอกจากนี้ คำว่าทุจริต ยังได้มีการบัญญัติให้ความหมายเอาไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยระบุไว้ว่าทุจริต หมายถึง “ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง”

ในคำภาษาอังกฤษ คำว่าทุจริตจะตรงกับคำว่า Corruption (คอร์รัปชัน) โดยในประเทศไทย มักมีการกล่าวถึงคำว่าคอร์รัปชันมากกว่าการใช้คำว่าทุจริต โดยการทุจริตนี้สามารถใช้ได้กับทุกที่ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานของเอกชน หากเกิดกรณีการยึดเอา ถือเอาซึ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม ไม่คำนึงถึงว่าสิ่งๆ นั้นเป็นของของตนเอง หรือเป็นสิทธิที่ตนเองควรจะได้มาหรือไม่แล้วนั้น ก็จะเรียกได้ว่าเป็นการทุจริต เช่น

การทุจริตในการเบิกจ่ายเงิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน การกระทำเช่นนี้ก็ถือเป็นการทุจริต

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคอร์รัปชันมิได้เกิดเฉพาะในวงราชการเท่านั้น ดังนั้น ในอีกมุมหนึ่ง คอร์รัปชันจึงต้องหมายรวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของภาคธุรกิจเอกชน ในรูปของการให้สินบนหรือสิ่งตอบแทนแก่นักการเมืองหรือข้าราชการเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองอยากได้ในรูปแบบของการประมูล การสัมปทาน เป็นต้น รูปแบบเหล่านี้จะสามารถสร้างกำไรให้แก่ภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก หากภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินงานได้ รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความต้องการทรัพย์สิน ประโยชน์อื่นนอกเหนือจากสิ่งที่ได้รับตามปกติ เมื่อเหตุผลของทั้งสองฝ่ายสามารถบรรจบหากันได้ การทุจริตก็เกิดขึ้นได้

จากนิยามของการทุจริตคอร์รัปชันไม่เพียงแต่จะกินความถึงการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการเท่านั้นแต่ยังครอบคลุมไปถึงเรื่องกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในภาคเอกชนอีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชัน คือ การทุจริต และการประพฤติมิชอบของข้าราชการ

ดังนั้น **การทุจริต** คือ การคดโกง ไม่ซื่อสัตย์สุจริต การกระทำที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือให้ได้รับสิ่งตอบแทน การให้หรือการรับสินบน การกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้องรวมถึงการทุจริตเชิงนโยบาย

รูปแบบการทุจริต

รูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งได้ ๓ ลักษณะ คือ แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งตามกระบวนการที่ใช้และแบ่งตามลักษณะรูปธรรม ดังนี้คือ

๑) แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปแบบการทุจริตในเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ (ผู้ให้การช่วยเหลือ) กับผู้ถูกอุปถัมภ์ (ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ) โดยในกระบวนการการทุจริตจะมี ๒ ประเภทคือ

(๑) การทุจริตโดยข้าราชการ หมายถึงการกระทำที่มีการใช้หน่วยงานราชการเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศ โดยลักษณะของการทุจริตโดยข้าราชการสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อย ดังนี้

ก) การคอร์รัปชันตามน้ำ (corruption without theft) จะปรากฏขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการสินบนโดยให้มีการจ่ายตามช่องทางปกติของทางราชการ แต่ให้เพิ่มสินบนรวมเข้าไว้กับการจ่ายค่าบริการของหน่วยงานนั้น ๆ โดยที่เงินค่าบริการปกติที่หน่วยงานนั้นจะต้องได้รับก็ยังคงได้รับต่อไป เช่น การจ่ายเงินพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ในการออกเอกสารต่าง ๆ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติที่ต้องจ่ายอยู่แล้ว เป็นต้น

ข) การคอร์รัปชันทวนน้ำ (corruption with theft) เป็นการคอร์รัปชันในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเรียกร้องเงินจากผู้ขอรับบริการโดยตรง โดยที่หน่วยงานนั้นไม่ได้มีการเรียกเก็บเงินค่าบริการแต่อย่างใด เช่น ในการออกเอกสารของหน่วยงานราชการไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่กรณีนี้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ที่มาใช้บริการของหน่วยงานของรัฐ

(๒) การทุจริตโดยนักการเมือง (political corruption) เป็นการใช้หน่วยงานของทางราชการโดยบรรดานักการเมืองเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเงินมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศเช่นเดียวกัน โดยรูปแบบหรือวิธีการทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการทุจริตโดยข้าราชการ แต่จะเป็นในระดับที่สูงกว่า เช่น การทุจริตในการประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ และมีการเรียกรับ หรือยอมจะรับรัพย์สินหรือประโยชน์ต่างๆ จากภาคเอกชน เป็นต้น

๒) แบ่งตามกระบวนการที่ใช้มี ๒ ประเภทคือ

(๑) เกิดจากการใช้อำนาจในการกำหนด กฎ กติกาพื้นฐาน เช่น การออกกฎหมาย และกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อกลุ่มธุรกิจของตนหรือพวกพ้อง

(๒) เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากกฎ และระเบียบที่ดำรงอยู่ ซึ่งมักเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎและระเบียบเหล่านั้นที่ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ความคิดเห็นของตนได้และการใช้ความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องหากมีการใช้ไปในทางที่ผิดหรือไม่ยุติธรรมได้

๓) แบ่งตามลักษณะรูปธรรม มีทั้งหมด ๔ รูปแบบ คือ

(๑) คอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดหา (Procurement Corruption) เช่น การจัดซื้อสิ่งขหน่วยงาน โดยมีการคิดราคาเพิ่มหรือลดคุณสมบัติแต่กำหนดราคาซื้อไว้เท่าเดิม

(๒) คอร์รัปชันจากการให้สัมปทานและสิทธิพิเศษ (Concessionaire Corruption) เช่น การให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้ามามีสิทธิในการจัดทำสัมปทานเป็นกรณีพิเศษต่างกับเอกชนรายอื่น

(๓) คอร์รัปชันจากการขายสาธารณสมบัติ (Privatization Corruption) เช่น การขายกิจการของรัฐวิสาหกิจ หรือการยกเอาที่ดิน ทรัพย์สินไปเป็นสิทธิการครอบครองของต่างชาติ เป็นต้น

(๔) คอร์รัปชันจากการกำกับดูแล (Regulatory Corruption) เช่น การกำกับดูแลในหน่วยงานแล้วทำการทุจริตต่าง เป็นต้น

นักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต ได้มีการกำหนดหรือแบ่งประเภทของการทุจริตเป็นรูปแบบต่าง ๆ ไว้ เช่น การวิจัยของรองศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ ได้แบ่งการทุจริตคอร์รัปชันออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ ๒) การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปของสิ่งของ และบริการ หรือสิทธิให้แก่เอกชน และ ๓) การใช้อำนาจในการสร้างอุปสรรคในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจ เนื่องจากเงินเดือนและผลตอบแทนในระบบราชการต่ำเกินไปจนขาดแรงจูงใจในการทำงาน

นอกจากนี้ จากผลการสอบสวนและศึกษาเรื่องการทุจริต ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตของวุฒิสภา (วิชา มหาคุณ) มีการแบ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชันออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑) การทุจริตเชิงนโยบาย

เป็นรูปแบบใหม่ของการทุจริตที่แยบยล โดยอาศัยรูปแบบของกฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือมติของคณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม

๒) การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ปัจจุบันมักเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างนักการเมืองพ่อค้าและข้าราชการประจำ

๓) การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

การทุจริตประเภทนี้จะพบได้ทั้งรูปแบบของการสมยอมราคา ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียดหรือสเป็กงาน กำหนดเงื่อนไข คำนวณราคากลางออกประกาศประกวดราคา การขายแบบ การรับและเปิดซอง การประกาศผล การอนุมัติ การทำสัญญาทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างล้วนมีช่องโหว่ให้มีการทุจริตกันได้อย่างง่าย ๆ นอกจากนี้ ยังมีการทุจริตที่มาเหนือเมฆคือการอาศัยความเป็นหน่วยงานราชการด้วยกัน จึงได้รับการยกเว้นและการไม่ถูกเพ่งเล็ง แต่ความจริงผลประโยชน์จากการรับงานและเงินที่ได้จากการรับงานไม่ได้นำส่งกระทรวงการคลัง แต่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่แตกต่างอะไรกับการจ้างบริษัทเอกชน

๔) การทุจริตในการให้สัมปทาน

เป็นการแสวงหาหรือเอื้อประโยชน์โดยมิชอบจากโครงการหรือกิจการของรัฐ ซึ่งรัฐได้อนุญาตหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทนให้ลักษณะสัมปทานผูกขาดในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การทำสัญญาสัโรงงานสุรา การทำสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม เป็นต้น

๕) การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

เป็นการพยายามดำเนินการให้ได้บุคคลซึ่งมีสายสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอันที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้องค์กรเหล่านี้มีความอ่อนแอ ไม่สามารถตรวจสอบการให้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริต

จากการศึกษาวิจัยโครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทยของเสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ ได้ระบุ เงื่อนไข/สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันอาจมาจากสาเหตุภายในหรือสาเหตุภายนอก ดังนี้

(๑) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมส่วนตัวของข้าราชการบางคนที่เป็นคนโลภมาก เห็นแก่ได้ ไม่รู้จักพอ ความเคยชินของข้าราชการที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” หรือ “เงินใต้โต๊ะ” จากผู้มาติดต่อราชการ ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

(๒) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

๑) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพที่สูงขึ้น การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภค สร้างนิสัยการอยากได้ อยากมี เมื่อรายได้ไม่เพียงพอก็ต้องหาทางใช้อำนาจไปทุจริต

๒) ด้านสังคม ได้แก่ ค่านิยมของสังคมที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย และไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไรเกิดลัทธิเอาอย่าง อยากได้สิ่งที่คนรวยมี เมื่อเงินเดือนของตนไม่เพียงพอก็หาโดยวิธีมิชอบ

๓) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การนิยมจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่าด้วยการลดต้นทุนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ

๔) ด้านการเมือง ได้แก่ การทุจริตของข้าราชการแยกไม่ออกจากนักการเมือง การร่วมมือของคนสองกลุ่มนี้เกิดขึ้นได้ในประเด็นการใช้จ่ายเงินการหารายได้และการตัดสินพิจารณาโครงการของรัฐ

๕) ด้านระบบราชการ ได้แก่

- ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต
- การใช้ดุลพินิจมากและการผูกขาดอำนาจจะทำให้อัตราการทุจริตในหน่วยงานสูง
- การที่ขั้นตอนของระเบียบราชการมีมากเกินไป ทำให้ผู้ที่ไปติดต่อต้องเสียเวลามากจึงเกิดการสมยอมกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ
- การตกอยู่ใต้สภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้นั้นจะทำการทุจริตด้วย
- การรวมอำนาจ ระบบราชการมีลักษณะที่รวมศูนย์ ทำให้ไม่มีระบบตรวจสอบที่เป็นจริงและมีประสิทธิภาพ
- ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะอำนวยต่อการกระทำผิด เช่น อำนาจในการอนุญาตการอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว
- การที่ข้าราชการผู้ใหญ่ทุจริตให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วไม่ถูกลงโทษข้าราชการชั้นผู้น้อยจึงเลียนแบบกลายเป็นความเคยชิน และมองไม่เห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะเป็นการคอร์รัปชัน หรือมีความสับสนระหว่างสินน้ำใจกับคอร์รัปชันแยกออกจากกัน

๖) กฎหมายและระเบียบ ได้แก่

- กฎหมายหลายฉบับที่ใช้อยู่ยังมี “ช่องโหว่” ที่ทำให้เกิดการทุจริตที่ดำรงอยู่ได้

- การทุจริตไม่ได้เป็นอาชญากรรมให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย หาพยานหลักฐานได้ยากยิ่งกว่านั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมักไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมา และถ้าหากมีฝ่ายใดต้องการที่จะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ อีกทั้งกฎหมายของทุกประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่า ๆ ผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบน

- ราษฎรที่รู้เห็นการทุจริตก็เป็นโจทย์ฟ้องร้องมิได้เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหาย ยิ่งกว่ากระบวนการพิจารณาพิพากษายังยุ่งยากซับซ้อนจนกลายเป็นผลดีแก่ผู้ทุจริต

- ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้

๗) การตรวจสอบ ได้แก่

- ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ทำให้กระบวนการต่อต้านการทุจริตจากฝ่ายประชาชนไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร

- การขาดการควบคุมตรวจสอบ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง

๘) สาเหตุอื่น ๆ

- อิทธิพลของภรรยาหรือผู้หญิง เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดสามีอันเป็นตัวการสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการทุจริตเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัว

- การพนัน ทำให้ข้าราชการที่เสียพนันมีแนวโน้มจะทุจริตมากขึ้น

ระดับการทุจริตในประเทศไทย

๑) การทุจริตระดับชาติ เป็นรูปแบบการทุจริตของนักการเมืองที่ใช้อำนาจในการบริหารราชการรวมถึงอำนาจนิติบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย แก้ไขกฎหมาย การออกนโยบายต่างๆ โดยการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย

๒) การทุจริตในระดับท้องถิ่น การบริหารราชการในรูปแบบท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้บริการต่างๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น แต่การดำเนินการในรูปแบบของท้องถิ่นก็ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นนักการเมืองที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือนักธุรกิจที่ปรับบทบาทตนเองมาเป็นนักการเมือง และเมื่อเป็นนักการเมือง เป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วก็เป็นโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองและพวกพ้องได้

ระดับการทุจริตในประเทศไทยที่แบ่งออกเป็นระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะมีรูปแบบการทุจริตที่คล้ายกัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การประมูล การซื้อขายตำแหน่ง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่มีข่าวจำนวนมากเกี่ยวกับผู้บริหารท้องถิ่นเรียกรับผลประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น โดยการทุจริตที่เกิดขึ้นอาจจะไม่ใช่การทุจริตที่เป็นตัวเงินให้เห็นได้ชัดเจนเท่าใด แต่จะแฝงตัวอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ หากไม่พิจารณาให้ดีแล้วอาจมองได้ว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่การทุจริต แต่แท้จริงแล้วการกระทำนั้นเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง และร้ายแรงมากพอที่จะส่งผลกระทบ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งผู้บังคับบัญชาให้คะแนนประเมินพิเศษแก่ลูกน้องที่ตนเองชอบ ทำให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าความเป็นจริงที่บุคคลนั้นควรจะได้รับ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนให้ยึดถือปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นเท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตและประพฤติผิดประมวลจริยธรรมอีกด้วย

สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย

การทุจริตที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศ หากประเทศใดมีการทุจริตน้อยจะส่งผลให้ประเทศนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดี นักลงทุนมีความต้องการที่จะมาลงทุนในประเทศ ซึ่งหมายถึงเศรษฐกิจของประเทศจะสามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง แต่หากมีการทุจริตเป็นจำนวนมากนักธุรกิจย่อมไม่กล้าที่จะลงทุนในประเทศนั้นๆ เนื่องจากต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำธุรกิจที่มากกว่าปกติ แต่หากสามารถดำเนินธุรกิจดังกล่าวได้ผลที่เกิดขึ้นย่อมตกแก่ผู้บริโภคที่จะต้องซื้อสินค้าและบริการที่มีราคาสูง หรืออีกกรณีหนึ่งคือการใช้สินค้าและบริการที่ไม่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงได้มีการวัดและจัดอันดับประเทศต่าง ๆ เพื่อบ่งบอกถึงสถานการณ์การทุจริต ซึ่งการทุจริตที่ผ่านมานอกจากจะพบเห็นข่าวการทุจริตด้วยตนเอง และผ่านสื่อต่าง ๆ แล้ว ยังมีตัวชี้วัดที่สำคัญอีกตัวหนึ่งที่ได้รับการยอมรับ คือ ตัวชี้วัดขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (transparency international : TI) ได้จัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี ๒๕๖๐ พบว่า ประเทศไทยได้ ๓๗ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๙๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก หากเทียบกับปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยได้คะแนน ๓๕ คะแนน อยู่อันดับที่ ๑๐๑ เท่ากับว่าประเทศไทย มีคะแนนความโปร่งใสดีขึ้น แต่ยังแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูงซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยคะแนนที่ประเทศไทยได้รับตั้งแต่อดีต – ปัจจุบัน ได้คะแนนและลำดับ ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ระหว่างปี ๒๕๔๗ – ๒๕๖๐

ปี พ.ศ.	คะแนน	อันดับ	จำนวนประเทศ
๒๕๔๗	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๔	๑๔๖
๒๕๔๘	๓.๘๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๕๙	๑๕๙
๒๕๔๙	๓.๖๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๖๓	๑๖๓
๒๕๕๐	๓.๓๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๗๙
๒๕๕๑	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๐
๒๕๕๒	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๔	๑๘๐
๒๕๕๓	๓.๕๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๗๘	๑๗๘
๒๕๕๔	๓.๔๐ (คะแนนเต็ม ๑๐)	๘๐	๑๘๓
๒๕๕๕	๓๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๘	๑๗๖
๒๕๕๖	๓๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๒	๑๗๗
๒๕๕๗	๓๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๘๕	๑๗๕
๒๕๕๘	๓๘ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๗๖	๑๖๘
๒๕๕๙	๓๕ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๑๐๑	๑๗๖
๒๕๖๐	๓๗ (คะแนนเต็ม ๑๐๐)	๙๖	๑๘๐

เมื่อจัดอันดับประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ เพื่อเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศสิงคโปร์ยังคงอันดับหนึ่งในกลุ่มอาเซียนเช่นเดียวกับ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ ๒ แสดงภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ประจำปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐ ในภูมิภาคอาเซียน

อันดับในอาเซียน	ประเทศ	คะแนนปี ๒๕๖๐	คะแนนปี ๒๕๕๙	คะแนนปี ๒๕๕๘
๑	สิงคโปร์	๘๔	๘๔	๘๕
๒	บรูไน	๖๒	๕๘	-
๓	มาเลเซีย	๔๗	๔๙	๕๐
๔	อินโดนีเซีย	๓๗	๓๗	๓๖
๕	ไทย	๓๗	๓๕	๓๘
๖	เวียดนาม	๓๕	๓๓	๓๑
๗	ฟิลิปปินส์	๓๔	๓๕	๓๕
๘	พม่า	๓๐	๒๘	๒๒
๙	ลาว	๒๙	๓๐	๒๖
๑๐	กัมพูชา	๒๑	๒๑	๒๑

และผลคะแนนดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perception Index : CPI) ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเทศไทยได้ ๓๖ คะแนน จากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน เป็นอันดับที่ ๙๙ จาก ๑๘๐ ประเทศทั่วโลก และเป็นอันดับ ๕ ในประเทศกลุ่มอาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ

ในการประเมินดัชนีการรับรู้การทุจริตที่ผ่านมา จะถูกประเมินจากแหล่งข้อมูล ๙ แหล่ง ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การจัดการของรัฐบาล ความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้การทุจริต ประสิทธิภาพของภาครัฐและภาคเอกชนในการดำเนินงานและการวัดด้านความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ โดยวัดจากความคิดเห็นของประชาชนว่าประเทศนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อยแค่ไหน เช่น การมีส่วนร่วม ความเป็นเอกฉันท์ การเลือกตั้ง ความเท่าเทียม ความเป็นเสรีโดยทั้งหมดนี้จะใช้รูปแบบของการสอบถามจากนักลงทุนชาวต่างชาติที่เข้ามาทำธุรกิจในประเทศ

ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศ

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในชาติ จากการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เงินภาษีของประชาชนตกไปอยู่ในกระเป๋าของผู้ทุจริต และผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาในแง่การลงทุนจากต่างประเทศเพื่อประกอบกิจการต่างๆ ภายในประเทศ พบว่า นักลงทุนต่างประเทศจะมองว่าการทุจริตถือว่าเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งนักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้ประการพิจารณาการลงทุนประกอบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ หากต้นทุนที่ต้องเสียจากการทุจริตมีต้นทุนที่สูง นักลงทุนจากต่างประเทศอาจพิจารณาตัดสินใจการลงทุนไปยังประเทศอื่น ส่งผลให้การจ้างงานการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนลดลง เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลงก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้ของรัฐลดลง จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาประเทศ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยจากกลุ่มตัวอย่าง ๒,๔๐๐ ตัวอย่าง จากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการ/ภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ พบว่า หากเปรียบเทียบความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่ตอบว่ารุนแรงเพิ่มขึ้นมี ๓๘% รุนแรงเท่าเดิม ๓๐% ส่วนสาเหตุการทุจริตอันดับหนึ่ง คือ กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจที่เอื้อต่อการทุจริต อันดับสอง ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย อันดับสาม กระบวนการทางการเมืองขาดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ยาก ส่วนรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด อันดับหนึ่ง คือ การให้สินบนของกำนัล หรือรางวัล อันดับสอง การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว อันดับสาม การใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก

สำหรับความเสียหายจากการทุจริตโดยการประเมินจากงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๕๙ ที่ ๒.๗๒ ล้านล้านบาท ว่า แม้จะมีการจ่ายเงินใต้โต๊ะ แต่อัตราการจ่ายอยู่ที่เฉลี่ย ๑ - ๑๕% โดยหากจ่ายที่ ๕% ความเสียหายจะอยู่ที่ ๕๙,๖๑๐ ล้านบาท หรือ ๒.๑๙% ของงบประมาณ และมีผลทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง ๐.๔๒% แต่หากจ่ายที่ ๑๕% คิดเป็นความเสียหาย ๑๗๘,๘๓๐ ล้านบาท หรือ ๖.๕๗% ของเงินงบประมาณ และมีผลทำให้เศรษฐกิจลดลง ๑.๒๗% โดยการลดการเรียกเงินสินบนลงทุก ๆ ๑% จะทำให้มูลค่าความเสียหายจากการทุจริตลดลง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยจะมีหน่วยงานหลักที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกับสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกหลายหน่วยงาน และสำหรับหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) เพื่อเป็นมาตรการ แนวทางการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ประเทศไทยได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน และภาคประชาชนในการร่วมมือป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมถึงได้มีการออกกฎหมายลงโทษผู้ที่กระทำความผิด มีการจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อทำหน้าที่ในการดำเนินคดีกับบุคคลที่ทำการทุจริต นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งฉบับปัจจุบันเป็นฉบับที่ ๓ มีกำหนดใช้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance & Clean Thailand) และมีพันธกิจ คือ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วนแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานสากล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ชาติฯ ระยะที่ ๓ ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ จำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ เป็นการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบ ตั้งแต่การป้องกันการทุจริตโดยใช้กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ผ่านกิจกรรมและการเรียนการสอน รวมถึงการป้องกันการทุจริตเชิงระบบ นอกจากนี้รวมไปถึงการดำเนินการในส่วนการตรวจสอบทรัพย์สิน ที่เป็นการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างไร และด้านการปราบปรามการทุจริตเพื่อให้การดำเนินการด้านปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับค่า CPI ให้ได้คะแนน ๕๐ คะแนน ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยมีรายละเอียดแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

มีวัตถุประสงค์ในการปรับฐานความคิดทุกช่วงวัยให้มีค่านิยมร่วมต้านทุจริต มีจิตสำนึกสาธารณะและสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และสร้างกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ รวมถึงการบูรณาการและเสริมพลังการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตของประชาชนได้รับการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อรักษาเจตจำนงทางการเมืองในการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลในแต่ละช่วง

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการนโยบายเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สามารถกระจายผลประโยชน์สู่ประชาชนอย่างเป็นธรรม และไม่มีลักษณะของการขัดกันแห่งผลประโยชน์และเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตเชิงนโยบายทุกระดับ

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก

มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต พัฒนากระบวนการทำงานด้านการป้องกันการทุจริต ให้สามารถป้องกันการทุจริตให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต และเป็นการป้องกันไม่ให้มีการทุจริตเกิดขึ้นในอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต

มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริตการตรากฎหมายและปรับปรุงกฎหมายให้กระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพบูรณาการกระบวนการปราบปรามการทุจริตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระบบและเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกดำเนินคดีและลงโทษอย่างเป็นรูปธรรมและเท่าทันต่อสถานการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : ยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยให้มีระดับร้อยล ขึ้นไป เป็นเป้าหมายที่ต้องการยกระดับคะแนนให้มีค่าสูงขึ้น หากได้รับคะแนนมากจะหมายถึงการที่ประเท มีการทุจริตน้อย ดังนั้น ยุทธศาสตร์ที่ ๖ นี้ จึงถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการที่จะต้องมุ่งมั่นในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

กรณีตัวอย่างผลที่เกิดจากการทุจริต

คดีทุจริตจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร

แต่เดิมภารกิจด้านการดับเพลิงเป็นภารกิจของตำรวจดับเพลิง มีฐานะเป็นกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ปฏิบัติงานทางด้านป้องกันระงับอัคคีภัยและบรรเทาสาธารณภัยจนกระทั่งได้มีแนวคิดที่จะปรับปรุงโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของกองบังคับการตำรวจดับเพลิง ให้มีขนาดเล็กลง โดยมีแนวคิดที่จะโอนภารกิจที่ไม่ใช่หน้าที่ของตำรวจโดยตรงให้ไปอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง งานด้านดับเพลิงและกู้ภัย ถือเป็นภารกิจหนึ่งที่มิใช่หน้าที่โดยตรงของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงเห็นควรที่จะโอนภารกิจดังกล่าวให้กรุงเทพมหานคร รับไปดำเนินการ โดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร มีสถานะเป็นสำนัก ชื่อว่า สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

คดีทุจริตจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร มีผู้เกี่ยวข้องทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชน โดยเอกชนที่เข้ามาทำธุรกิจการขายรถและเรือดับเพลิงคือบริษัท ส. โดยเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๖ บริษัทสไตเออร์เดมเลอร์พุคสเปเชียลฟาห์รซอยก์จำกัด ถูกบริษัท General Dynamics Worldwide Holdings, Inc. ของสหรัฐอเมริกาซื้อกิจการทั้งหมด แต่ยังคงเป็นบริษัทถูกต้องตามกฎหมายของประเทศออสเตรีย บริษัทสไตเออร์เดมเลอร์พุคสเปเชียลฟาห์รซอยก์ จำกัด ว่าจ้างบริษัท Somati Vehicle N.V. ของประเทศเบลเยี่ยมเป็นผู้รับจ้างจัดหาผลิตและประกอบรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (ยกเว้นเรือดับเพลิง) ให้กับกรุงเทพมหานคร โดยได้รับค่าจ้างผลิต ราว ๒๘ ล้านยูโร หรือราว ๑,๔๐๐ ล้านบาท บริษัท สไตเออร์ฯ จึงไม่ใช่ผู้ผลิตและประกอบสินค้าเพื่อเสนอขายโดยตรง แต่เป็นเพียงนายหน้าและบริหารจัดการในการจัดหาสินค้าให้กับกรุงเทพมหานครเท่านั้น

ในช่วงเดือนมิถุนายน ๒๕๔๖ เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยได้มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ บริษัท สไตเออร์เดมเลอร์พุคสเปเชียลฟาห์รซอยก์ จำกัด โดยเป็นข้อเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ และบริษัท สไตเออร์ฯ ได้เชิญนาย ป. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยดูงานโรงงานผลิตของบริษัท MAN ซึ่งผลิตตัวรถดับเพลิงให้ บริษัท สไตเออร์ฯ ที่ประเทศออสเตรียและเบลเยี่ยม และนาย ส. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติโครงการจัดซื้อครุภัณฑ์เพื่อใช้ในกิจการดับเพลิง ตามที่ พล.ต.ต. อ. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครเสนอ ได้แก่ รถดับเพลิงชนิดต่าง ๆ และรถบรรทุกน้ำ รวม ๓๑๕ คัน และเรือดับเพลิง ๓๐ ลำ ตลอดจนอุปกรณ์สาธารณภัยอื่น ๆ ซึ่งตรงกันกับรายการในใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ฯ ผ่านเอกอัครราชทูตออสเตรีย จากนั้นคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการโดยมีการจัดทำ A.O.U. (Agreement of Understanding) และ ข้อตกลงซื้อขาย (Purchase/Sale Agreement) โดยทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรียยื่นร่าง A.O.U. ให้แก่ พล.ต.ต. อ. ซึ่งนำเสนอต่อนาย ส. โดยตรงโดยไม่ผ่านปลัดกรุงเทพมหานคร นาย ส. ลงนามรับทราบบันทึกและ เสนอต่อนาย ภ. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และหลังจากที่ได้มีการลงนามร่วมกันคุณหญิง ณ. ปลัดกรุงเทพมหานคร ได้ส่งร่างข้อตกลงซื้อขายยานพาหนะและอุปกรณ์ดับเพลิงระหว่างกรุงเทพมหานครกับ บริษัท สไตเออร์ฯ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) ดำเนินการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ โครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงในวงเงิน ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท และอนุมัติ

วงเงินเพิ่มเติม เพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด Letter of Credit (L/C) อีกจำนวน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือตามจำนวนที่จ่ายจริง รวมทั้งให้กระทรวงพาณิชย์เร่งรัดดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๐ ก.ค. ๒๕๔๗ โดยให้เน้นไก่ต้มสุกเป็นสินค้าที่จะดำเนินการเป็นลำดับแรก

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นนาย อ. และก่อนมอบหมายงานในหน้าที่ให้กับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนใหม่ นาย ส. ซึ่งเป็นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครคนเดิมได้มีหนังสือถึงผู้จัดการธนาคารกรุงไทย ขอเปิด L/C วงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโรให้กับบริษัท สไตเออร์ กรุงเทพมหานครชำระค่าธรรมเนียม เป็นเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และมอบอำนาจให้ พล.ต.ต.อ. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครเป็นผู้ดำเนินการและลงนาม ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการไต่สวนการดำเนินการดังกล่าวของกรุงเทพมหานคร และยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จากการกระทำดังกล่าว ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลกระทบที่เสียหายและรุนแรง โดยราคาของรถและเรือดับเพลิงที่กรุงเทพมหานครซื้อมานั้นมีราคาที่สูงมาก ส่งผลให้รัฐสูญเสียงบประมาณไปอย่างน่าเสียดาย ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นมีดังนี้

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบราคาจากการจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ กับกรุงเทพมหานคร

รถดับเพลิง ๔x๔ + สูบน้ำแบกหาม	
รายละเอียด โครงประธานรถเครื่องยนต์ยี่ห้อมิตซูบิชิ ๒,๕๐๐ ซีซี ๔x๔ ประกอบโดย บริษัท กาญจนาอิควิปเม้นท์ จำกัด เครื่องดับเพลิงชนิดหาบหามจากญี่ปุ่น	**ความแตกต่าง** กรุงเทพมหานครซื้อแพงกว่า คันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท รวม ๗๒ คัน เป็นเงินแพงกว่า ๑๕๔,๘๗๕,๖๐๐ บาท
รถดับเพลิง + บันได ๑๓ เมตร	
รายละเอียด โครงประธานรถผลิตภัณฑ์ฟินแลนด์ ซื้อจาก บริษัท เซส เอ็นเตอร์ไพรส์ (สยาม) จำกัด มาตรฐานใกล้เคียงกันเครื่องสูบน้ำสมรรถนะสูงกว่า	**ความแตกต่าง** กรุงเทพมหานครซื้อแพงกว่า คันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาทรวม ๙ คัน เป็นเงินแพงกว่า ๑๕๔,๘๗๕,๖๐๐ บาท
รถดับเพลิง ๒,๐๐๐ ลิตร	
รายละเอียด ซื้อจาก บริษัท ตรีเพชรอีซูซุเซลส์ จำกัด	**ความแตกต่าง** กรุงเทพมหานครซื้อแพงกว่า คันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท รวม ๑๔๔ คัน เป็นเงิน แพงกว่า ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท
รถถังน้ำ ๒๐,๐๐๐ ลิตร	
รายละเอียด ขนาด ๑๐,๐๐๐ ลิตรซื้อจาก บริษัท มิตซูบิชิ มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด	**ความแตกต่าง** กรุงเทพมหานครซื้อแพงกว่า คันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท รวม ๗๒ คัน เป็นเงิน แพงกว่า ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท
รถไฟฟ้าส่องสว่าง ๓๐ KVA	
รายละเอียด ซื้อจาก บริษัท มิตซูบิชิ มอเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด	**ความแตกต่าง** กรุงเทพมหานครซื้อแพงกว่า คันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท รวม ๗ คัน เป็นเงิน แพงกว่า ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท

ตารางที่ ๔ เปรียบเทียบข้อมูลและราคาเรือดับเพลิง

ข้อมูลเรือดับเพลิง	
บริษัท สไตเออร์เดมเลอร์พุคสเปเชียลฟาห์รซอยก์ จำกัด ซื้อเรือดับเพลิงจาก บริษัท ซีทโบ๊ต จำกัด ผลิตและประกอบที่เมืองพัทยา ราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท	บริษัท สไตเออร์เดมเลอร์พุคสเปเชียลฟาห์รซอยก์ จำกัด ขายให้ กรุงเทพมหานคร ราคาลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ความเสียหายที่เกิดขึ้นนอกจากจะสามารถแสดงเป็นตัวเลขให้ได้เห็นว่าสูญเสียงบประมาณจำนวนเท่าไร แต่การสูญเสียดังกล่าวแทนที่รัฐ และประชาชนจะได้ใช้ประโยชน์จากรถและเรือดับเพลิง ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเฉพาะอัคคีภัยได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อมีการทุจริตแล้วยังส่งผลให้ไม่สามารถนำรถและเรือดับเพลิงมาใช้งานได้เท่ากับว่าสูญเสียงบประมาณแล้วยังไม่สามารถนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ได้อีก ซึ่งหากเกิดอัคคีภัย อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างต่อเนื่องจากเหตุนั้นๆ อีก

ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต เป็นการปรับเปลี่ยนสภาพสังคมให้เกิดภาวะ “ที่ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ความเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ ผ่านทางสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลาทางสังคม เพื่อให้เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ เกิดพฤติกรรมที่ละอายต่อการกระทำความผิด การไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

ความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต คืออะไร

คำว่า “ความละอาย” และ “ความไม่ทน” ได้มีการให้ความหมายไว้ ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่าละอาย หมายถึง การรู้สึกอายที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูก ไม่ควร เช่น ละอายที่จะทำผิด ละอายใจ

ความละอาย เป็นความละอายและความเกรงกลัวต่อสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เพราะเห็นถึงโทษหรือผลกระทบที่จะได้รับจากการกระทำนั้น จึงไม่กล้าที่จะกระทำ ทำให้ตนเองไม่หลงทำในสิ่งที่ผิด นั่นคือมีความละอายใจ ละอายต่อการทำผิด

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่า ทน หมายถึง การอดกลั้นได้ ทานอยู่ได้ เช่น ทนด่า ทนทุกข์ ทนหนาว ไม่แตกหักหรือบุบสลายง่าย

ความอดทน คือ การรู้จักรอคอยและคาดหวัง เป็นการแสดงให้เห็นถึงความมั่นคง แน่วแน่ต่อสิ่งที่รอคอยหรือสิ่งที่จูงใจให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี

ไม่ทน หมายถึง ไม่อดกลั้น ไม่อดทน ไม่ยอม

ดังนั้น ความไม่ทน หมายถึง การแสดงออกต่อการกระทำที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสังคมในลักษณะที่ไม่ยินยอม ไม่ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ความไม่ทนสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะทั้งในรูปแบบของกริยาท่าทางหรือคำพูด

ความไม่ทนต่อการทุจริตหรือการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ต้องมีการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เช่น การแซงคิวเพื่อซื้อของ การแซงคิวเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ผู้ถูกแซงคิวจึงต้องแสดงออกให้ผู้ที่แซงคิวรับรู้ว่าตนเองไม่พอใจ โดยแสดงกิริยาหรือบอกกล่าวให้ทราบ เพื่อให้ผู้ที่แซงคิวยอมที่จะต่อท้ายแถว กรณีนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ถูกแซงคิว ไม่ทนต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และหากผู้ที่แซงคิวไปต่อแถวก็จะแสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นมีความละอายต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

ความไม่ทนต่อการทุจริต บุคคลจะมีความไม่ทนต่อการทุจริตมาก – น้อย เพียงใด ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคลและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ แล้วมีพฤติกรรมที่แสดงออกมา ซึ่งการแสดงกริยาหรือการกระทำจะมีหลายระดับ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การประกาศให้สาธารณชนรับรู้ การแจ้งเบาะแส การร้องทุกข์กล่าวโทษ การชุมนุมประท้วงซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่รุนแรงที่สุด เนื่องจากมีการรวมตัวของคนจำนวนมากและสร้างความเสียหายอย่างมากเช่นกัน

ความไม่ทนของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ส่งผลในทางไม่ดีต่อตนเองโดยตรง สามารถพบเห็นได้ง่าย ซึ่งปกติแล้วทุกคนมักจะไม่ทนต่อสภาวะ สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและส่งผลกระทบต่อตนเองแล้ว มักจะแสดง

ปฏิกิริยาออกมา แต่การที่บุคคลจะไม่ทนต่อการทุจริตและแสดงปฏิกิริยาออกมานั้นอาจเป็นเรื่องยาก เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยมีแนวโน้มยอมรับการทุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับประโยชน์หรือให้งานสามารถดำเนินต่อไปสู่ความสำเร็จซึ่งการยอมรับการทุจริตในสังคมไม่เว้นแม่แต่เด็กและเยาวชน และมองว่าการทุจริตเป็นเรื่องไกลตัวและไม่มีผลกระทบกับตนเองโดยตรง

ลักษณะของความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

ลักษณะของความละอายสามารถแบ่งได้ ๒ ระดับ คือ ความละอายระดับต้น หมายถึง ความละอายไม่กล้าที่จะทำในสิ่งที่ผิด เนื่องจากกลัวว่าเมื่อตนเองได้ทำลงไปแล้วจะมีคนรับรู้ หากถูกจับได้จะได้รับการลงโทษหรือได้รับความเดือดร้อนจากสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป จึงไม่กล้าที่จะกระทำผิด และในระดับที่สองเป็นระดับที่สูง คือแม้ว่าจะไม่มีใครรับรู้หรือเห็นในสิ่งที่ตนเองได้ทำลงไป ก็ไม่กล้าที่จะทำผิด เพราะนอกจากตนเองจะได้รับผลกระทบแล้ว ครอบครัว สังคมก็จะได้รับผลกระทบตามไปด้วย ทั้งชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวก็จะเสื่อมเสีย บางครั้งการทุจริตบางเรื่องเป็นสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เช่น การลอกข้อสอบ อาจจะไม่มีใครใส่ใจหรือสังเกตเห็น แต่หากเป็นความละอายขั้นสูงแล้ว บุคคลนั้นก็จะไม่กล้าทำ

สำหรับความไม่ทนต่อการทุจริต จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ เป็นการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น เพื่อให้รับรู้ว่าจะไม่ทนต่อบุคคลหรือการกระทำใดๆ ที่ทำให้เกิดการทุจริต ความไม่ทนต่อการทุจริตสามารถแบ่งระดับต่าง ๆ ได้มากกว่าความละอาย ใช้เกณฑ์ความรุนแรงในการแบ่งแยก เช่น หากเพื่อนลอกข้อสอบเรา และเราเห็นซึ่งเราจะไม่ยินยอมให้เพื่อนทุจริตในการลอกข้อสอบ เราก็ใช้มือหรือกระดาษมาบังส่วนที่เป็นคำตอบไว้ เช่นนี้ก็เป็นการแสดงออกถึงการไม่ทนต่อการทุจริต นอกจากการแสดงออกด้วยวิธีดังกล่าวที่ถือเป็นการแสดงออกทางกายแล้ว การว่ากล่าวตักเตือนต่อบุคคลที่ทุจริต การประณาม การประจาน การชุมนุมประท้วง ถือว่าเป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริตทั้งสิ้น แต่จะแตกต่างกันไปตามระดับของการทุจริต ความตื่นตัวของประชาชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริต โดยท้ายบทนี้ได้ยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่มีสาเหตุมาจากการทุจริตทำให้ประชาชนไม่พอใจและรวมตัวต่อต้าน

ความจำเป็นของการที่ไม่ทนต่อการทุจริตถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการทุจริตไม่ว่าระดับเล็กหรือใหญ่ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติ ดังเช่นตัวอย่างคดีรถและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร ผลของการทุจริตสร้างความเสียหายไว้อย่างมาก รถและเรือดับเพลิงก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้ รัฐต้องสูญเสียงบประมาณไปโดยเปล่าประโยชน์ และประชาชนเองก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ด้วยเช่นกัน หากเกิดเพลิงไหม้พร้อมกันหลายแห่ง รถ เรือ และอุปกรณ์ดับเพลิงจะไม่มีไม่เพียงพอที่จะดับไฟได้ทันเวลา เพียงแค่คิดจากมูลค่าความเสียหายที่รัฐสูญเสียงบประมาณไปยังไม่ได้คิดถึงความเสียหายที่เกิดจากความเดือดร้อนหากเกิดเพลงไม้แล้วถือเป็นความเสียหายที่สูงมาก ดังนั้น หากยังมีการปล่อยให้มีการทุจริต ยินยอมให้มีการทุจริตโดยเห็นว่าเป็นเรื่องของคนอื่น เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้ว สุดท้ายความสูญเสียที่จะได้รับตนเองก็ยังคงที่จะได้รับผลนั้นอยู่แม้ไม่ใช่ทางตรงก็เป็นทางอ้อม

ดังนั้น การที่บุคคลจะเกิดความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างให้เกิดความตระหนักและรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการทุจริตในทุกรูปแบบ ทุกระดับ ซึ่งหากสังคมเป็นสังคมที่มีความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริตแล้ว จะทำให้เกิดสังคมที่น่าอยู่ และมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

การลงโทษทางสังคม (Social Sanctions)

คำว่า “การลงโทษโดยสังคม” หรือเรียกว่า “การลงโทษทางสังคม” ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Social Sanction”

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๓๒ : ๓๖๑ - ๓๖๒) ได้ให้ความหมายของคำว่า “Social Sanctions” เป็นภาษาไทยว่า สิทธานุมัติทางสังคม หมายถึง การขู่ว่าจะลงโทษหรือการสัญญา

ว่าจะให้รางวัลตามที่กลุ่มกำหนดไว้สำหรับการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกเพื่อชักนำให้สมาชิกกระทำตามข้อบังคับและกฎเกณฑ์

Radcliffe-Brown (๑๙๕๒ : ๒๐๕) อธิบายการลงโทษโดยสังคมว่าเป็นปฏิกิริยาตอบสนองทางสังคมอย่างหนึ่งและเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นด้านตรงกันข้ามระหว่างการเห็นชอบกับการไม่เห็นชอบพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือการลงโทษโดยสังคมนั้นมีคุณลักษณะวิภาษ (Dialectic) คือมีทั้งด้านบวกและด้านลบอยู่ภายใน ความหมายของตัวเองสำหรับการลงโทษโดยสังคมเชิงบวก (Positive Social Sanctions) จะอยู่ในรูปของการให้การสนับสนุนหรือการสร้างแรงจูงใจฯลฯ ให้แก่ปัจเจกบุคคลและสังคมให้ประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับปทัสถานของชุมชนหรือของสังคมจากการศึกษายังพบด้วยว่าการลงโทษโดยสังคมเชิงบวกนั้นอาจเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่สังคม เพื่อยกระดับปทัสถานของสังคมในระดับท้องถิ่นให้ไปสอดคล้องกับปทัสถานใหม่ในระดับระหว่างประเทศ

Whitmeyer (๒๐๐๒ : ๖๓๐-๖๓๒) กล่าวว่า การลงโทษโดยสังคม มีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เป็นการทำงานตามกลไกของสังคม การลงโทษโดยสังคมเป็นมาตรการควบคุมทางสังคมที่ต้องการให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมยอมรับร่วมกัน เมื่อสมาชิกปฏิบัติตามก็จะมีการให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ และลงโทษเมื่อสมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมและจะแสดงการไม่ยอมรับสมาชิกคนหนึ่งหรือกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง

โดยสรุปแล้ว การลงโทษโดยสังคม (Social Sanction) หมายถึง ปฏิกิริยาปฏิบัติทางสังคม เป็นมาตรการควบคุมทางสังคมที่ต้องการให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนด โดยมีทั้งด้านลบและด้านบวก **การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ** (Negative Social Sanction) เป็นการลงโทษ โดยการกดดันและแสดงปฏิกิริยาต่อต้านพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ทำให้บุคคลนั้นเกิดความอับอายขายหน้า สำหรับการลงโทษโดยสังคมเชิงบวกหรือการ**กระตุ้นสังคมเชิงบวก** (Positive Social Sanction) เป็นการแสดงออกในเชิงสนับสนุนหรือให้รางวัลเป็นแรงจูงใจ เพื่อให้บุคคลในสังคมประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

การลงโทษทางสังคม เป็นการลงโทษกับบุคลที่ปฏิบัติตนฝ่าฝืนกับธรรมเนียม ประเพณี หรือแบบแผนที่ปฏิบัติต่อๆ กันมาในชุมชน มักใช้ในลักษณะการลงโทษทางสังคมเชิงลบมากกว่าเชิงบวก การฝ่าฝืนดังกล่าวอาจจะไม่ผิดกฎหมาย แต่ด้วยธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานั้นถูกละเมิด ถูกฝ่าฝืน หรือถูกดูหมิ่นเกี่ยวกับความเชื่อของชุมชน ก็จะนำไปสู่การต่อต้านจากคนในชุมชน แม้ว่าการฝ่าฝืนดังกล่าวจะไม่ผิดกฎหมายก็ตาม และที่สำคัญไปกว่านั้น หากการกระทำดังกล่าวผิดกฎหมายด้วยแล้ว อาจสร้างให้เกิดความไม่พอใจขึ้นได้ไม่เพียงแต่ในชุมชนนั้น แต่อาจเกี่ยวเนื่องไปกับชุมชนอื่นรอบข้าง หรือเป็นชุมชนที่ใหญ่ที่สุด นั่นคือ ประชาชนทั้งประเทศซึ่งการลงโทษทางสังคมมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนี้

การลงโทษโดยสังคมเชิงบวก (Positive Social Sanctions) จะอยู่ในรูปของการให้การสนับสนุนหรือการสร้างแรงจูงใจ หรือการให้รางวัล ฯลฯ แก่บุคคลและสังคม เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติสอดคล้องกับปทัสถาน (Norm) ของสังคมในระดับชุมชนหรือในระดับสังคม

การลงโทษโดยสังคมเชิงลบ (Negative Social Sanctions) จะอยู่ในรูปแบบของการใช้มาตรการต่าง ๆ ในการจัดระเบียบสังคม เช่น การว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งเป็นมาตรการขั้นต่ำสุดเรื่อยไปจนถึงการกดดันและบีบคั้นทางจิตใจ (Moral Coercion) การต่อต้าน (Resistance) และการประท้วง (Protest) ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะโดยปัจเจกบุคคลหรือการชุมนุมของมวลชน

การลงโทษทางสังคมทางลบ จะสร้างให้เกิดการลงโทษต่อบุคคลที่ถูกกระทำ การลงโทษประเภทนี้เป็นลงโทษเพื่อให้หยุดกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และบุคคลที่ถูกลงโทษจะเกิดการเข็ดหลาบ ไม่กล้าที่จะทำในสิ่งนั้นอีก การลงโทษประเภทนี้มีความรุนแรงแตกต่างกัน ตั้งแต่ การว่ากล่าวตักเตือน การนินทา การประจาน การชุมนุมขับไล่ ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการไม่ทน ไม่ยอมรับต่อสิ่งที่บุคคลอื่นได้กระทำไป ดังนั้น เมื่อมีใครที่ทำ

พฤติกรรมเหล่านั้นขึ้น จึงเป็นการสร้างให้เกิดความไม่พอใจแก่บุคคลรอบข้าง หรือสังคม จนนำไปสู่การต่อต้านดังกล่าว

การลงโทษทางสังคมจะมีความรุนแรงมากหรือน้อย ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของบุคคลนั้นว่าร้ายแรงขนาดไหน หากเป็นเรื่องเล็กน้อยจะถูกต่อต้านน้อย แต่หากเรื่องนั้นเป็นเรื่องร้ายแรง เรื่องที่เกิดขึ้นประจำ หรือมีผลกระทบต่อสังคม การลงโทษก็จะมีความรุนแรงมากขึ้นด้วย เช่น หากมีการทุจริตเกิดขึ้นก็อาจนำไปเป็นประเด็นทางสังคมจนนำไปสู่การต่อต้านจากสังคมได้ เพราะการทุจริตถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ผิดกฎหมายและผิดต่อศีลธรรม บ่อยครั้งที่มีการทุจริตเกิดขึ้นจนเป็นสาเหตุของการชุมนุมประท้วง เพื่อกดดัน ขับไล่ให้บุคคลนั้นหยุดการกระทำดังกล่าว หรือการออกจากตำแหน่งนั้น ๆ หรือการนำไปสู่การตรวจสอบและลงโทษโดยกฎหมาย โดยในหัวข้อสุดท้ายของชุดวิชานี้ ได้นำเสนอตัวอย่างที่ได้แสดงออกถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่มีการชุมนุมประท้วงบางเหตุการณ์ผู้ที่ถูกกล่าวหาได้ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งการลาออกจากตำแหน่งนั้นถือเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งและเป็นการแสดงออกถึงความละอายในสิ่งที่ตนเองได้กระทำ

ตัวอย่างความละอายและความไม่ทนต่อการทุจริต

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดความเสียหายอย่างมากในด้านต่างๆ หากนำเอาเงินที่ทุจริตไปมาพัฒนาในส่วนอื่น ความเจริญหรือการได้รับโอกาสของผู้ที่ด้อยโอกาสก็จะมีมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาส ทางด้านสังคม ทางด้านการศึกษา ฯลฯ ของประชาชนในประเทศก็จะลดน้อยลง ดังที่เห็นในปัจจุบันว่าความเจริญต่าง ๆ มักอยู่กับคนในเมืองมากกว่าชนบท ทั้งๆ ที่คนชนบทก็คือประชาชนส่วนหนึ่งของประเทศ แต่เพราะอะไรทำไมประชาชนเหล่านั้นถึงไม่ได้รับโอกาสให้ทัดเทียมหรือใกล้เคียงกับคนในเมือง ปัจจัยหนึ่งคือการทุจริต สาเหตุการเกิดทุจริตมีหลายประการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ทำอย่างไรถึงทำให้มีการทุจริตได้มาก อย่างหนึ่งคือการลงทุน เมื่อมีการลงทุนก็ย่อมมีงบประมาณ เมื่อมีงบประมาณก็เป็นสาเหตุให้บุคคลที่คิดจะทุจริตสามารถหาช่องทางดังกล่าวในทางทุจริตได้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายหลายฉบับเพื่อป้องกันการทุจริตปราบปรามการทุจริต แต่นั่นก็คือตัวหนังสือที่ได้เขียนเอาไว้ แต่การบังคับใช้ยังไม่จริงจังเท่าที่ควร และยิ่งไปกว่านั้นหากประชาชนเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับตนเองก็มักจะไปอยากเข้าไปเกี่ยวข้อง เนื่องจากตนเองก็ไม่ได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้น แต่การคิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผิด เนื่องจากว่าตนเองอาจจะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงต่อการที่มีคนทุจริต แต่โดยอ้อมแล้วถือว่าใช่ เช่น เมื่อมีการทุจริตมากงบประมาณของประเทศที่จะใช้พัฒนาหรือลงทุนก็น้อย อาจส่งผลให้ประเทศไม่สามารถจ้างแรงงานหรือลงทุนได้

ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต หากเป็นการทุจริตในโครงการใหญ่ ๆ แล้ว ปริมาณเงินที่ทุจริตย่อมมีมากความเสียหายก็ย่อมมีมากตามไปด้วย โดยในบทนี้ได้ยกกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการทุจริตไว้ในท้ายบท ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่ามากมาย และนี้เป็นเพียงโครงการเดียวเท่านั้น หากรวมเอาการทุจริตหลาย ๆ โครงการ หลาย ๆ กรณีเข้าด้วยกัน จะพบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมานั้นมากมายมหาศาล ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ประชาชนจะต้องมีความตื่นตัวในการที่จะร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การร่วมมือกันในการเฝ้าระวังเหตุการณ์ สถานการณ์ที่อาจเกิดการทุจริตได้ เมื่อประชาชนรวมถึงภาคเอกชน ภาคธุรกิจ มีความตื่นตัวที่จะร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปัญหาการทุจริตจะถือเป็นปัญหาเพียงเล็กน้อยของประเทศไทย เพราะไม่ว่าจะทำอย่างไรก็จะมีการสอดส่อง ติดตาม เฝ้าระวังเรื่องการทุจริตอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแล้วสิ่งสำคัญสิ่งแรกที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้น คือ ความตระหนักรู้ถึงผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทุจริต สร้างให้เกิดความตื่นตัวต่อการปราบปราบการทุจริต การไม่ทนต่อการทุจริต ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

เมื่อประชาชนในประเทศมีความตื่นตัวที่ว่า “ไม่ทนต่อการทุจริต” แล้ว จะทำให้เกิดกระแสการต่อต้านต่อการกระทำทุจริต และคนที่ทำทุจริตก็จะเกิดความละอายไม่กล้าที่จะทำทุจริตต่อไป เช่น หากพบเห็นว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นอาจมีการบันทึกเหตุการณ์หรือลักษณะการกระทำ แล้วแจ้งข้อมูลเหล่านั้นไปยังหน่วยงานหรือสื่อมวลชนเพื่อร่วมกันตรวจสอบการกระทำที่เกิดขึ้น และยิ่งในปัจจุบันเป็นสังคมสมัยใหม่ และกำลังเดินหน้า

ประเทศไทยก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ ๔.๐ แต่การจะเป็น ๔.๐ ให้สมบูรณ์แบบได้นั้น ปัญหาการทุจริตจะต้องลดน้อยลงไปด้วย เมื่อประชาชนมีความตื่นตัวต่อการที่ไม่ทนต่อการทุจริตแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร ตัวอย่างที่จะนำมากล่าวถึงต่อไปนี้เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึงความไม่ทนต่อการทุจริตที่ประชาชนได้ลุกขึ้นมาต่อสู้ ต่อต้านต่อนักการเมืองที่ทำทุจริต จนนำในที่สุดนักการเมืองเหล่านั้นหมดอำนาจทางการเมืองและได้รับบทลงโทษทั้งทางสังคมและทางกฎหมาย ดังนี้

๑. ประเทศเกาหลีใต้เกาหลีใต้ถือเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในด้านของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ก็ยังคงมีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นอยู่บ้าง เช่น

ที่มา : http://www.bbc.com/thai/international-๓๗๖๒๓๔๔๑

เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๙ มีข่าวกรณีของประธานาธิบดีถูกปลดออกจากตำแหน่งเพราะเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง โดยการถูกกล่าวหาว่าให้เพื่อนสนิทของครอบครัวเข้ามาแทรกแซงการบริหารประเทศ รวมถึงใช้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประธานาธิบดีแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว ผลที่เกิดขึ้นคือถูกดำเนินคดีและตั้งข้อหาว่าพัวพันการทุจริตและใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบเพื่อเอื้อผลประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง กรณีที่เกิดขึ้นนี้ประชาชนเกาหลีใต้ได้มีการรวมตัวกันประท้วงกว่าพันคนเรียกร้องให้ประธานาธิบดีคนดังกล่าวลาออกจากตำแหน่งหลังมีเหตุอื้อฉาวทางการเมือง

อีกกรณีที่จะกล่าวถึงเพื่อเป็นตัวอย่างการต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง คือ การที่นักศึกษาคนหนึ่งได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยทั้งที่ผลคะแนนที่เรียนมานั้นไม่ได้สูง และการที่คุณสมบัติของนักศึกษาดังกล่าวมีคุณสมบัติไม่ตรงกับการคัดเลือกโควต้านักกีฬาที่กำหนดไว้ว่าจะต้องผ่านการแข่งขันประเภทเดี่ยว แต่นักศึกษาคนดังกล่าวผ่านการแข่งขันประเภททีม เท่ากับว่าคุณสมบัติไม่ถูกต้องแต่ได้รับเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยดังกล่าว การกระทำเช่นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่การประท้วง ต่อต้านจากนักศึกษาและอาจารย์ของมหาวิทยาลัยดังกล่าว ซึ่งทางมหาวิทยาลัยก็ไม่สามารถให้คำตอบที่ชัดเจนแก่กลุ่มผู้ประท้วงได้ จนในที่สุด ประธานของมหาวิทยาลัยดังกล่าวจึงลาออกจากตำแหน่ง

ที่มา : https://teen.mthai.com/education

๒. ประเทศบราซิล ปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ประชาชนในประเทศบราซิลได้มีการชุมนุมประท้วงการทุจริตที่เกิดขึ้นเป็นการแสดงออกถึงความไม่พอใจต่อวัฒนธรรมการโกงของระบบราชการของประเทศ โดยมีประชาชนจำนวนหลายหมื่นคนเข้าร่วมการชุมนุมในครั้งนี้ และมีการแสดงภาพหนูเพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการประณามต่อนักการเมืองที่ทุจริต การประท้วงดังกล่าวยังถือว่ามีขนาดเล็กกว่าครั้งก่อน เพราะที่ผ่านมาได้มีการทุจริตเกิดขึ้นและมีการประท้วง จนในที่สุดประธานาธิบดีได้ถูกปลดจากตำแหน่งเนื่องจากการกระทำที่ละเมิดต่อกฎระเบียบเรื่องงบประมาณ

ที่มา : https://www.dailynews.co.th/foreign

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความตื่นตัวของประชาชนที่ออกมาต่อต้านต่อการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในระดับหน่วยเล็กๆ หรือระดับประเทศ เป็นการแสดงออกซึ่งการไม่ทนต่อการทุจริต การไม่ทนต่อการทุจริตสามารถแสดงออกมาได้หลายระดับตั้งแต่การเห็นคนที่ทำทุจริตแล้วตนเองรู้สึกไม่พอใจ มีการส่งเรื่องตรวจสอบ ร้องเรียน และในที่สุดคือการชุมนุม ประท้วง ตามตัวอย่างที่ได้น ามาแสดงให้เห็นข้างต้น ตราบใดที่สามารถสร้างให้สังคมไม่ทนต่อการทุจริตได้ เมื่อนั้นปัญหาการทุจริตก็จะลดน้อยลง แต่หากจะให้เกิดผลดียิ่งขึ้น จะต้องสร้างให้เกิดความละอายต่อการทุจริต ไม่กล้าที่จะทำทุจริต โดยนำเอาหลักธรรมทางศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสั่งสอน อบรม ในขณะเดียวกันหากมีการทุจริตเกิดขึ้นกระบวนการในการแสดงออกต่อการไม่ทนต่อการทุจริตจะต้องเกิดขึ้น และมีการเปิดเผยชื่อบุคคลที่ทุจริตให้กับสาธารณะชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เมื่อสังคมมีทั้งกระบวนการในการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริตที่ดีรวมถึงการสร้างให้สังคมเป็นสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต มีความละอายต่อการทำทุจริตแล้ว ปัญหาการทุจริตจะลดน้อยลง ประเทศชาติจะสามารถพัฒนาได้มากขึ้น

สำหรับระดับการทุจริตที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในระดับใดล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งสิ้น บางครั้งการทุจริตเพียงนิดเดียวอาจนำไปสู่การทุจริตอย่างอื่นที่มากกว่าเดิมได้ การมีวัฒนธรรม ค่านิยม หรือความเชื่อที่ไม่ถูกต้องก็ส่งผลให้เกิดการทุจริตได้เช่นกัน เช่น การมอบเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษาเพื่อให้บุตรของตนได้เข้าศึกษาในสถานที่แห่งนั้น หากพิจารณาแล้วอาจพบว่าเป็นการช่วยเหลือสถานศึกษาเพื่อที่สถานศึกษาแห่งนั้นจะได้นำเงินที่ได้ไปพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนการสอนของทางสถานศึกษาต่อไป แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ถูกต้องเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ไม่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม และต่อไปหากกระทำเช่นนี้เรื่อย ๆ จะมองว่าเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนทำกันไม่มีความผิดแต่อย่างใด จนทำให้แบบแผนหรือพฤติกรรมทางสังคมที่ดีถูกกลืนหายไปกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ ตัวอย่างการมอบเงินอุดหนุนแก่สถานศึกษายังคงเกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงซึ่งหลายคนอยากให้บุตรของตนเข้าศึกษาในสถานที่แห่งนั้น แต่ด้วยข้อจำกัดที่ไม่สามารถรับนักเรียนนักศึกษาได้ทั้งหมด จึงทำให้ผู้ปกครองบางคนต้องให้เงินกับสถานศึกษา เพื่อให้บุตรของตนเองได้เข้าเรียน

ชุดวิชาที่ ๓ STRONG / จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ และเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระราชพิธีบรมราชาภิเษกในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช นับเป็นเวลา ๗๐ ปี ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงครองราชย์ ทรงมีพระราชปณิธาณที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้ประโยชน์และความสุขของอย่างทั่วถึงกันทั้งประเทศ โดย “คน” เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และทรงพระวิริยะอุตสาหะที่จะขจัดปัญหาต่างๆ อาทิ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เกษตรกรรม สังคม การศึกษา เป็นต้น เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยสามารถพึ่งพาตนเองอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวพระราชดำริหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ โดยมีใจความตอนหนึ่งว่า “...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้นซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...” ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานแก่ราษฎรมานานกว่า ๔๐ ปี เพื่อให้ราษฎรสามารถดำรงชีวิตด้วยการพึงพาตนเอง มีสติอยู่อย่างประมาณตนสามารถดำรงชีพปกติสุขอย่างมั่นคงและยั่งยืน

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙ องค์การสหประชาชาติ (United Nations :UN) โดยนายโคฟีอันนันเลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (The Human Development Lifetime Achievement Award) เพื่อเทิดพระเกียรติเป็นกรณีพิเศษ ในวโรกาสที่ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี โดยนายโคฟีอันนันได้กล่าวสดุดีพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นหลักการที่มุ่งเน้นการกลั่นกรองในการบริโภคเน้นความพอประมาณและการมีภูมิคุ้มกันในตัวสามารถต้านทานผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ "ทางสายกลาง" จึงเป็นการตอกย้ำแนวทางที่สหประชาชาติที่มุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (United Nations Development Programme : UNDP) ได้กล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดพิมพ์ในรายงานประจำปี ๒๐๐๗ เพื่อเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประเทศสมาชิกกว่า ๑๕๐ ประเทศทั่วโลก

จิตพอเพียงต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้มีการวิเคราะห์ภาพอนาคตของประชาชนและสังคมไทยในระยะ ๕ ปีข้างหน้าไว้ว่า หากยุทธศาสตร์ชาติฯ ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกภาคส่วนของสังคมไทยในการนำไปปฏิบัติจริง ประชาชนไทยจะมีความตื่นตัวต่อการทุจริตมากขึ้น มีการให้ความสนใจต่อข่าวสารและตระหนักถึงผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อประเทศมากขึ้น มีการแสดงออกซึ่งการต่อต้านการทุจริตทั้งในชีวิตประจำวันและการแสดงออกผ่านสื่อสาธารณะและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ประชาชนในแต่ละช่วงวัยได้รับกระบวนการกล่อมเกลาทางสังคมว่าการทุจริตถือเป็นพฤติกรรม

ที่นอกจากจะผิดกฎหมายและทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศแล้ว ยังเป็นพฤติกรรมที่ผิดจริยธรรม ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ประชาชนจะเริ่มเรียนรู้การปรับเปลี่ยนฐานความคิดที่ทำให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ วัฒนธรรมทางสังคมที่มีฐานอยู่บนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะหล่อหลอมให้ประชาชนไม่กระทำการทุจริตเนื่องจากมีพื้นฐานจิตที่พอเพียงมีความละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ และไม่ยอมให้ผู้อื่นกระทำการทุจริตอันส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคมส่วนรวม

เพื่อให้ภาพอนาคตดังกล่าวสามารถบรรลุผลได้จริง หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญอย่างแท้จริงกับการปรับประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประกอบกับหลักการต่อต้านการทุจริตอื่นๆ เพื่อสร้างฐานคิดจิตพอเพียงต่อต้านการทุจริตให้เกิดขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดของปัจเจกบุคคล โดยประยุกต์หลัก “STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต” ซึ่งคิดค้นโดย รองศาสตราจารย์ ดร.มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมหน่วยงาน

คำอธิบายความหมายของ “STRONG : จิตพอเพียงต้านทุจริต”

๑) S (sufficient) : ความพอเพียง ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชนน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับประยุกต์เป็นหลักความพอเพียงในการทำงาน การดำรงชีวิต การพัฒนาตนเองและส่วนรวม รวมถึงการป้องกันการทุจริตอย่างยั่งยืน ความพอเพียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ของมนุษย์แม้ว่าจะแตกต่างกันตามพื้นฐาน แต่การตัดสินใจว่าความพอเพียงของตนเองต้องตั้งอยู่บนความมีเหตุมีผลรวมทั้งต้องไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และส่วนรวมความพอเพียงดังกล่าวจึงเป็นภูมิคุ้มกันให้บุคคลนั้นไม่กระทำการทุจริต ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (realise)

๒) T (transparent) : ความโปร่งใส ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชนต้องปฏิบัติงานบนฐานของความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังนั้น จึงต้องมีและปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ กฎหมายด้านความโปร่งใส ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) และปลุกให้ตื่นรู้ (realise)

๓) R (realize) : ความตื่นรู้ ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงรากเหง้าของปัญหาและภัยร้ายแรงของการทุจริตประพฤติมิชอบภายในชุมชนและประเทศความตื่นรู้จะบังเกิดเมื่อได้พบเห็นสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการทุจริต ย่อมจะมีปฏิกิริยาเฝ้าระวังและไม่ยินยอมต่อการทุจริตในที่สุดซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) เกี่ยวกับสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้นความร้ายแรงและผลกระทบต่อระดับบุคคลและส่วนรวม

๔) O (onward) : มุ่งไปข้างหน้า ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน มุ่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนตนเองและส่วนรวมให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน บนฐานความโปร่งใส ความพอเพียงและ

ร่วมสร้างวัฒนธรรมสุจริตให้เกิดขึ้นอย่างไม่ย่อท้อ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจ (knowledge) ในประเด็นดังกล่าว

๕) N (knowledge) : ความรู้ ผู้นำ ผู้บริหาร บุคคลทุกระดับ องค์กรและชุมชน ต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินได้อย่างถ่องแท้ในเรื่องสถานการณ์การทุจริต ผลกระทบที่มีต่อตนเองและส่วนรวม ความพอเพียงต้านทุจริต การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการลดการทุจริตในระยะยาว รวมทั้ง ความอายไม่กล้าทำทุจริตและความไม่ทนเมื่อพบเห็นว่ามีการทุจริตเกิดขึ้น เพื่อสร้างสังคมไม่ทนต่อการทุจริต

๖) G (generosity) : ความเอื้ออาทร คนไทยมีความเอื้ออาทร มีเมตตา น้ำใจ ต่อกันบนฐานของจิตพอเพียงต้านทุจริต ไม่เอื้อต่อการรับหรือการให้ผลประโยชน์หรือต่อพวกพ้อง

S (sufficient) ความพอเพียง

พระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๑

"...คำว่าพอเพียง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้ของตัวเองมีความหมายว่าพอมี พอกิน พอมีพอกินนี้ ถ้าใครได้มาอยู่ที่นี่ ในศาลานี้เมื่อ ๒๔ ปี ๒๕๑๗ ถึง ๒๕๔๑ ก็ ๒๔ ปีใช่ไหม วันนั้นได้พูดถึงว่า เราควรจะปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมี พอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเองถ้าแต่ละคนพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดีและประเทศไทยก็เวลานั้น ก็เริ่มจะเป็นไม่พอมี พอกิน บางคนก็มีมากบางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมี พอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้..."

"...คำว่าพอก็เพียง พอเพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศใดมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง..."

"...อย่างเคยพูดเหมือนกันว่า ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ตรงนี้ ถ้าไม่พอเพียงคืออยากจะไปนั่งบนเก้าอี้ของผู้ที่อยู่ข้าง ๆ อันนั้นไม่พอเพียงและทำไม่ได้ถ้าอยากนั่งอย่างนั้นก็เดือดร้อนกันแน่เพราะว่าอึดอัด จะทำให้ทะเลาะกัน และเมื่อมีการทะเลาะกันก็ไม่มีประโยชน์เลย ฉะนั้นควรที่จะคิดว่าทำอะไรพอเพียง..."

"...ถ้าใครมีความคิดอย่างหนึ่งและต้องการให้คนอื่นมีความคิดอย่างเดียวกับตัวซึ่งอาจจะไม่ถูก อันนี้ก็ไม่พอเพียง การพอเพียงในความคิดก็คือแสดงความคิด ความเห็นของตัวและปล่อยให้อีกคนพูดบ้างและมาพิจารณาว่าที่เขาพูดกับที่เราพูด อันไหนพอเพียงอันไหนเข้าเรื่อง ถ้าไม่เข้าเรื่องก็แก้ไขเพราะว่าถ้าพูดกันโดยที่ไม่รู้เรื่องกันก็จะกลายเป็นการทะเลาะ จากการทะเลาะด้วยวาจาก็กลายเป็นการทะเลาะด้วยกาย ซึ่งในที่สุดก็นำมาสู่ความเสียหาย เสียหายแก่คนสองคนที่เป็นตัวการ เป็นตัวละครทั้งสองคน ถ้าเป็นหมู่ก็เลยเป็นการตีกันอย่างรุนแรง ซึ่งจะทำให้คนอื่นอีกมากเดือดร้อน ฉะนั้น ความพอเพียงนี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล..."

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำไปเผยแพร่ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตตามที่ขอพระมหากรุณาโดยมีใจความว่า

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

คุณลักษณะที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข คือแนวทางการดำเนินชีวิตให้อยู่บนทางสายกลางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพ้นจากภัยและวิกฤติการณ์ต่างที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างมั่นคงและยั่งยืน

- **ความพอประมาณ** หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
- **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- **มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่จะเกดขึ้น เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันท่วงที

เงื่อนไขในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๑. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

๒. เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักใน คุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางดำเนินชีวิตทางสายกลาง การพึ่งตนเอง รู้จักประมาณตนอย่างมีเหตุผล อยู่บนพื้นฐานความรู้และคุณธรรมในการพิจารณา ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินการไม่ได้เฉพาะเจาะจงในเรื่องของเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียวแต่ยังครอบคลุมไปถึงการดำเนินชีวิตด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างเช่น หากเรามีความพอเพียง เราจะไม่ทุจริต คดโกง ไม่ลักขโมยของเบียดเบียนผู้อื่น ก็จะส่งผลให้ผู้อื่นไม่เดือดร้อน สังคมก็อยู่ได้อย่างปกติสุข

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชแบบอย่างในเรื่องของความพอเพียง

เรื่อง ฉลองพระองค์ บนความ "พอเพียง": หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๙

นายสุนทร ชนะศรีโยธิน เจ้าของร้านสูท "วินสัน เทเลอร์" ได้บอกเล่าพระราชจริยวัตรในด้าน "ความพอเพียง" ที่พระองค์ท่านทรงปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง ว่า "นายตำรวจนำมาให้ผมซ่อม เป็นผ้ารัดอกสำหรับเล่นเรือใบสภาพเก่ามากแล้ว นายตำรวจท่านนั้นบอกว่าไม่มีร้านไหนยอมซ่อมให้เลย ผมเห็นว่ายังแก้ไขได้ก็รับมาซ่อมแซมให้ไม่คิดเงิน เพราะแค่นึกอยากบริการแก้ไขให้ดีให้ลูกค้าประทับใจ แต่ไม่รู้มาก่อนว่าเขาเป็นเจ้าหน้าที่ในพระราชสำนักตอนนั้นผมบอกไม่คิดค่าตัดบอกเขาว่าไม่รับเงิน แก้ไขแค่นี้ ผมมีน้ำใจ ผมเปิดร้านเสื้อเพราะต้องการให้มีชื่อเสียงด้านคุณภาพและบริการลูกค้ามากกว่า แก้ไขนิดเดียวก็อยากทำให้เขาดีๆ ไม่ต้องเสียเงิน ตอนนั้นเขาถามผมอีกว่า แล้วจะเอามาให้ทำอีกได้ไหม เราก็บอกได้เลยผมบริการให้ จากนั้นเราก็รับแก้ชุดให้นายตำรวจท่านนี้เรื่อย ๆ เขาขอให้คิดเงินก็ไม่คิดให้ พอครั้งที่ ๕ นี่สิ ท่านเอาผ้ามา ๔ - ๕ ผืน จะให้ตัดถามผมว่า เท่าไหร่ๆ แล้วก็รีบควักนามบัตรมาให้ผม ท่านชื่อ พล.ต.ต.จรัส สุดเสถียร ตำแหน่งเขียนว่า เป็นนายตำรวจประจำราชสำนัก ท่านบอกว่า "สิ่งที่เถ้าแก่ทำให้เป็นของพระเจ้าอยู่หัวนะ" ผมอึ้งมากรีบยกมือท่วมหัว ดีใจที่ได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทแล้ว" นายสุนทรเล่าด้วยน้ำเสียงตื้นตันใจแต่ละฉลองพระองค์ที่ได้รับมาให้ซ่อมแซมถ้าเป็นคนอื่นผ้าเก่าขนาดนั้นเขาไม่ซ่อมกันแล้ว เอาไปทิ้งหรือให้คนอื่นๆ ได้แล้ว แต่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ทรงมีความมัธยัสถ์แต่ละองค์ที่เอามาเก่ามาก เช่น เสื้อสูทสีฟ้าชัยพัฒนา ผ้าเก่าสีซีดมากแล้ว ตรงตราชัยพัฒนามัวหมอง ตรงดิ้นทองก็หลุดเกือบหมดผมเอามาแกะหมดเลยให้โรงงานปักใหม่ให้เหมือนแบบเดิม เพราะเข้าใจว่าท่านอยากได้ฉลองพระองค์องค์เดิม แต่เปลี่ยนตราให้ดูใหม่ ถ้าสมมุติวันนี้มีเจ้าหน้าที่มาส่งซ่อม พรุ่งนี้เย็นๆ ผมก็ทำเสร็จส่งคืนเข้าไป เจ้าหน้าที่ที่มารับฉลองพระองค์ชอบถามว่า ทำไมทำไว ผมตอบเลยว่า เพราะตั้งใจถวายงานครับ ผมอยู่ผืนแผ่นดินไทย ใต้ร่มพระบารมีของพระองค์ ผมก็อยากได้รับใช้เบื้องพระยุคลบาทสักเรื่อง ผมเป็นแค่ช่างตัดเสื้อ ได้รับใช้ขนาดนี้ผมก็ปลื้มปีติที่สุดแล้ว

"ผมถือโอกาสนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่านมาใช้ตลอด เสื้อผ้าเก่าๆ ที่ได้รับมาวันแรกทำให้รู้ว่าพระองค์ทรงอยู่อย่างประหยัด มัธยัสถ์ ทรงเป็นแบบอย่างความพอเพียงให้แก่ประชาชน และ เมื่อได้ถวายงานบ่อยครั้งทำให้ผมตระหนักว่าคนเราวันหนึ่งต้องคิดพิจารณาตัวเองว่าสิ่งไหนบกพร่องก็ต้องแก้ไขสิ่งนั้นทุกคนต้องแก้ไขสิ่งที่บกพร่องก่อน งานถึงจะบรรลุเป้าหมาย และเมื่อประสบความสำเร็จแล้วอย่าลืมตั้งใจทำสิ่งดี ๆ ให้ประเทศชาติตลอดไป" ข้อคิดและข้อปฏิบัติดี ๆ ที่ได้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของช่างสุนทร

ฉลองพระบาท ก.เปรมศิลป์ ช่างซ่อมฉลองพระบาท รอยเท้าในหลวง ร. ๙ รอยเท้าของความพอเพียง

นายศรไกร แน่นศรีนิลหรือช่างไก่ ช่างนอกราชสำนักผู้ถวายงานซ่อมฉลองพระบาท ในหลวงรัชกาลที่ ๙ มานานกว่า ๑๐ ปี ปัจจุบันยังเป็นเจ้าของร้านซ่อมรองเท้า ก.เปรมศิลป์ บริเวณสี่แยกพิชัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ ประมาณปี ๒๕๔๖ มีลูกค้าสวมชุดพระราชสำนักมา ๒ คน เดินประคองถุงผ้าลายสก๊อต ด้านในเป็นรองเท้าเข้ามาในร้าน พอวางรองเท้าลงก็ก้มลงกราบ เลยถามว่า เอาอะไรมาให้ ลูกค้ารายนั้นตอบว่า ฉลองพระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ยินเท่านั้น ทำตัวไม่ถูก ขนลุก พูดอะไรไม่ถูก ในใจคิดแต่เพียงว่าโชคดีแล้วไม่นึกไม่ฝันว่าจะมีโอกาสได้ซ่อมรองเท้าของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินช่างไก่ เล่าว่า **รองเท้าคู่แรกที่ในหลวง ร. ๙ ทรงนำมาซ่อม เป็นรองเท้าหนังสีดำ ทรงคัทชู แบรนด์ไทย เป็นฉลองพระบาทคู่โปรดของพระองค์ เบอร์ ๔๓**

เท่าที่สังเกตสภาพชำรุดทรุดโทรม ราวกับใส่ใช้งานมาแล้วหลายสิบปี ภายในรองเท้าผุกร่อนหลุดลอกหลายแห่ง ถ้าเป็นคนทั่วไปจะแนะนำให้ทิ้งแล้วซื้อใหม่

"จริง ๆ ผมใช้เวลาซ่อมรองเท้าคู่นั้นไม่ถึง ๑ ชั่วโมงก็เสร็จ แต่ด้วยความที่อยากให้รองเท้าคู่นั้นอยู่ในบ้านให้นาน เลยบอกเจ้าหน้าที่ว่า ใช้เวลาซ่อม ๑ เดือน ซึ่งฉลองพระบาทคู่นี้ ทรงโปรดใช้ทรงดนตรี"

นับจากนั้นเป็นต้นมาช่างไก่ยังมีโอกาสได้ถวายงานซ่อมฉลองพระบาทอีกหลายคู่ ซึ่งคู่ที่ ๒ และคู่ที่ ๓ เป็นรองเท้าหนังสีดำ ทรงคัทชู คู่ที่ ๔ ฉลองพระบาทหนังวัว ทรงฮาฟมักใส่ในงานราชพิธี ซึ่งฉลองพระบาทคู่นี้มีรอยพระบาทติดมากับแผ่นรองเท้า ช่างไก่เก็บแผ่นรองเท้าไว้ที่ร้านเพื่อความเป็นสิริมงคล ส่วนฉลองพระบาทคู่ที่ ๕ ทรงนำมาเปลี่ยนพื้น ฉลองพระบาทคู่ที่ ๖ เป็นรองเท้าเปิดส้น ซึ่งคุณทองแดง สุนัขทรงเลี้ยงกัด รวมแล้วทั้งหมด ๖ คู่

"ผมซ่อมฉลองพระบาททุกคู่อย่างสุดความสามารถ ซึ่งรองเท้าของพระองค์จะนำไปวางปนกับของลูกค้าคนอื่นไม่ได้ เลยซื้อพานมาใส่พร้อมกับผ้าสีเหลืองมารอง แล้วนำไปวางไว้ที่สูงที่สุดในร้าน เพราะท่านคงทรงโปรดมาก <u>สภาพรองเท้าชำรุดมาก ซับในรองเท้าหลุดออกมาหมด ถ้าเป็นเศรษฐีทั่วไปคงจะไม่นำมาใช้แล้ว แต่นี่พระองค์ยังทรงใช้คู่เดิมอยู่"</u>

ประการสำคัญที่ทำให้ชายผู้นี้ได้เรียนรู้จากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช คือ "ความพอเพียง" ขนาดฉลองพระบาทขาดและเก่ายังส่งมาซ่อม หากคนไทยเดินตามรอยของพระองค์ท่าน ชีวิตไม่ฟุ้งเฟ้อจะเป็นสุขกันมากกว่านี้

"ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล" เขียนไว้ในหนังสือ "ใต้เบื้องพระยุคลบาท"

"...พระองค์ท่าน ทรงเป็นผู้นำอย่างแท้จริง ดูแค่ฉลองพระบาทเป็นต้น พวกตามเสด็จฯ ทั้งหลายใส่รองเท้านอก และยิ่งมาจากต่างประเทศใส่แล้วนุ่มเท้าดี พระองค์กลับทรงรองเท้าที่ผลิตในเมืองไทยคู่ละร้อยกว่าบาท สีดำเหมือนอย่างที่นักเรียนใส่กัน แม้กระทั่งพวกเรายังไม่ซื้อใส่เลย..."

"ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล" เขียนไว้ในหนังสือ "ใต้เบื้องพระยุคลบาท"

นาฬิกาบนข้อพระกร

วันงานเปิดตัวรายการทีวี "ธรรมดีที่พ่อทำ" และงานสัมมนา "ถอดรหัส" ธรรมดีที่พ่อทำพอเริ่มบรรยาย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ถามผู้ฟังว่า พวกเรามีเสื้อผ้าคนละกี่ชุด ใส่นาฬิกาเรือนละเท่าไหร่ หลายคนแย่งกันตอบและพากันอึ้ง เมื่อ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เล่าว่า "ครั้งหนึ่ง ผมพยายามจะแอบดูว่า พระองค์ท่านใส่นาฬิกายี่ห้ออะไร จนพระองค์ท่านรู้สึกได้ว่าผมพยายามอยากจะดูยี่ห้อ <u>ท่านจึงยื่นข้อพระหัตถ์มาให้ดูตรงหน้า จึงทราบว่าพระองค์ท่านใส่นาฬิการาคาเพียงเรือนละ ๗๕๐ บาทเท่านั้นซึ่งก็เดินตรงเหมือนกันกับนาฬิกาเรือนแพง</u> แม้กระทั่งฉลองพระองค์ก็ทรงมีไม่กี่ชุด ทรงใช้จนเปื่อยซีด แต่พวกเรามักคิดว่า การมีแบบเหลือกินเหลือใช้จึงจะดี เพราะคนสมัยนี้เริ่มไม่เอาเกษตรกรรม แต่เลือกที่จะทำอุตสาหกรรม (เป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นเอง) สุดท้ายอนาคตก็จะอดกิน"

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ถามอีกว่า คนในห้องนี้มีรองเท้าคนละกี่คู่ ก็มีนักธุรกิจสตรีตอบว่า ร้อยกว่าคู่ ดร.สุเมธ จึงถามต่อว่า วันนี้ใส่มากี่คู่ ถ้าจะใช้ให้คุ้ม ท าไมไม่เอามาแขวนคอด้วย (ทำเอาบรรยากาศในห้องเงียบสงัดเพราะโดนใจกันเต็ม ๆ) ก่อนจะบอกว่า พระองค์ทรงฉลองพระบาทคู่ละ ๓๐๐ - ๔๐๐ บาท ขณะที่ข้าราชบริพารใส่รองเท้าคู่ละ ๓ - ๔ พัน แต่เวลาที่พระองค์ทรงออกเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ห่างไกล ที่สุดแล้วข้าราชบริพารก็เดินตามพระองค์ไม่ทันอยู่ดี เวลาเดินคนเราใส่รองเท้าได้คู่เดียว อีกทั้งฉลองพระบาทของพระองค์ยังถูกนำส่งไปซ่อมแล้วซ่อมอีก

ดินสอทรงงาน

สารคดีเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ หมวด พระบารมีบันดาล ตอน ดินสอของพระเจ้าอยู่หัว

ดินสอธรรมดาซึ่งคนทั่วไปอาจหาซื้อได้ด้วยราคาเพียงไม่กี่บาทนี้เป็นดินสอชนิดเดียวที่ปรากฏอยู่บนพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะทรงงานอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่างๆ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงดินสอไม้ธรรมดา ๆ โดยมีบันทึกว่าในปีหนึ่งๆ ทรงเบิกดินสอใช้เพียง ๑๒ แท่ง โดยทรงใช้ดินสอเดือนละ ๑ แท่งเท่านั้น เมื่อดินสอสั้นจะทรงใช้กระดาษมาม้วนต่อปลายดินสอให้ยาวเพื่อให้เขียนได้ถนัดมือจนกระทั่งดินสอนั้นกุดใช้ไม่ได้แล้วเนื่องจาก พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีแนวพระราชดำริที่เป็นเหตุ เป็นผล ดินสอ ๑ แท่ง ท่านไม่ได้มองว่าเราต้องประหยัดเงินในกระเป๋าแต่ท่านมองว่าดินสอ ๑ แท่ง ต้องใช้ทรัพยากรหรือพลังงานเท่าไหร่ ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือ ไม้ แร่ธาตุที่ทำไส้ดินสอ การนำเข้าวัตถุดิบที่นำเข้าต่างประเทศ พลังงานในกระบวนการผลิตและขนส่ง ดังนั้นการผลิตดินสอทุกแท่งมีผลต่อการรายรับรายจ่ายของประเทศ เป็นส่วนหนึ่งมูลค่าสินค้านำเข้าด้านวัตถุดิบและเป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความประหยัดไม่ใช่หมายถึงการไม่ใช้แต่ยังรวมถึงการใช้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีสติและมีเหตุผล อันเป็นสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

“ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล” เขียนไว้ในหนังสือ “ใต้เบื้องพระยุคลบาท”

“ท่านผู้หญิงบุตรี” บอกผมมาว่า ปีหนึ่งท่านทรงเบิกดินสอ ๑๒ แท่ง เดือนละแท่ง ใช้จนกระทั่งกุด ใครอย่าได้ไปทิ้งของพระองค์ท่านนะ จะทรงกริ้ว ทรงประหยัดทุกอย่าง ทรงเป็นต้นแบบทุกอย่าง ของทุกอย่างมีค่าสำหรับพระองค์ท่านทั้งหมด ทุกบาท ทุกสตางค์ จะทรงใช้อย่างระมัดระวัง ทรงสั่งให้เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ...

หลอดยาสีพระทนต์

หลอดยาสีพระทนต์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีลักษณะแบนราบเรียบคล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยิ่งปรากฏรอยบุ๋มลึกลงไปจนถึงเกลียวคอหลอด สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะพระองค์ท่านทรงใช้ด้ามแปรงสีพระทนต์ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบุ๋มศาสตราจารย์พิเศษ ทันตแพทย์หญิงท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพุช ทันตแพทย์ประจำพระองค์ อดีตคณบดีคณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เขียนเล่าในว่า "ครั้งหนึ่งทันตแพทย์ประจำพระองค์ กราบถวายบังคมทูลเรื่องศิษย์ทันตแพทย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บางคนมีค่านิยมในการใช้ของต่างประเทศ และมีราคาแพง รายที่ไม่มีทรัพย์พอซื้อหาก็ยังขวนขวาย เช่ามาใช้เป็นการชั่วครั้งชั่วคราว ซึ่งเท่าที่ทราบมา มีความแตกต่างจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ทรงนิยมใช้กระเป๋าที่ผลิตภายในประเทศเช่นสามัญชนทั่วไป ทรงใช้ดินสอสั้นจนต้องต่อด้าม แม้ยาสีพระทนต์ของพระองค์ท่าน ก็ทรงใช้ด้ามแปรงพระทนต์รีดหลอดยาจนแบนจนแน่ใจว่าไม่มียาสีพระทนต์หลงเหลืออยู่ในหลอดจริงๆ"

"เมื่อกราบบังคมทูลเสร็จ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งว่า ของพระองค์ท่านก็เหมือนกัน และยังทรงรับสั่งต่อไปอีกด้วยว่า เมื่อไม่นานมานี้เองมหาดเล็กห้องสรง เห็นว่ายาสีพระทนต์ของพระองค์คงใช้หมดแล้วจึงได้นำหลอดใหม่มาเปลี่ยนให้แทน เมื่อพระองค์ได้ทรงทราบ ก็ได้ขอให้เขานำยาสีพระทนต์หลอดเก่ามาคืนและพระองค์ท่านยังทรงสามารถใช้ต่อไปได้อีกถึง ๕ วัน จะเห็นได้ว่าในส่วนของพระองค์ท่านเองนั้น ทรงประหยัดอย่างยิ่ง ซึ่งตรงกันข้ามกับพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ทรงพระราชทานเพื่อราษฎรผู้ยากไร้อยู่เป็นนิจ"

"พระจริยวัตรของพระองค์ได้แสดงให้เห็นอย่างแจ่มชัดถึงพระวิริยะ อุตสาหะ ตลอดจนความประหยัดในการใช้ของอย่างคุ้มค่า หลังจากนั้นทันตแพทย์ประจำพระองค์ได้กราบพระบาททูลขอพระราชทานหลอดยาสีพระทนต์หลอดนั้น เพื่อนำไปให้ศิษย์ได้เห็นและรับใส่เกล้าเป็นตัวอย่างเพื่อประพฤติปฏิบัติในโอกาสต่อๆ ไป"

"ประมาณหนึ่งสัปดาห์หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานส่งหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นมาให้ถึงบ้าน ทันตแพทย์ประจำพระองค์รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้ายิ่ง เมื่อได้พิจารณาถึงลักษณะของหลอดยาสีพระทนต์เปล่าหลอดนั้นแล้วทำให้เกิดความสงสัยว่า เหตุใดหลอดยาสีพระทนต์หลอดนี้จึงแบนราบเรียบโดยตลอด คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยังปรากฏรอยบุ๋มลึกลงไปเกือบถึงเกลียวคอหลอด เมื่อได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ อีกครั้งในเวลาต่อมา จึงได้รับคำอธิบายจากพระองค์ว่า

หลอดยาสีพระทนต์ที่เห็นแบนเรียบนั้นเป็นผลจากการใช้ด้ามแปรงสีพระทนต์ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบุ๋มที่เห็นนั่นเอง และเพื่อที่จะขอนำไปแสดงให้ศิษย์ทันตแพทย์ได้เห็นเป็นอุทาหรณ์ จึงได้ขอพระราชานุญาต ซึ่งพระองค์ท่านก็ได้ทรงพระเมตตาด้วยความเต็มพระราชหฤทัย"

ภาพหลอดยาสีพระทนต์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีที่มาจากทันตแพทย์ประจำพระองค์ (ท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพุช) ได้กราบถวายบังคมทูลพระองค์ท่านเรื่องลูกศิษย์บางคนมีค่านิยมใช้ของต่างประเทศ และของมีราคาแพง แม้บางรายไม่มีเงินพอที่จะซื้อหาก็ยังขวนขวายไปเช่ามาชั่วครั้งชั่วคราว ซึ่งเท่าที่ทราบมาแตกต่างจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่ทรงนิยมใช้กระเป๋าที่ผลิตภายในประเทศเช่นสามัญชนทั่วไป ทรงใช้ดินสอสั้นจนต้องต่อด้าม แม้จนยาสีฟันพระทันต์ของพระองค์ท่านก็ใช้ด้ามแปรงพระทนต์รีดหลอดยาจนแบน จนแน่ใจว่าไม่มียาสีพระทนต์หลงเหลืออยู่ในหลอดจริงๆ เมื่อกราบบังคมทูลเสร็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตรัสว่า “...ของเราก็มี วันก่อนยังใช้ไม่หมด มหาดเล็กมาทำความสะอาดห้องสรง คิดว่าหมดแล้วมาเอาไป แล้วเปลี่ยนหลอดใหม่มาให้ เราบอกให้ไปตามกลับมา เรายังใช้ต่อได้อีก ๕ วัน...” จึงได้กราบพระบาทของทูล ขอพระราชทานหลอดยาสีพระทนต์หลอดนั้น หลอดยาสีพระทนต์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้จนแบนราบเรียบโดยตลอด คล้ายแผ่นกระดาษ โดยเฉพาะบริเวณคอหลอดยังปรากฏรอยบุ๋มลึกลงไปเกือบถึงเกลียวคอหลอด ซึ่งได้รับคำอธิบายจากพระองค์ภายหลังว่า หลอดยาสีพระทนต์ที่เห็นแบนเรียบนั้นเป็นผลจากการใช้ด้ามแปรงสีพระทนต์ช่วยรีดและกดจนเป็นรอยบุ๋มอย่างที่เห็นนั่นเอง

รถยนต์พระที่นั่ง

นายอนันต์ ร่มรื่นวาณิชกิจ ช่างดูแลรถยนต์พระที่นั่ง ได้ให้สัมภาษณ์รายการตีสิบ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ โดยมีใจความว่า "ครั้งหนึ่งผมต้องซ่อมรถตู้เชฟโรเลต ซึ่งเป็นรถที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่สมเด็จพระเทพรัตน์ฯ สมัยท่านเรียนจบที่จุฬาฯ และเป็นคันโปรดของท่านด้วยก่อน ซ่อมข้างประตูด้านที่ท่านประทับเวลาฝนตกจะมีน้ำหยด แต่หลังจากที่ซ่อมแล้ว วันหนึ่งท่านก็รับสั่งกับสารถีว่า วันนี้รถดูแปลกไป น้ำไม่หยด อย่างนี้ก็ไม่เย็นน่ะสิ แต่ก็ดีเหมือนกันไม่ต้องเอากระป๋องมารอง"

นายอนันต์เปิดเผยว่า ภายในรถยนต์พระที่นั่งของแต่ละพระองค์นั้น เรียบง่ายมากไม่มีอะไรเลยที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก มีแต่ถังขยะเล็กๆ กับที่ทรงงานเท่านั้น ส่วนการได้มีโอกาสดูแลรถยนต์พระที่นั่ง ทำให้ได้เห็นถึงพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยนั้น นายอนันต์กล่าวว่า ครั้งหนึ่งมีรถยนต์พระที่นั่งที่เพิ่งทรงใช้ในพระราชกรณียกิจมาทำ เห็นว่าพรมใต้รถมีน้ำแฉะขังอยู่และมีกลิ่นเหม็นด้วย แสดงว่าพระองค์ท่านทรงนำรถไปทรงพระราชกรณียกิจในที่ที่น้ำท่วม แถมน้ำยังซึมเข้าไปในรถพระที่นั่งด้วย แสดงว่าน้ำก็ต้องเปียกพระบาทมาตลอดทาง จึงถามสารถีว่า ทำไมไม่รีบเอารถมาซ่อม ก็ได้คำตอบว่าต้องรอให้เสร็จพระราชกรณียกิจก่อน เมื่อพิธีกรถามว่า จากการที่ได้มีโอกาสรับใช้เบื้องพระยุคลบาท ได้เห็นถึงความพอเพียงของพระองค์อย่างไร นายอนันต์ ตอบว่า "ปกติถ้าทรงงานส่วนพระองค์ ท่านก็ใช้รถคันเล็กเพื่อประหยัดน้ำมัน และเมื่อเราสังเกตสีรถพระที่นั่ง จะเห็นว่ามีรอยสีถลอกรอบคันรถ กว่าที่ท่านจะนำมาทำสีใหม่ก็รอบคันแล้วแต่คนใช้รถอย่างเราแค่รอยนิดเดียวก็รีบเอามาทำสีแล้ว และครั้งหนึ่งระหว่างที่ผมกำลังประสานงานไปรับรถพระที่นั่งของสมเด็จพระเทพรัตน์ฯ ก็มีวิทยุของข้าราชบริพารบอกกันว่ารถติดมาก สมเด็จพระเทพรัตน์ฯ เสด็จฯ ขึ้นรถไฟฟ้าไปแล้ว

ห้องทรงงาน

ห้องทรงงานพระตำหนักจิตรลดารโหฐานไม่ได้หรูหราประดับด้วยของแพงแต่อย่างใด เวลาทรงงานจะประทับบนพื้นพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มิได้ประทับพระเก้าอี้เวลาทรงงาน เพราะทรงวางสิ่งของต่างๆ ได้สะดวก ห้องทรงงานเป็นห้องเล็กๆ ขนาด ๓ x ๔ เมตร ภายในห้องทรงงานจะมีวิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ เทเล็กซ์เครื่องบันทึกเสียง เครื่องพยากรณ์ อากาศ เพื่อจะได้ทรงสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ทันท่วงที โดยผนังห้องทรงงานโดยรอบมีแผนที่ทางอากาศแสดงถึงพื้นที่ประเทศ

ห้องทรงงานของพระองค์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่เตือนสติคนไทยได้อย่างมาก โต๊ะทรงงานหรือเก้าอี้โยกรูปทรงหรูหราไม่เคยมีปรากฏในห้องนี้ ดังพระราชดำรัสของพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีตอนหนึ่งที่ว่า "...สำนักงานของท่าน คือห้องกว้าง ๆ ไม่มีเก้าอี้ มีพื้น และท่านก็ก้มทรงงานอยู่กับพื้น..." นั่นเองนับเป็นแบบอย่างของความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อโดยแท้

"ห้องทรงงาน" เป็นเพียงห้องขนาดธรรมดา กว้างยาวรวม ๕ คูณ ๑๐ เมตร โปร่งๆ โล่งๆ พื้นที่เป็นไม้ปาร์เกต์ ผมกราบบังคมทูลและถวายตำรา จากนั้นได้ทรงสอบถามรายละเอียดของตำราพร้อมทั้งเรื่องราวความคืบหน้างานอื่นที่กำลังดำเนินเป็นเวลากว่าหนึ่งชั่วโมง

เครื่องประดับ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ฉลองพระองค์ธรรมดา ห้อยกล้องถ่ายภาพไว้ที่พระศอ มิทรงโปรดการสวมใส่เครื่องประดับอื่น เช่น แหวน สร้อยคอหรือของมีค่าต่างๆ เว้นแต่นาฬิกาบนข้อพระกรเท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มีราคาแพงแต่อย่างใด

"...เครื่องประดับ พระองค์ก็มิทรงโปรดที่จะสวมใส่สักชิ้น นอกเสียจากว่าจะทรงแต่งองค์เพื่อเสด็จฯ ไปงานพระราชพิธีต่าง ๆ หรือต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองเท่านั้น..."

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุลเขียนไว้ในหนังสือ "ใต้เบื้องพระยุคลบาท"

"...เมื่อปี ๒๕๒๔ ที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้ไปถวายงาน ผมตื่นเต้นมาก สังเกตรายละเอียดรอบๆ ตัวไปเสียทุกอย่าง มองไปที่ข้อพระหัตถ์ว่า ทรงใช้นาฬิกาอะไร มองจนพระองค์ทรงยื่นข้อพระหัตถ์มาให้ดู ทรงตรัสอย่างมีพระอารมณ์ขันว่า "ยี่ห้อใส่แล้วโก้" ผมจำแบบไว้ เพราะอยากรู้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงใช้นาฬิกาเรือนละเท่าไร พอวันหยุดก็รีบไปที่ร้าน ก็ทราบว่ามีราคาเพียงแค่ ๗๕๐ บาท..."

"ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล" เขียนเล่าไว้ใน "ประสบการณ์สนองพระราชดำริเรียนรู้หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว"

พระตำหนักจิตรลดา

พระตำหนักจิตรลดา "...ไม่มีพระราชวังไหนในโลกเหมือนพระตำหนักจิตรลดา และบริเวณสวนจิตรลดาที่เต็มไปด้วยบ่อเลี้ยงปลา และไร่นาทดลอง อีกทั้งผองโคนม ผสมด้วยโรงสีและโรงงานหลากหลาย จึงพูดได้เต็มปากว่าในประเทศไทยไม่มีช่องว่างระหว่างเกษตรกรกับพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงทำงานอย่าง "หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน" ด้วยพระองค์เอง"

กราบบังคมทูลถวายพระพรชัยมงคลของ พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ประธานรัฐสภาในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๒๓

"โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา" เกิดจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ต่าง ๆ ด้วยทรงปรารถนาจะได้เห็นประชาชนอยู่ดีมีสุขตามสมควรแก่อัตภาพ โดยเฉพาะอาชีพด้านเกษตรกรรม ซึ่งถือเป็นอาชีพหลักของประเทศ จึงทำให้เกิดโครงการส่วนพระองค์เกี่ยวกับการเกษตร สวนจิตรลดา ภายในบริเวณพระตำหนักสวนจิตรลดารโหฐาน อันเป็นพระราชฐานที่ประทับในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยเริ่มต้นจาก "นาข้าวทดลอง" และ "ป่าไม้สาธิต" ต่อมากิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ จึงค่อย ๆ ทยอยหยั่งรากฝังลึกภายใต้ร่มเงาวังสวนจิตรลดา กระทั่งโครงการต่าง ๆ เริ่มประสบความสำเร็จ จึงจัดทำโครงการตัวอย่าง เพื่อให้ประชาชนที่สนใจสามารถเข้ามาศึกษา และนำกลับไปดำเนินการเองได้ โดยโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสวนจิตรลดา เป็นโครงการที่ไม่หวังผลตอบแทน (เชิงธุรกิจ) ทำให้วันนี้โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา กลายเป็นแหล่งรวมนวัตกรรมด้านการเกษตรของแผ่นดินที่เปิดพร้อมสำหรับประชาชนที่สนใจศึกษาเรียนรู้กิจกรรมการเกษตรตามพระราชดำริ

ซองเอกสารต่างๆ ที่จะส่งขึ้นทูลเกล้า

"... แต่หากเป็นเรื่อง "งานในราชการ" แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทมายังข้าราชบริพารในพระองค์ว่า "เอกสารต่าง ๆ ที่จะส่งขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย หากเป็นซองแล้วก็ขอให้ติดกาว

เฉพาะตรงหัวมุม หรือหากเป็นต้องใช้เทปกาวติด ก็ให้ติดแค่สองนิ้วก็พอ ไม่ใช่ปิดทั้งหมดเพราะเป็นการเปลืองเทปและเปิดยาก” พระองค์จะไม่พอพระราชหฤทัย เพราะไม่เป็นการประหยัด ซึ่งตรงนี้เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้กระดาษและซองจดหมายภายใน หากไม่ใช่เอกสารสำคัญ ก็ควรใช้กระดาษรีไซเคิลแต่หากเป็นจดหมายลับหรือสำคัญก็สามารถใช้ของใหม่ได้”

ชุดวิชาที่ ๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

ความหมายและที่มาของคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพลเมือง

คำว่า **"พลเมือง"** มีความหมายในหลายแง่มุม และมีการนำไปใช้เทียบกับคำอื่น ๆ อาทิ ประชากร ประชาชน ปวงชน และราษฎร์ ฯลฯ แต่หากพิจารณาให้ละเอียดจะสามารถทำความเข้าใจความหมายของคำต่าง ๆ ที่คล้ายกัน ได้ดังนี้

ประชาชน หมายความถึง คนทั่วไป คนของประเทศ ซึ่งไม่ใช่ผู้ปกครอง เป็นสามัญชนอยู่ภายใต้รัฐ เช่น ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ต้องรู้กฎหมาย ใครจะปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่ได้

ประชากร หมายถึง คนโดยทั่วไป โดยมักใช้ในกรณีพิจารณาถึงจำนวน

ราษฎร คำว่า "ราษฎร" เป็นคำเก่าแก่ที่มีใช้กันมานาน ในกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาและกฎหมายตราสามดวง ก็มีการใช้คำว่า "ราษฎร" หมายถึงคนโดยทั่วไป แต่ว่า "ราษฎร" เป็นคำที่ใช้ในช่วงสมัยรัชกาลที่ ๕ เนื่องจากสังคมไทยสมัยโบราณ ประชาชนเป็นไพร่หรือทาสเกือบทั้งหมด พอมาถึงช่วงรัชกาลที่ ๕ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่และได้ทำการเลิกทาสเลิกไพร่ทำให้ประชาชนเหล่านั้นกลายเป็นราษฎรหรือเสรีชนที่ไม่ต้องเป็นข้ารับใช้มูลนายและมีสถานะทางกฎหมายเท่าเทียมกัน จึงเรียกอดีตไพร่ ทาส ขุนนาง รวมทั้งชนชั้นใหม่ ๆ ว่า **"ราษฎร"** ในความหมายของ ผู้ที่ต้องเสียภาษีให้กับรัฐและต้องปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมืองเช่นเดียวกันหมด

ปัจจุบันคำว่าราษฎร และประชาชน มีความหมายเกือบจะเหมือนกัน แต่ประชาชน สื่อถึงการเป็นเจ้าของประเทศ และเจ้าของอำนาจอธิปไตย มากกว่าราษฎร ส่วนราษฎรมีนัยของคนที่เสียเปรียบคนที่ด้อยกว่าอยู่ด้วยและมีนัยความหมายเป็นทางการน้อยกว่าคำว่า ประชาชนเช่น แม้เราจะเป็นราษฎรธรรมดา แต่ถ้าผู้บริหารประเทศคดโกงฉ้อราษฎร์บังหลวง เราก็ต้องไปคัดค้าน ที่ผ่านมาข้าราชการมักจะกดขี่ราษฎร ดั้งนั้นราษฎร แปลว่า คนของรัฐเดิมหมายถึง สามัญชน คือคนที่ไม่ใช่ขุนนาง โดยทั่วไปมักหมายถึง คนธรรมดา หมู่คนที่มิใช่ข้าราชการ

พลเมือง คำว่า "พลเมือง" เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อเกิดการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส เริ่มต้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ ชาวฝรั่งเศสลุกฮือกันขึ้นมาล้มล้างระบอบการปกครองของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ล้มล้างระบบชนชั้นต่าง ๆ ขณะนั้นได้แก่ พระราชวงศ์ ขุนนางข้าราชการ สมณะ นักพรต นักบวช และไพร่ ประกาศความเสมอภาคของชาวฝรั่งเศสทุกคน ต่อมาคำว่า "Citoyen" จึงแปลเป็น "Citizen" ในภาษาอังกฤษ

สำหรับประเทศไทย คำว่า "พลเมือง" น่าจะถูกนำมาใช้สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.๒๔๗๕ เนื่องจากผู้นำคณะราษฎรบางท่านเคยเรียนที่ประเทศฝรั่งเศส จึงได้นำเอาคำนี้มาใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ต่อมากลายเป็นวิชาบังคับที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เรียนควบคู่กับวิชาศีลธรรม กลายเป็นวิชา "หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม" ในส่วนที่เป็นหน้าที่พลเมืองก็ จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๔๗๕ เรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ และเลิกใช้เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ แต่วิชาหน้าที่พลเมืองก็ยังคงเรียนและสอนกันต่อมาอีกหลายปีจึงเลิกไปพร้อม ๆ กับคำว่า "พลเมือง" โดยต่อมาก็ใช้คำว่า "ปวงชน" แทนคำว่าราษฎรคงเป็นการใช้แทนคำว่า "ประชาชน" หรือคำว่า People ในภาษาอังกฤษ อาจจะมาจากอิทธิพลของอเมริกาสืบเนื่องมาจากสุนทรพจน์เกตทีสเบิร์กของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น ที่ให้คำจำกัดความของรัฐบาลประชาธิปไตยไว้ว่า เป็น "รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน" แต่แทนที่เราจะใช้คำว่า "ประชาชน" แทนคำว่า "ราษฎร" เรากลับใช้คำว่า "ปวงชน" แทน อย่างไรก็ตาม คำว่าปวงชนก็ใช้แต่ในรัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ เท่านั้น แต่ไม่ติดปากที่จะใช้กันทั่วไปในที่อื่น ๆ ไม่ว่าในหน้าหนังสือพิมพ์หรือในสื่ออื่น ๆ ยังนิยมใช้คำว่า "ประชาชน" มากกว่าคำว่า "ปวงชน"

อย่างไรก็ตาม คำว่า "พลเมือง" ได้มาปรากฏอีกครั้งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่หมวดที่ ๒ ประชาชน ส่วนที่ ๑ ความเป็นพลเมืองและหน้าที่ของพลเมือง มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ว่า **"ประชาชนชาวไทยย่อมมีฐานะเป็นพลเมือง"** ที่น่าสังเกตก็คือ ในมาตรานี้ใช้คำว่า "ประชาชน" ชาวไทย แทนคำว่า "ปวงชน" ชาวไทยที่เขียนไว้ในมาตรา ๓ "อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย" และมาตรา ๕ "ปวงชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิดเพศหรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญเสมอกัน" ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญมีทั้งคำว่า "ปวงชน" "ประชาชน" และ "พลเมือง" ในที่ต่าง ๆ แทนคำว่า "ปวงชน" เหมือนรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ (วีรพงษ์ รามางกูร, ๒๕๕๘)

สำหรับคำว่า “พลเมือง” มีนักวิชาการให้ความหมาย สรุปได้พอสังเขป

พจนานุกรมนักเรียนฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมาย “พลเมือง” หมายถึง ชาวเมือง ชาวประเทศ ประชาชน “วิถี” หมายถึง สาย แนว ทาง ถนน และ “ประชาธิปไตย” หมายถึง แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ ดังนั้น คำว่า “พลเมืองดีในวิถีชีวิตประชาธิปไตย” จึงหมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

วราภรณ์ สามโกเศศ อธิบายว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง การเป็นคนที่รับผิดชอบได้ด้วยตนเอง มีความสำนึกในสันติวิธี มีการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การที่สมาชิกมีอิสรภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีอิสรเสรีภาพควบคู่กับ “หน้าที่ ”

จากความหมายของนักวิชาต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า “พลเมือง” หมายถึง ประชาชนที่นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ยังต้องมีบทบาทในทางการเมือง คือ อย่างน้อยมีสิทธิไปเลือกตั้ง แต่ยิ่งไปกว่านั้นคือมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อทางการหรือรัฐได้ ทั้งยังมีสิทธิเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับรัฐและอาจเป็นฝ่ายรุกเพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบายและกิจกรรมของรัฐตามที่เห็นพ้อง พลเมืองนั้นจะเป็นคนที่รู้สึกเป็นเจ้าของในสิ่งสาธารณะ มีความกระตือรือร้นอยากมีส่วนร่วม เอาใจใส่การทำงานของรัฐ และเป็นประชาชนที่สามารถแก้ไขปัญหาส่วนรวมได้ในระดับหนึ่ง โดยไม่ต้องรอให้รัฐมาแก้ไขให้เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเป็นราษฎร และความเป็นพลเมือง ดังตาราง (อ้างจาก จดหมายข่าวสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๗ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒) (ความเป็นราษฎร, ม.ป.ป.)

ความเป็นราษฎร	ความเป็นพลเมือง
- ปฏิบัติตนตามหน้าที่เท่านั้น เช่น เสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย	- นอกจากเสียภาษีและปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ต้องมีสำนึกในทางการเมือง อย่างน้อยต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือมากกว่านั้น คือแสดงความคิดเห็นต่างๆ ต่อบ้านเมืองใช้สิทธิเข้าร่วมการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับรัฐ
- ยอมรับกฎหมาย นโยบาย กิจการ กิจกรรม ต่างๆ ของรัฐ	- มีอิสรภาพ ศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกับผู้อื่น ให้ความสนใจต่อส่วนรวมมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ไม่กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือกิจกรรมสาธารณะ	- เคารพตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ไม่อยู่ใต้ระบบอุปถัมภ์ หรืออิทธิพลอำนาจของใคร
- คิดว่าตนเองเป็นผู้น้อย ต้องคอยรับการอุปถัมภ์จากผู้ใหญ่	- ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลของพรรคการเมือง และนักการเมือง ไม่รับเงินหรือความช่วยเหลือที่ได้มาอย่างไม่ถูกต้อง ไม่ซื้อสิทธิ ไม่ขายเสียง
	- เอาใจใส่ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล ตรวจสอบ ร้องเรียน เมื่อมีการดำเนินนโยบายผิดพลาด รู้สึกเดือดร้อน เมื่อรัฐบาลทำเรื่องไม่ดี ทำงานผิดพลาด หรือดำเนินนโยบายผิด
	- เป็นฝ่ายรุก เพื่อเรียกร้องกฎหมาย นโยบาย หรือกิจการที่ตนเองเห็นพ้อง
	- สามารถแก้ปัญหาส่วนรวมเบื้องต้นได้ ไม่ต้องรอแต่รัฐบาลมาแก้ไข

ตารางที่ ๓ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเป็นราษฎร และความเป็นพลเมือง

กล่าวโดยสรุป “พลเมือง” มีความแตกต่างจากคำว่า “ประชาชน” และ “ราษฎร” ตรงที่ว่า พลเมืองจะแสดงออกถึงความกระตือรือร้นในการรักษาสิทธิต่างๆ ของตน รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการแสดงออกซึ่งสิทธิ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเป็นพลเมือง (Citizen) มีความหมายที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกทางสังคมที่มีต่อรัฐ ต่างจากคำว่า ประชาชน ที่กลายเป็นผู้รับคำสั่ง ทำตามผู้อื่น ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจึงอยู่ที่การเปลี่ยนให้ประชาชนคนธรรมดา กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนดทิศทางของประเทศได

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

ความหมายของพลเมืองศึกษา

พลเมืองศึกษา (Civic education) หมายถึง การจัดการศึกษาและประสบการณ์เรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ มีความภาคภูมิใจในความเป็นพลเมืองตนเอง มีสิทธิมีเสียง สนใจต่อส่วนรวม และมีส่วนร่วมในกิจการบ้านเมืองตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐบาล รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระบบการเมืองการปกครองสิทธิและความรับผิดชอบของพลเมือง ระบบการบริหารจัดการสาธารณะและระบบตุลาการ

คุณลักษณะของพลเมือง

“พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ ๖ ประการ (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, ๒๕๕๕) คือ

๑) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่

ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ ประชาชนจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศเป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตนเอง ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิเสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือ เป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจ หรือ "ระบบอุปถัมภ์" ของผู้ใด

๒) เห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันอย่างไรทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ "พลเมือง" จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึ่งพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม

๓) ยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนาหรือความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับและเคารพความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตนเอง

๔) เคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศทุกคนจึงมีสิทธิแต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิผู้อื่นหรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใดย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่กระทบซึ่งกันและกัน สิทธิในระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๕) รับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ประชาธิปไตยมิใช่ระบอบการปกครองตามอำเภอใจหรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วยด้วยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมิได้ดีขึ้นหรือแย่ลง โดยตัวเองหากสังคมจะดีขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

๖) เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายความว่า ประชาธิปไตยคือการปกครองโดยประชาชนใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชนหรือผู้แทนประชาชน ระบอบประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมี "พลเมือง" ที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตยหรือการปกครองโดยประชาชน และหลักนิติรัฐหรือการปกครองโดยกฎหมาย ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

องค์ประกอบของการศึกษาความเป็นพลเมือง

สำหรับนักวิชาการต่างประเทศ ได้เขียนบทความวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง อาทิ John Porter เขียนบทความเรื่อง "The Challenge of education for active citizenship" โดยอธิบายการศึกษาความเป็นพลเมืองว่ามี ๓ ประเด็นที่เชื่อมกับมิติพลเมือง การเมือง และสังคม ทั้งนี้ พลเมืองประกอบด้วย สิทธิจำเป็นสำหรับความเป็นอิสระ เสรีภาพระดับปัจเจกบุคคล การเมืองประกอบด้วยสิทธิในการมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจทางการเมือง ส่วนสังคมประกอบด้วยสิทธิที่มีต่อสวัสดิการทางเศรษฐกิจ และความมั่งคงที่มีต่อสิทธิที่จะร่วมมือกัน และเพื่ออาศัยอยู่ในชีวิตของความศิวิไล

๑) ความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility)

การเรียนรู้ของเด็กจะเริ่มต้นจากความไว้ใจตนเอง เกี่ยวกับสังคม ศีลธรรม พฤติกรรมความรับผิดชอบทั้งในและอยู่เหนือห้องเรียน การเรียนรู้ของเด็กควรทำหรือแสดงบทบาทในกลุ่มหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

๒) ความเกี่ยวพันชุมชน (Community Involvement)

การเรียนรู้ผ่านชุมชนหรือการบริการในชุมชนมี ๒ สาขาของความเป็นพลเมือง มันไม่จำกัดเวลาของเด็กที่โรงเรียน แต่ควรรับรู้ในฐานะเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่ไม่เป็นการเมือง

๓) ความสามารถในการอ่านและเขียนทางการเมือง (Political Literacy)

การเรียนของนักเรียนเกี่ยวกับการทำให้ "ชีวิตสาธารณะ" มีประสิทธิผล โดยผ่านความรู้ ทักษะ และค่านิยม คำว่า "ชีวิตสาธารณะ" ถูกใช้ในความรู้สึกที่กว้างที่สุดเพื่อที่จะล้อมรอบความรู้ที่สมเหตุสมผลของการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจต่อเศรษฐกิจหลักและปัญหาสังคมของทุกวันรวมทั้งแต่ละการคาดหมายของบุคคลและการตระเตรียมสำหรับโลกของการจ้างงาน และการอภิปรายของการจัดสรรทรัพยากรภาครัฐและการสมเหตุสมผลของระบบการจัดเก็บภาษี

Joseph KuiFoon และ Chow–Kerry J. Kennedy (๒๐๑๒) เขียนบทความเรื่อง "Citizenshipand Governance in the Asian Region : Insights from the International Civic and Citizenship Education Study" โดยเขาเสนอว่า ขอบเขตเนื้อหาของการศึกษาความเป็นพลเมืองประกอบด้วย ๔ อย่าง คือ ๑) ประชาสังคมและระบบ ๒) องค์ประกอบข้อปฏิบัติพลเมือง ๓) การมีส่วนร่วมพลเมือง และ ๔) อัตลักษณ์พลเมือง ส่วนขอบเขตกระบวนการความคิด คือ การรู้จัก การวิเคราะห์และการให้เหตุผล และขอบเขตพฤติกรรมอารมณ์ คือ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ ความสนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและพฤติกรรม

JaapScheerens เขียนบทความเรื่อง "Indicators on Informal learning for Active Citizenshipat School" มีสาระว่าเป้าหมายของการศึกษาสำหรับความเป็นพลเมืองมี ๓ มิติ คือ มิติ ๑ การรับรู้เข้าใจกับการนับถือความรู้เกี่ยวกับสถาบันประชาธิปไตย มิติ ๒ เน้นการปฏิบัติจริง (pragmatic) ในอารมณ์ความรู้สึกของการกระทำและการได้รับประสบการณ์ และมิติ ๓ เกี่ยวกับอารมณ์ในศัพท์ของการผูกติดกับสังคมและชุมชนซึ่งอันหนึ่งเป็นเจ้าของสมรรถนะการสื่อสารและสังคม

John Patrick เขียนบทความเรื่อง "Defining, Delivering, and Defending a Common Education for Citizenship in a Democracy" ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดการศึกษาหลักสูตรพลเมือง ที่ว่านิยามตามองค์ประกอบการศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อันได้แก่

๑) ความรู้ของความเป็นพลเมืองและรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย

๒) ทักษะที่เฉลียวฉลาดของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๓) ทักษะการมีส่วนร่วมของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (ทักษะความเป็นพลเมืองแบบมีส่วนร่วม)

๔) แนวโน้มที่จะกระทำการบางอย่างของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (ความเอนเอียงของพลเมือง)

Joel Westheimerและ Joseph Kahne (๒๐๐๔) ได้เขียนบทความเรื่อง "What kind of Citizen ? The Politic of Educating for Democracy" โดยมีสาระว่านักการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายได้ติดตามแผนงานเพิ่มขึ้นที่ว่าได้มีจุดมุ่งหมายทำให้ประชาธิปไตยเข้มแข็งผ่านการศึกษาความเป็นพลเมือง การเรียนรู้การบริการและการสอน ทั้งนี้ Westheimer และ Kahne ได้ให้แนวคิดที่สำคัญ ๓ แนวคิดของความเป็นพลเมืองที่ดี คือ การมุ่งเน้นความรับผิดชอบระดับบุคคล การมีส่วนร่วม และความยุติธรรมที่เน้นย้ำโดยนัยทางการเมืองของการศึกษาประชาธิปไตย อันมีรายละเอียดแสดงเป็นตาราง ดังนี้

การมุ่งเน้นความรับผิดชอบระดับบุคคล	การมีส่วนร่วม	ความยุติธรรม
การอธิบาย		
การกระทำความสามารถรับผิดชอบในชุมชน	สมาชิกที่กระตือรือร้นขององค์กรชุมชน และหรือการปรับปรุงความพยายาม	การประเมินโครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจโดยเป็นช่วงสำคัญอันตรายเพื่อมองเห็นนอกเหนือสาเหตุพื้นผิว
การทำงานและการจ่ายภาษี	ชุมชนที่มีการจัดโครงสร้างกลุ่มพยายามที่จะดูแลความต้องการจำเป็นเหล่านี้ สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือการทำให้สะอาดด้านสิ่งแวดล้อม	การแสวงหาจากภายนอกและการระบุประเด็นของความไม่ยุติธรรม
การเชื่อฟังกฎหมาย	การรู้จักว่าหน่วยงานรัฐทำงานอย่างไร	การระบุเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวสังคมประชาธิปไตยและการกระทำที่จะแก้สาเหตุที่เป็นรากปัญหา
อาสาสมัครที่จะลงมือในเวลาวิกฤติ	การรู้จักกลยุทธ์ที่ทำให้งานโดยสวนรวม/กลุ่มบรรลุเป้าหมาย	
สมมติฐานแกนหลัก		
เพื่อแก้ปัญหาสังคมและปรับปรุงสังคม ความเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณลักษณะนันคือ ต้องมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมตลอดไปและการเป็นสมาชิกตลอดไปของชุมชน	เพื่อแก้ปัญหาสังคมและปรับปรุงสังคม ความเป็นพลเมืองที่ดีต้องมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และเอาตำแหน่งภาวะผู้นำภายใต้การจัดตั้งระบบ และโครงสร้างชุมชน	เพื่อแก้ปัญหาสังคมและปรับปรุงสังคม ความเป็นพลเมืองที่ดีต้องมีคำถามการอภิปรายและการเปลี่ยนแปลง เพื่อจัดตั้งระบบและโครงสร้างที่ว่ากลับมาเป็นรูปแบบผลิตซ้ำของความยุติธรรมมาเกินไป

ตารางที่ ๔ ประเภทของความเป็นพลเมือง

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

ณัฐนันท์ ศิริเจริญ (๒๕๕๕) ได้กล่าวถึง แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย ควรมีแนวทางการปฏิบัติตน ดังนี้

ด้านสังคม ได้แก่

๑) การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล

๒) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น

๓) การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า

๔) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

๕) การเคารพระเบียบของสังคม

๖) การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ

ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

๑) การประหยัดและอดออมในครอบครัว

๒) การซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ

๓) การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า

๔) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

๕) การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมไทยและสังคมโลก

๖) การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติเป็นสำคัญ

ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่

๑) การเคารพกฎหมาย

๒) การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

๓) การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า

๔) การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

๕) การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวมกล้าเสนอตนเองในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

๖) การทำงานอย่างเต็มความสามารถเต็มเวลา

ดังนั้น ความเป็นพลเมืองสามารถแยกพิจารณาทำความเข้าใจ ว่า ประกอบด้วย ๓ ส่วนคือ ส่วนที่ ๑ คุณค่า ค่านิยม ส่วนที่ ๒ ความรู้ และส่วนที่ ๓ ทักษะพฤติกรรม รายละเอียดดังนี้ (จาก www.thaiciviceducation.org)

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้ ความเข้าใจ	ทักษะและพฤติกรรม
-รักความเป็นธรรมและความเสมอภาคและตระหนักในผลร้ายของความไม่เป็นธรรมและความไม่เสมอภาค -เชื่อมั่นในความเป็นธรรมในสังคม -เชื่อมั่นในการปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม	-สิทธิมนุษยชน(เสรีภาพความหลากหลาย และความเท่าเทียม) -สิทธิทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ -ความเท่าเทียมทางเพศ -ใช้หลักความยุติธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย -รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรคือ	-เข้าใจผู้อื่น (Consider others) -ปฏิบัติในอย่างเท่าเทียมกัน (Treat others as equal) -เรียกร้องหรือต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมบอกได้ว่าอะไรเป็นความยุติธรรมไม่ยุติธรรมในสถานการณ์ต่างๆ
-เคารพความเท่าเทียมทางเพศ	ความเป็นธรรมอะไรคือความไม่เป็นธรรมและอะไรคือความเสมอภาคอะไรคือความไม่เสมอภาค	
เชื่อในเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม -เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น -เคารพในเสรีภาพที่จะแสดงออกหรือการกระทำ -รับผิดชอบต่อการตัดสินและการกระทำของตนที่จะมีผลต่อผู้อื่น -รับผิดชอบต่อการตัดสินและการกระทำของตนที่จะมีผลต่อผู้อื่น	-สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพ ความหลากหลาย และความเท่าเทียม) -ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม	-เสรีภาพอย่างรับผิดชอบ -แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี -ให้ความสำคัญกับสิทธิและผลประโยชน์ของผู้อื่น -รับผิดชอบผลอันเกิดจากการกระทำ -มีส่วนร่วมกับวิถีชุมชนด้วยการทำงานอาสาสมัคร
-เห็นคุณค่าของการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่และตระหนักในผลร้ายของการใช้สิทธิอย่างไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ ยึดหลักการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ไว้เสมอ	-สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพความหลากหลาย และความเท่าเทียม) -สิทธิทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ	-ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ -ปฏิบัติตามกฎหมายจ่ายภาษีไปเลือกตั้งและออกเสียงประชามติอย่างมีวิจารณญาณที่ดี -กระตือรือร้นในการเป็นสังคมแบบประชาสังคม(Civil society) -มีส่วนร่วมในสังคม กระตือรือร้นทางการเมือง
-มีภราดรภาพและเคารพความแตกต่าง -เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย -เปิดใจกว้างต่อความเห็นต่างเปลี่ยนแปลงความเห็นส่วนตนและประนีประนอม -เคารพความเห็นที่แตกต่างกัน	-สิทธิมนุษยชน (เสรีภาพความหลากหลาย และความเท่าเทียม) -ความรู้เกี่ยวกับสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม	-แก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี -ความสามารถในการอยู่และทำงานท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม -ความเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น -การอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้ ความเข้าใจ	ทักษะและพฤติกรรม
ยอมรับหลักของประชามติ และยอมรับเสียงข้างน้อย		
-ยึดประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ -มีจิตสาธารณะ -มุ่งมั่นในหลักการคนมีความคิดความเชื่อคุณค่าต่างกัน แต่ทุก	-สิทธิมนุษยชน (ความหลากหลายความเท่าเทียม) -ความเข้าใจว่าองค์ทางการเมืองและรัฐจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบอย่างกระตือรือร้น	-ปฏิบัติตามคุณค่าร่วมและความเป็นธรรมในสังคม -มีส่วนร่วมในประชาสังคม -มีส่วนร่วมในชุมชน -มีส่วนร่วมในชุมชนทางการเมือง
คนก็มีคุณค่าเท่าเทียมกัน -เห็นคุณค่าของการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่และตระหนักในผลร้ายของการใช้สิทธิอย่างไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ - ยึดหลักการใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ไว้เสมอ	เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน -ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง -ความรู้เกี่ยวกับหลักของการเคารพสิทธิและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของผู้คน -รู้เกี่ยวกับการตั้งคำถามหรือการหาข้อมูลเพิ่มประกอบการตัดสินใจ	การร่วมมือกับผู้อื่นหรือมีส่วนร่วม -คิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผล ความสามารถในการประเมินสถานะหรือการตัดสินใจ -แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นสามารถที่จะประเมินข่าวสารต่างๆอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการสื่อสารอย่างเป็นกระบวนการสามารถการให้การตัดสินใจเกิดผลในระดับรัฐ
-มั่นใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง - รู้จักสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วม	-บทบาทของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคม -มีความรู้พื้นฐานทางการเมือง : ความหมายและความสำคัญของการเมือง -ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรัฐ (ความหมายลักษณะประเภท รูปแบบของรัฐ) -ระบอบการเมืองการปกครอง (ความหมาย หลักการ ลักษณะ ประเภท รูปแบบข้อดีและข้อเสียของระบอบประชาธิปไตยและเผด็จการ) -ระบบเศรษฐกิจ(ความหมาย หลักการ ลักษณะ ประเภท รูปแบบข้อดีและข้อเสียของระบบทุนนิยมและสังคมนิยมและความสัมพันธ์ของระบอบการเมืองการปกครองกับระบบเศรษฐกิจ -ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย	-ตีความสาระจากสื่อ(ระบบการจูงใจและการให้คุณค่า / การคิดอย่างมีวิจารณญาณ)สามารถใช้สื่อในทางที่ถูกต้อง -มีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถนำความรู้พื้นฐานทางการเมืองไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมไปเลือกตั้งและออกเสียงประชามติอย่างมีวิจารณญาณที่ดี ติดตามตรวจสอบพฤติกรรมและการทำงานของนักการเมือง -สามารถวิพากษ์วิจารณ์และตัดสินนโยบาย ผลงานและกรณีต่างๆได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม -สามารถนำหลักการประชาธิปไตยไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม -สามารถถ่ายทอดความรู้พื้นฐานทางการเมืองไปสู่ผู้อื่นได้

คุณค่า ค่านิยม	ความรู้ ความเข้าใจ	ทักษะและพฤติกรรม
	(ความหมายความสำคัญ หลักการ ลักษณะ ประเภทและศักดิ์ของกฎหมาย) -ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย (สภาพเหตุการณ์ สาเหตุผลความสำคัญของเหตุการณ์ และสิ่งที่ได้เรียนรู้จาก	-พัฒนาคุณค่าทางการเมืองให้แก่ตนเองมีทักษะและความมั่นใจที่จะประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ
	เหตุการณ์) -สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญของไทยในปัจจุบัน (กลไก สถาบันและกระบวนการทางการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบัน)	
-เคารพกฎกติกาและกฎหมาย ชื่นชมในความหลากหลายของสิทธิได้แก่ สิทธิมนุษยชนและการประยุกต์เป็นความรับผิดชอบทั้งในระดับปัจเจกและองค์กร	-รู้จักแยกแยะได้ว่าอะไรคือการเคารพกฎกติกาและกฎหมายและอะไรคือการไม่เคารพกฎกติกาและกฎหมาย -ความรู้เกี่ยวกับกฎกติกา กฎหมาย (ทำไมจึงต้องมีกฎกติกา) -บทบาทของกฎหมายในการที่จัดระเบียบสังคมและแก้ปัญหาความขัดแย้ง -การดำเนินการที่เป็นธรรมเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ภายใต้กระบวนการของกฎหมาย -ความเป็นธรรมที่มีการปรับใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน -กระบวนการของกฎหมายมหาชนที่มีการปรับเปลี่ยนโดยประชาชนและกระบวนการมีส่วนร่วมในสภา รัฐ และศาล	-ปฏิบัติตามกฎหมาย รู้ว่าในสถานการณ์ใดที่จะนำเรื่องสิทธิไปใช้ในการปกป้องสิทธิหรือการสร้างสมดุล

ตารางที่ ๕ องค์ประกอบของความเป็นพลเมือง

แนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมือง : กรณีศึกษาประเทศไทย

จากรายงานการศึกษาแนวทางการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน โดยสภาพัฒนาการเมืองสถาบันพระปกเกล้า ร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่จัดทำรายงานการศึกษาในระดับพื้นที่ เช่น

กรณีภาคเหนือ : จังหวัดลำปาง

๑) กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง

ภาพรวมของการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนและภาพรวมของการสนับสนุนส่งเสริมจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเด็กและเยาวชน ไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนโดยตรง เหมือนเช่นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพระปกเกล้าที่ได้ดำเนินการในโรงเรียนบางแห่งของจังหวัดลำปาง แต่อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการในจังหวัดลำปางนั้นท้ายที่สุดแล้วก็จะส่งผลหนุนเสริม

เติมเต็มสำนึกความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชนได้เช่นกัน ในขณะเดียวกัน ภาคส่วนต่าง ๆ ที่ดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนหรือกิจกรรมสร้างเสริมจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติการ กลุ่มผู้สนับสนุนงบประมาณ กลุ่มผู้สนุบสนุนวิชาการองค์ความรู้ กลุ่มผู้สนับสนุนบุคลากรวิทยากร กลุ่มผู้สนับสนุนอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีความร่วมมือระหว่างกัน ตามภาระหน้าที่ พันธกิจและตามความสัมพันธ์ของภาคส่วนต่าง ๆ เหล่านี้

๒) ปัญหาอุปสรรคและปัจจัยสู่ความสำเร็จในการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง มีปัญหาอุปสรรคและความสำเร็จเกิดขึ้นมาก จากการศึกษาข้อมูลผ่านเวทีสะท้อนในการประชุมกลุ่มย่อย สามารถสรุปปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชน เกิดจาก ๓ ปัจจัย คือ ปัจจัยครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยการสนับสนุนของหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงานด้านเด็กและเยาวชน และปัจจัยโอกาสการเข้าถึงกิจกรรมของเด็กและเยาวชน ส่วนปัจจัยสำคัญที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นเกิดจาก ๔ ปัจจัย คือ ปัจจัยพลังเด็กและเยาวชน ปัจจัยครอบครัว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ปัจจัยบุคคล หน่วยงาน องค์กร ชุมชน และปัจจัยเครือข่ายการทำงาน

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน

การพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ต้องอาศัยเวลาและต้องมีรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทการทำงานของแต่ละพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เหมาะสมทันต่อสภาวการณ์ของเด็กและเยาวชน และสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างรวดเร็ว จากการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดลำปาง ควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน การบูรณาการกิจกรรมในพื้นที่ระดับตำบล การพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านเด็กและเยาวชน และการสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจในพื้นที่อย่างทั่วถึง

กรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : จังหวัดสกลนคร

๑) กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดสกลนคร

ในรอบ ๓ ปีที่ผ่านมา เป็นการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่พบว่าเป็นกิจกรรมที่มักจะพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานที่เป็นลักษณะนโยบายส่วนกลาง เพื่อรองรับงบประมาณ เช่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แต่ถ้าเป็นกิจกรรมเด่น ๆ ที่เกิดจากมุมมองในปัญหาของเด็กและเยาวชนและผู้ที่ทำงานกับเด็กและเยาวชนจริง ๆ จะเห็นว่ายังไม่ได้เกิดในหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมที่สามารถสร้างสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชนที่เห็นผลของการพัฒนาการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ที่มีเสียงจากกลุ่มเด็กและเยาวชน คือ กิจกรรมค่ายที่ให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้คิดสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ และหลากหลาย โดยอยู่ภายใต้การดูแลให้คำแนะนำและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากผู้ใหญ่ใจดี เช่น กิจกรรมของชมรมคนรักศิลป์กิจกรรมของกลุ่มเด็กฮักถิ่น สรุปภาพรวมผลการสนทนากลุ่มย่อยในการสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในจังหวัดสกลนคร มีสาระสำคัญ คือ การให้นิยามความหมายของเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ไม่ได้แตกต่างกัน ส่วนสำนึกพลเมืองเด็กและเยาวชนในปัจจุบันควรจะมีต้นแบบสำนึกพลเมืองจากผู้ใหญ่ ส่วนสำนึกพลเมืองของเด็กและเยาวชนนั้นได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมค่ายที่มุ่งเน้นการพัฒนาจิตอาสา

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดสกลนคร สรุปได้ดังนี้ ๑) การขาดโอกาสในการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองของเด็กและเยาวชน ๒) พ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่ในสังคม ไม่เป็นต้นแบบที่ดีแก่ลูกหลานขาดต้นแบบผู้ใหญ่ที่ดี ๓) สถาบันการศึกษาขาดความเข้าใจในการสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ผ่านหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และ ๔) หน่วยงานที่ดูแลด้านเด็กและเยาวชนขาดการประสานงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการสร้างสำนึกพลเมืองและทำงานซ้ำซ้อน

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนจังหวัดสกลนคร มี ๒ มุมมอง คือ มุมมองของผู้ใหญ่ และ มุมมองของเด็กและเยาวชน

มุมมองของผู้ใหญ่การสร้างต้นแบบให้กับเด็กและเยาวชนผ่านสื่อต่าง ๆ การส่งเสริมต้นแบบคนดีโดยมีเวทีแสดงความดีเชิงประจักษ์ เชิดชูความดีคนดีเพื่อเป็นกำลังใจแก่คนทำดี โดยเริ่มจากระดับครอบครัวและการพัฒนาแบบผสมผสานหลักธรรมคำสอนกับกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการบรรจุหลักสูตรการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในทุกระดับการศึกษาที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกวิชา ทุกมิติมุมมองของเด็กและเยาวชน รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึกพลเมืองที่อยากเห็นและต้องการคือการให้โอกาสได้เข้าร่วมกำหนดกรอบแนวทางเพื่อสร้างสำนึกพลเมืองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กรณีภาคใต้ : จังหวัดยะลา

บริบทปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมืองจังหวัดยะลา คือ เยาวชนว่างงาน เยาวชนเล่นการพนัน เยาวชนติดยาเสพติด เยาวชนขับรถซิ่ง เยาวชนขาดการศึกษา ขาดทุนทรัพย์ในการศึกษา แต่ที่สำคัญจากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาสำคัญในจังหวัดยะลา คือ เยาวชนติดยาเสพติด และเยาวชนได้รับการศึกษาน้อย

สำหรับที่ผ่านมา การดำเนินงานด้านการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดยะลา จากข้อมูลประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดยะลา สรุปได้ว่า โครงการพัฒนาเยาวชนเพื่อสร้างงานโครงการจ้างงานนักเรียน นักศึกษาในช่วงปิดภาคฤดูร้อน โครงการฝึกอาชีพแก่เยาวชนในสถาบันการศึกษาปอเนาะ โครงการมหกรรมเปิดโลกการศึกษาและอาชีพเพื่อการมีงานทำโครงการศูนย์ยะลาสันติสุขคืนคนดีสู่สังคม โครงการมวลชนสานสัมพันธ์สานฝันสู่อามานดามันและโครงการครอบครัวป้องกันภัยแก่ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนมีโครงการพัฒนาเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร โครงการทูบีนับเบอร์วัน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า การสร้างเยาวชนให้มีสำนึกพลเมือง เริ่มต้นจากการอบรมดูแล เอาใจใส่ศึกษาให้ความรู้ของครอบครัว พ่อแม่ และญาติพี่น้อง การได้รับการศึกษาจากสถาบันที่เยาวชนศึกษาและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับเยาวชน คือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดยะลา และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดยะลา

๑) กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

- จัดโครงการสอนภาษาไทยให้ผู้ไม่รู้หนังสือหรือผู้อ่านภาษาไทยไม่ได้ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยมีความเป็นเจ้าของประเทศมากขึ้น
- โครงการสอนภาษามลายูให้แก่ทหารพรานเพื่อให้สามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชน
- โครงการสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเสริมสร้างความสมานฉันท์ เพื่อให้เยาวชนทำกิจกรรมร่วมกันและเป็นโครงการที่ส่งเสริมปลูกจิตสำนึกให้เยาวชนรักบ้านเกิด รู้สึกความเป็นเจ้าของ
- โครงการนำเยาวชนสู่สันติเพื่อเรียนรู้วิธีการสร้างสันติภาพการจัดการความขัดแย้ง
- โครงการค่ายเอดส์และยาเสพติด

- จัดตั้งศูนย์บริการที่เป็นมิตรแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความพอใจ มีความประทับใจรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญทำให้มีความรักต่อประเทศชาติ

- จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมกับทุกฝ่ายในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในชุมชนทำให้เยาวชนภูมิใจและมีความรักต่อชุมชน

- โครงการส่งเสริมอาชีพแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนเห็นช่องทางอาชีพในอนาคต ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบมากขึ้น

- กิจกรรมนันทนาการเช่น กิจกรรมฟุตบอลภาคฤดูร้อน และกิจกรรมออเครสตร้าเพื่อสะท้อนการอยู่ร่วมกัน

- โครงการสานพลังเยาวชนนำสังคมเข้มแข็ง

- โครงการส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชน เช่น ปลูกผัก เลี้ยงไก่ ซ่อมรถจักรยานยนต์

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสำนึก ความเป็นพลเมืองแก่เยาวชนในจังหวัดยะลา

ปัญหาส่วนใหญ่ที่คุกคามหรือส่งเสริมการสร้างสำนึกพลเมืองจังหวัดยะลา คือ เยาวชนขาดความรับผิดชอบในการร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพและในการทำโครงการ ปัญหาความไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรม เยาวชนขาดจิตอาสาจิตสาธารณะ ปัญหาด้านยาเสพติด งบประมาณในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการทำโครงการไม่ต่อเนื่อง การใช้งบประมาณไม่โปร่งใส ขาดความเป็นอิสระ

๓) แนวทางในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชนในระดับพื้นที่จังหวัดยะลา

- กิจกรรมการสร้างเสริมสำนึกความเป็นพลเมืองแก่เด็กและเยาวชน ควรดำเนินการทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมและสรุปบทเรียนร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และย้ำสำนึกพลเมืองบ่อย ๆ เพื่อให้กลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชนต่อไป

- กิจกรรมนอกหลักสูตร ที่ทำนอกเหนือกิจกรรมในชั้นเรียน นอกจากนี้ ยังรวมทั้งการให้หน่วยงานราชการภาคีที่มีหน้าที่เกี่ยวกับโครงการที่เยาวชนดำเนินการ หรือบุคคลที่มีบทบาทในชุมชนมาร่วมรับรู้ เป็นสักขีพยานการทำงานของโครงการ โดยเน้นวางระบบการทำงานแบบเป็นทางการและลายลักษณ์อักษร มีกำหนดการทำงานที่ชัดเจนและมีคณะบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมาร่วมติดตาม

การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในบริบทต่างประเทศ

ในหลายประเทศมีการส่งเสริมเรื่องการศึกษาเรื่องความเป็นพลเมือง ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวคิดและประเด็นในการศึกษาที่แตกต่างกัน โดยเอกสารนี้จะนำเสนอแนวคิด พร้อมทั้งประเด็นการปฏิบัติที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมด้านความเป็นพลเมือง โดยเนื้อหาหลักนำมาจากบทความของเสิศพงษ์ อุดมพงศ์ เรื่อง การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง (Civic/Citizenship Education) ในการส่งเสริมบทบาทของภาคพลเมืองในการเมืองระบบตัวแทน : แนวทางที่ยั่งยืนผ่านประสบการณ์จากต่างประเทศ (๒๕๕๘) ซึ่งมีประเทศที่น่าสนใจดังนี้

ประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อยู่ในทวีปเอเชียมีรูปแบบของรัฐเป็นรัฐเดี่ยวและปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา มีองค์พระจักรพรรดิหรือกษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำในการบริหารประเทศ เช่นเดียวกับประเทศไทย (ชำนาญ จันทร์เรือง, ๒๕๕๔) ในปี คศ. ๒๐๑๓ ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) เป็นอันดับ ๒๐ ของโลก (แคมป์เบลล์และคณะ Campbell et.al., ๒๐๑๓) นับเป็นประเทศประชาธิปไตยในฝั่งเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการประเมินอยู่ในอันดับต้นๆ ของโลก

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในประเทศญี่ปุ่น คือ การพัฒนาพลเมืองผู้ซึ่งจะสร้างสังคมประชาธิปไตยในอนาคต ซึ่งประชาธิปไตยมีทั้งทางตรงและทางอ้อมความ เป็นพลเมืองมีทั้งรูปแบบเสรีนิยมและรัฐนิยม จึงมีความหลากหลายและความยากที่จะนิยามคำนี้ให้มีความหมายที่ครอบคลุมได้ในระดับนโยบายเรื่องการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงหลัก ๒ กระทรวง คือ กระทรวงสาธารณสุข แรงงาน และสวัสดิการ และกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ กีฬา และเทคโนโลยี

โดยที่รัฐบาลมีการกำหนดแผนนโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้นในปี คศ. ๒๐๐๓ โดยได้กล่าวถึงหลักการสำคัญ ๔ ข้อ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของญี่ปุ่น ประกอบด้วย

๑) สนับสนุนความเป็นอิสระทางสังคม

๒) สนับสนุนให้ได้รับประสบการณ์ตามความต้องการของแต่ละบุคคล

๓) ปรับเปลี่ยนมุมมองของเยาวชนในฐานะสมาชิกที่กระตือรือร้นของสังคม

๔) กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศที่เป็นอิสระและมีการอภิปรายได้อย่างเปิดกว้างในสังคม

ในปี คศ. ๒๐๐๖ มีการปฏิรูปพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานของญี่ปุ่น ซึ่งนับตั้งแต่ปี คศ. ๑๙๔๗ ที่ยังไม่เคยมีการปฏิรูป แต่หลักการที่สำคัญประการหนึ่งที่ยังคงไว้อยู่ในพระราชบัญญัติโดยที่มิได้มีการเปลี่ยนแปลง มีใจความสำคัญในวรรคแรกว่า เป้าหมายของการศึกษาที่สำคัญ คือ การศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพโดยสมบูรณ์ พยายามอย่างหนักในการสั่งสอนขัดเกลาบุคคล มีจิตใจที่สดใสร่างกายที่สมบูรณ์ เป็นผู้ซึ่งรักในความถูกต้องและความยุติธรรม เคารพในคุณค่าของตนเอง เคารพผู้ใช้แรงงาน มีความตระหนักต่อความสำนักรับผิดชอบอย่างลึกซึ้ง ซึมซับจิตวิญญาณที่เป็นอิสระในฐานะเป็นผู้สร้างสันติภาพแห่งรัฐและสังคม ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดขึ้นนั้น เป็นประเด็นสำคัญที่จะสนับสนุนให้ประชาชนเป็นพลเมืองอย่างแท้จริง

มีการส่งเสริมเรื่องจิตสาธารณะ ซึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างอิสระในการสร้างสังคมพร้อมทั้งการพัฒนาทัศนคติที่มีต่อความต้องการรับผิดชอบต่อการเติบโตของสังคม ซึ่งปัจจุบันทำให้ประชาชนในประเทศมีจิตสาธารณะ สามารถเห็นได้ในหลาย ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น

การศึกษาความเป็นพลเมืองถูกบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา เนื้อหาวิชาพลเมืองเป็นศูนย์กลางของการสร้างความเป็นพลเมือง โดยอาศัยฐานของการตระหนักในประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจในสิทธิมนุษยชน และความหมายและแนวคิดในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ “สร้างความเชื่อมโยงกับครอบครัวและชุมชน สร้างให้นักเรียนมีความตระหนักว่ามนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของสังคม สร้างให้นักเรียนมีความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องส่วนตัวและสังคมความมีศักดิ์ศรีของตนเองในระบบครอบครัวแบบร่วมสมัย ความเท่าเทียมทางเพศ และสร้างให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของแบบแผนประเพณีของชีวิตในสังคม การรักษาขนบธรรมเนียมและความสำนึกรับผิดชอบของแต่ละบุคคล”

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติบ่อยครั้ง แต่ละครั้งมีความรุนแรงและสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก แต่จากความยากลำบากจากสิ่งที่เกิดขึ้น ก็ได้เกิดสิ่งที่น่าสนใจจากพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมือง ทั้งในส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคม จิตสาธารณะ ความมีวินัย และอื่นๆ โดยจะนำเสนอเป็นเรื่องราวสั้น ๆ เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ ดังนี้ โดยเนื้อหานำมาจากบทความเรื่อง “เรื่องราวดี ๆ ของคนญี่ปุ่นยามภาวะฉุกเฉิน” (“เรื่องราวดีๆ”, ๒๕๕๔)

กรณีที่ ๑ ที่สวนสนุกแห่งหนึ่ง เกิดเหตุการณ์ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวจำนวนมากไม่สามารถออกไปข้างนอกได้ และทางร้านขายของก็ได้เอาขนมมาแจกนักท่องเที่ยว มีนักเรียนชั้นมัธยมปลายหญิงกลุ่มหนึ่งไปเอามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งมากเกินกว่าที่จะบริโภคหมด ข้าพเจ้ารู้สึกทันทีว่า “ทำไมเอาไปเยอะ” แต่วินาทีต่อมา

กลายเป็นความรู้สึกตื้นตันใจ เพราะ “เด็กกลุ่มนั้นเอาขนมไปให้เด็ก ๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถไปเอาเองได้ เนื่องจากต้องอยู่ดูแลลูก

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ ๒ ในซุปเปอร์มาร์เก็ตแห่งหนึ่ง มีของตกระเกะระกะเต็มพื้นเพราะแรงแผ่นดินไหว แต่คนที่เข้าไปซื้อของได้ช่วยกันเก็บของขึ้นไว้บนชั้น แล้วก็หยิบส่วนที่ตนอยากซื้อไปต่อคิวจ่ายเงิน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

กรณีที่ ๓ ในจังหวัดจิบะเกิดแผ่นดินไหวบ้านเรือนพังเสียหาย คุณลุงคนหนึ่งที่หลบภัยอยู่ก็ได้เปรยออกมาว่า ต่อจากนี้ไปจะเป็นอย่างไร เด็กหนุ่ม ม.ปลาย ก็ตอบกลับไปว่า “ไม่เป็นไรครับ ไม่ต้องห่วง ต่อจากนี้ไปเมื่อเป็นผู้ใหญ่ พวกผมจะทำให้มันกลับมาเหมือนเดิมแน่นอน

จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนบ้านเกิด มีความคิดที่จะสร้างชุมชนบ้านเกิดกลับมาให้เหมือนเดิม ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

กรณีที่ ๔ หลังจากเกิดเหตุการณ์สึนามิครั้งใหญ่ อาคารบ้านเรือนพังเสียหาย ประชาชนไม่มีที่อยู่อาศัยและอาหารไม่เพียงพอต่อการบริโภค มีการแจกจ่ายอาหาร ประชาชนไม่มีการแย่งอาหารกัน ประชาชนต่อแถวเพื่อรับอาหารอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ตั้งอยู่ทางใต้ของคาบสมุทรเกาหลี มีระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีประมุขของประเทศ คือ ประธานาธิบดี ซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ให้เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร และมีนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภา (กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๖) เกาหลีใต้เป็นประเทศในเอเชียเพียงไม่กี่ประเทศที่ได้รับการจัดอันดับด้านความเป็นประชาธิปไตย (Democracy Ranking) ติด ๑ ใน ๓๐ ของโลก โดยได้เป็นอันดับ ๒๖ จากการประเมินปี คศ. ๒๐๑๓ (แคมป์เบลล์และคณะ Campbell et.al., ๒๐๑๓) อาจกล่าวได้ว่า ประเทศเกาหลีใต้มีพัฒนาการของความเป็นประชาธิปไตยดีขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งความก้าวหน้าในด้านระบบการเลือกตั้งและความเจริญทางวัฒนธรรมดัชนีความเป็นประชาธิปไตยขยับเพิ่มขึ้นทุกปี มีคะแนนสูงในทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสิทธิทางการเมืองและด้านเสรีภาพของพลเมือง จนได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เต็มใบ ในด้านการพัฒนาเยาวชนด้านการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองนั้นมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดค่านิยม/สิ่งที่ดีงามพื้นฐานที่เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิต ๔ ด้าน ด้านละ ๕ ลักษณะย่อย ได้แก่

๑) การใช้ชีวิตส่วนตัว : การเคารพตนเอง ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความเป็นอิสระ และการยับยั้งชั่งใจ

๒) การใช้ชีวิตร่วมกันในครอบครัว เพื่อนบ้าน และโรงเรียน : การปฏิบัติตนตามศาสนาการปฏิบัติหน้าที่ของลูกต่อพ่อแม่ จรรยามารยาทการอยู่ร่วมกัน และความรักต่อโรงเรียนและบ้านเกิด

๓) การใช้ชีวิตในสังคม : การปฏิบัติตนตามกฎหมายการสนใจต่อผู้อื่นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และการสร้างจิตสานึกสาธารณะ

๔) การใช้ชีวิตในระดับชาติและชาติพันธุ์ : ความรักในรัฐความรักในชาติ การมีจิตใจที่มั่นคง มีสติสัมปชัญญะ การสร้างความสันติภายหลัง การแบ่งแยกและความรักในมนุษยชาติ

ลักษณะสำคัญ ๔ ประการนี้ ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษา และยังส่งเสริมการปลูกฝังทักษะการคิดและการตัดสินใจเชิงจริยธรรม (moral thinking and judgment) หรือทักษะที่จำเป็นต่อการแก้ไขเชิงจริยธรรมในชีวิตประจำวันอย่างถูกต้องและมีเหตุผลโดยสรุป แนวคิดสำหรับการศึกษาเพื่อสร้าง

ความเป็นพลเมืองของเกาหลีใต้ หมายถึง การฝึกฝนความสามารถในการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นพลเมืองผู้ถืออำนาจอธิปไตย (sovereign citizen) และสำหรับการให้การศึกษาแก่เยาวชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะให้ความสำคัญกับการฝึกฝนทักษะและสอนให้รู้บทบาทหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่มีความสำนึกรับผิดชอบ (responsible citizen)

วัฒนธรรมของคนเกาหลีใต้สอนให้คนมีระเบียบวินัย หากได้เคยสัมผัสหรือสังเกตคนเกาหลีใต้จะรับรู้ได้ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางด้านการศึกษา กีฬา หรือการใช้ชีวิต และหากดูวิวัฒนาการของเกาหลีใต้นั้นประสบความสำเร็จในหลากหลายด้านในเวลาอันรวดเร็ว เพราะเกาหลีใต้สอนให้มีการตื่นตัวกับสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ มีการปลูกฝังความรักชาติ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

ประเด็นศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

กรณีที่ ๑ กรณีการอัปปางของเรือเฟอร์รี่ของเกาหลีใต้ที่ชื่อเซวอลซึ่งจมลงระหว่างการเดินทางจากกรุงโซลไปยังเกาะเชจูทั้งสาเหตุของการล่มของเรือความรับผิดชอบของกัปตันเรือนายลีจูนเซี๊ยก (Lee Joon-seok) และผู้ช่วยกัปตันเรือการปฏิบัติการและการกระจายคำสั่งของลูกเรือหลังเกิดอุบัติเหตุรวมทั้งการกู้ภัยที่ยังคงดำเนินอยู่ซึ่งพบศพผู้โดยสาร ๕๔ คนสูญหาย ๒๔๘ คน รอดชีวิต ๑๗๔ คนจากจำนวนผู้โดยสารและลูกเรือทั้งหมด ๔๗๖ คน ผู้เสียชีวิตและสูญหายส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมัธยมจากโรงเรียน Danwon High School ในเมืองอันซัน ชานกรุงโซลที่ไปทัศนศึกษาถึง ๓๕๐ คน

ร้อยเอกนายแพทย์ยงยุทธ มัยลาภ ได้เขียนเรื่องที่น่าสนใจประเด็นหนึ่งไว้ คือ การปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่บนเรือ หลังจากมีคำสั่งจากลูกเรือไปยังผู้โดยสารเมื่อเกิดเหตุแล้วก็คือ “ให้นั่งอยู่กับที่ห้ามเคลื่อนไหวไปไหน ขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังดำเนินการแก้ไขปัญหากันอยู่ซึ่งผู้โดยสารจำนวนมากก็ปฏิบัติตามคำสั่งนี้” จนกระทั่งเรือเอียงและจมลงแม้ว่าจะมีเวลาถึง ๒ ชั่วโมงกว่าก่อนที่เรือจะจมซึ่งผู้โดยสารน่าจะมีเวลาเพียงพอที่จะสามารถช่วยเหลือตัวเองออกมาจากเรือได้ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวินัยของเด็ก ๆ นักเรียนที่ฟังคำสั่งของ “ผู้ใหญ่” และสะท้อนถึงความมีระเบียบวินัยของคนเกาหลีที่เชื่อฟังคำสั่งแม้ตนทราบดีว่าอันตรายใกล้ตัวเข้ามามากแล้ว แต่ครั้งนี้“ผู้ใหญ่” คงประเมินสถานการณ์ผิดพลาดอย่างร้ายแรง มีรายงานว่าลูกเรือได้พยายามกระจายคำสั่งสละเรือในช่วงครึ่งชั่วโมงต่อมาหลังจากเกิดอุบัติเหตุแต่เข้าใจว่าคำสั่งนี้กระจายไปไม่ทั่วถึง และเชื่อว่าผู้โดยสารจำนวนมากโดยเฉพาะเด็ก ๆ ก็ยังคงนั่งอยู่กับที่ (ยงยุทธ มัยลาภ, ม.ป.ป.)

กรณีที่ ๒ ประเด็นเรื่องของความรับผิดชอบ เห็นได้จากการลาออกและฆ่าตัวตายของข้าราชการนักการเมืองในประเทศหลายคนทั้ง ๆ ที่อาจจะไม่เกี่ยวกับความผิดที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่อยู่ในภาระหน้าที่ที่ดูแล เช่น การลาออกของนายกรัฐมนตรี ชอง ฮง วอน เพื่อรับผิดชอบต่อการล่มของเรือเซลวอนและไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทั้ง ๆ ที่นายกรัฐมนตรีไม่ใช่คนขับเรือและก็ไม่ใช่คนที่เข้าไปช่วยเหลือ

เดือนธันวาคม ๒๕๔๘ นายฮูห์ จุนยัง ผู้บัญชาการตำรวจเกาหลีใต้ ได้ยื่นหนังสือลาออกจากตำแหน่งเพื่อรับผิดชอบกรณีที่ตำรวจปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วงจนถึงแก่ความตายกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจทุบตีกลุ่มเกษตรกรที่มารวมตัวประท้วงเรื่องการเปิดเสรีข้าวในกรุงโซล จนเป็นเหตุให้มีชาวนาเสียชีวิต ๒ คนพร้อมกับขอโทษต่อกรณีดังกล่าว (เมธา มาสขาว, ๒๕๕๗)

เดือนมีนาคม ๒๕๔๙ นายกรัฐมนตรีลี เฮชอน แห่งเกาหลีใต้ ประกาศลาออกจากตำแหน่งภายหลังจากที่เขาแอบไปร่วมตีกอล์ฟกับกลุ่มนักธุรกิจ ที่เมืองปูซานเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ แม้จะเป็นวันหยุดของเกาหลีใต้ แต่ก็ฟังไม่ขึ้น ในขณะที่ทั้งประเทศกำลังประสบปัญหาเนื่องจากการประท้วงของพนักงานรถไฟ (เมธา มาสขาว,๒๕๕๗)

โครงการพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
(Anti – Corruption Education Technology : AC EdTech)
กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

หลักการเหตุผล

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษที่ผ่านมานั้น ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาล ทั้งยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นการทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อนได้ปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยการสร้างความตื่นตัวและการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ปรับความคิด สร้างความตระหนักรู้ในทุกภาคส่วนของสังคม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดในหมวดที่ ๕ หน้าที่ของรัฐว่า “รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งภาครัฐและเอกชนโดยจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด” ทั้งวาระการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประเด็นปฏิรูปด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ได้กำหนดกลยุทธ์หลักในการเร่งสร้างการรับรู้และจิตสำนึกของประชาชนในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันรังเกียจการทุจริตและมีส่วนร่วมในการต่อต้านทุจริตด้วยการชี้เบาะแส การสร้างลักษณะนิสัยไม่โกงและไม่ยอมให้ผู้ใดโกง และเสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การปรับสมดุลและพัฒนา การบริหารจัดการภาครัฐ โดยได้กำหนดให้การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการ และการต่อต้านการทุจริตและประพฤติผิดมิชอบ เป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวทางที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๖๔) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นกระบวนการปรับสภาพทางสังคมให้เกิดภาวะ “ไม่ทนต่อการทุจริต” และบูรณาการต่อต้านการทุจริตของประเทศโดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการภาคส่วนต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอให้มีหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประกอบด้วย ๕ หลักสูตร ดังนี้ ๑) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายวิชาเพิ่มเติม การป้องกันการทุจริต) ๒) หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใสใจสะอาด “Youngster with good heart”) ๓) หลักสูตรกลุ่มทหารและตำรวจ (หลักสูตรตามแนวทางการรับราชการ กลุ่มทหารและตำรวจ) ๔) หลักสูตรวิทยากร ป.ป.ช./บุคลากรภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ (สร้างวิทยากรผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต) และ๕) หลักสูตรโค้ช (โค้ชเพื่อการรู้คิดต้านทุจริต)

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาลงสู่สถานศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศ โดยกำหนดให้ทุกสถานศึกษานำหลักสูตรฯ ไปใช้ในการเรียนการสอนตั้งแต่ ปีการศึกษาที่ ๑/๒๕๖๒ (เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒) เป็นต้นไป รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ทั้ง ๕ หลักสูตร และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้มีการผลักดันหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลสัมฤทธิ์ในการใช้หลักสูตรฯ เพื่อพัฒนาและขยายผลหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาและให้คำแนะนำแก่กลุ่มเป้าหมายที่นำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ดังนั้น เพื่อให้หลักสูตรต้านทุจริตศึกษามีการนำไปใช้แล้วเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สำนักงาน ป.ป.ช. จึงเห็นควรจัดโครงการพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education Technology : AC EdTech) ด้วยการดำเนินการกิจกรรมสร้างและพัฒนาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา นอกจากนี้ต้องมีการกำกับ ติดตาม และให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนา ปรับปรุง และเสนอแนะแนวทางในการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเพื่อให้การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาเป็นการส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ทันสมัย สร้างเป็นพื้นที่ให้กลุ่มเป้าหมายและประชาชนทั่วไปสามารถค้นคว้าองค์ความรู้ สื่อการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (๒๑) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่ ผลักดันความร่วมมือ และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้กับหน่วยงานด้านการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาและในหน่วยงาน

๒. เพื่อให้รับทราบถึงผลการดำเนินการ ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการ แนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

๓. เพื่อรายงานผลการกำกับ ติดตามและใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาสู่การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และยกระดับค่าดัชนีการรับรู้ของประเทศตามเป้าหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เกิดการเผยแพร่ ผลักดันความร่วมมือ และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาให้กับหน่วยงานด้านการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพิจารณาปรับใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาและในหน่วยงาน

๒. มีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานของการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

๓. มีการนำข้อมูลผลการดำเนินการ ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินการของการขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการให้ดียิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย

มหาวิทยาลัยในสังกัดและกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมถึงหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา หลักสูตรอุดมศึกษา (วัยใส ใจสะอาด “Youngster with Good Heart”)

การดำเนินการ

กิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

กิจกรรมที่ ๒ การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในรูปแบบการลงพื้นที่และการประชุมผ่านระบบ Online Platform

กิจกรรมที่ ๓ การจัดทำรูปเล่มรายงานผลโครงการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตัวชี้วัดของผลผลิต/ผลลัพธ์การดำเนินโครงการ

๑. กิจกรรมที่ ๑ การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์และให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

ผลผลิต (Output)	:	การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการประชาสัมพันธ์ฯ
ตัวชี้วัด	:	เอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ครบถ้วนถูกต้อง จำนวน ๒,๐๐๐ ชุด
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๒. กิจกรรมที่ ๒ การลงพื้นที่ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาในรูปแบบการลงพื้นที่และการประชุมผ่านระบบ Online Platform

ผลผลิต (Output)	:	การให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	จำนวนการให้คำปรึกษา ไม่น้อยกว่า ๑๐ หน่วยงาน
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๓. กิจกรรมที่ ๓ การจัดทำรูปเล่มรายงานผลโครงการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ผลผลิต (Output)	:	การจัดทำรูปเล่มรายงานผลการให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	การจัดทำเอกสารเผยแพร่ จำนวน ๔๘๐ เล่ม
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

๔. กิจกรรมที่ ๔ การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามการนำหลักสูตรต้านทุจริตศึกษาไปใช้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ผลผลิต (Output)	:	การจัดทำเอกสารรายงานการกำกับติดตามหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	การจัดทำเอกสารรายงาน
ผลลัพธ์ (Outcome)	:	การขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
ตัวชี้วัด	:	รายงาน/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักต้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช.

การติดตามและประเมินผล

เอกสารสรุปการดำเนินการกิจกรรมศูนย์ให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จำนวน ๑ ฉบับ

กำหนดการ

การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา

วันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ณ ห้องประชุม ศปก. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ชั้น ๓ ตึกกองบัญชาการ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายโรงเรียนนายร้อยตำรวจ	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.

ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ Zoom Meeting**

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID : ๙๗๕ ๓๙๐๗ ๙๖๐๔ Passcode : ๖๕๖๐๑๓

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔
เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.

ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๔.๐๐ – ๑๔.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๑๔.๑๐ – ๑๔.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๓๐ – ๑๔.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๕๐ – ๑๕.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๑๕.๒๐ – ๑๕.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ Zoom Meeting**

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๕.๓๐ น.	Meeting ID : ๙๗๓ ๙๑๕๕ ๒๙๓๕ Passcode : ๑๗๒๒๔๒

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันจันทร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ Zoom Meeting**

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	วันจันทร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID : ๙๑๗ ๐๙๙๙ ๓๔๗๖ Passcode : ๘๙๒๕๐๐

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันจันทร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔
เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.

ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๔.๐๐ – ๑๔.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
๑๔.๑๐ – ๑๔.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๓๐ – ๑๔.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๕๐ – ๑๕.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
๑๕.๒๐ – ๑๕.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ Zoom Meeting**

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	วันจันทร์ที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.	Meeting ID: ๙๑๕ ๖๒๒๓ ๓๖๘๗ Passcode: ๒๔๔๒๕๑

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันจันทร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ** Zoom Meeting

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	วันจันทร์ที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID: ๙๙๗ ๒๒๔๘ ๗๒๑๙ Passcode: ๙๔๐๖๐๐

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ** Zoom Meeting

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID: ๔๐๔ ๖๒๕ ๘๑๓๖ Passcode: ๑๗๒๖๕๙

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.

ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยสยาม	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสยาม
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยสยาม
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ** Zoom Meeting

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยสยาม	วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID: ๙๘๙ ๒๔๔๐ ๕๔๙๔ Passcode: ๓๖๘๑๖๘

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.

ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๔.๐๐ – ๑๔.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยศิลปากร	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยศิลปากร
๑๔.๑๐ – ๑๔.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๓๐ – ๑๔.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๔.๕๐ – ๑๕.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยศิลปากร
๑๕.๒๐ – ๑๕.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ** Zoom Meeting

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยศิลปากร	วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๔.๐๐ – ๑๕.๓๐ น.	Meeting ID: ๙๖๖ ๘๗๐๐ ๐๐๔๑ Passcode: ๒๔๗๒๒๘

กำหนดการ
การประชุมหารือเพื่อติดตามและให้คำปรึกษาหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา
วันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔
เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
ในรูปแบบ Online Platform (ผ่านระบบ Zoom Meeting)

เวลา	หัวข้อรายละเอียด	การชี้แจง
๑๐.๐๐ – ๑๐.๑๐ น.	- แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายสำนักงาน ป.ป.ช. - แนะนำคณะผู้บริหารฝ่ายมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	- ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. - ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๑๐.๑๐ – ๑๐.๓๐ น.	- ที่มาของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	รศ. ดร. มาณี ไชยธีรานุวัฒศิริ ที่ปรึกษาประธานกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๓๐ – ๑๐.๕๐ น.	- ความสำคัญ / ความจำเป็นของหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา	นายอุทิศ บัวศรี รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๐.๕๐ – ๑๑.๒๐ น.	- รายงานผลการดำเนินการนำไปใช้ / ไม่นำไปใช้ - ปัญหาอุปสรรค	- ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
๑๑.๒๐ – ๑๑.๓๐ น.	- ประเด็นคำถาม / ข้อสงสัย	- คณะสำนักงาน ป.ป.ช.

<u>หมายเหตุ</u> **รายละเอียดการเข้าประชุมผ่านระบบ** Zoom Meeting

ที่	หน่วยงาน	วัน/เดือน/ปี	ห้อง Zoom Meeting
๑	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์	วันอังคารที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔ เวลา ๑๐.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.	Meeting ID: ๙๙๙ ๖๖๖๒ ๕๗๕๐ Passcode: ๖๓๗๒๗๒

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เลขที่ ๓๖๑ ถนนนนทบุรี ตำบลท่าทราย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๒๘ ๔๘๐๐ สายด่วน ป.ป.ช. ๑๒๐๕
www.nacc.go.th